PROFETIORNA OM

BABYLON OCH VILDDJURET

I UPPENBARELSEBOKEN,

SYNDENS MÄNNISKA, ANTIKRIST, DET MYSTISKA
TALET 666, DOMEN ÖFVER DET STORA VILDDJURET
OCH SKÖKAN
SAMT
TIDERNA FÖR DESS FULLBORDAN,

FÖRKLARADE ENLIGT HISTORIEN OCH SKRIFTENS UTSAGOR
af

D:r H. GRATTAN GUINESS,
Präst i engelska statskyrkan, Föreståndare för missionsläroverket i Harley House, Bow, London, medlem af Kongl. geografiska samfundet m. m.

—

ÖVERSÄTTNING FRÅN ENGELSKAN

STOCKHOLM
P. A. HULDBERGS BOKFÖRLAG-AKTIEBOLAG.

Förord till den elektroniska utgåvan

Under arbete...

PROFETIORNA OM

BABYLON OCH VILDDJURET

I UPPENBARELSEBOKEN,

SYNDENS MÄNNISKA, ANTIKRIST, DET MYSTISKA

TALET 666, DOMEN ÖFVER DET STORA VILDDJURET OCH SKÖKAN SAMT TIDERNA FÖR DESS FULLBORDAN,

förklarade enligt historien och skriftens utsagor

af

D:r H. GRATTAN GUINESS,

Präst i engelska statskyrkan, Föreståndare för missionsläroverket i Harley House, Bow, London, medlem af Kongl. geografiska samfundet m. m.

—

öfversättning från engelskan.

stockholm

p. a. huldbergs bokförlags-aktiebolag. NORRKÖPING

M. W. WALLBERG & C:o BOKTRYCKERI

1894.

FÖRSTA KAPITLET.

Profetiorna om "Babylon" och "Vilddjuret". — Förklaring af dessa tvänne profetior.

Detta arbetes begränsade utrymme tillåter oss icke att ingå på en noggrann undersökning af Uppenbarelsebokens alla sinnebilder. Boken själf uttyder somliga af dem och andra ställen i Den heliga Skrift tolka de flesta öfriga. Det skulle icke vara svårt att uppställa en någorlunda fullständig ordbok rörande betydelsen af Uppenbarelsebokens sinnebilder genom att med dem jämföra de skriftspråk, i hvilka samma sinnebild förekommer i den förklarande kontexten, eller med historiska berättelser, religiösa ceremonier och lagstadganderi, hvilka kasta ljus öfver dem. Genom att undersöka Skriftens ord skall man finna lösningen på många svårtydda ställen i denna underbara bok, ty den står i ett mera innerligt samband med Bibelns öfriga böcker än hvad man efter en ytlig genomläsning kan förmoda.

Vi vilja här i korthet undersöka två af Uppenbarelsebokens förnämsta profetior, ty om man fullkomligt förstår dessa, skall detta i och för sig vara tillräckligt att bestämma hela bokens syfte och karaktär. De utgöra två af de viktigaste i hela följden af sinnebildliga framställningar; de upptaga flere hela kapitel och i andra kapitel hänvisas till dem; de stå båda i ett nära samband med hvarandra och på den ena af dessa

profetior har lämnats en *gudomlig uttolkning,* nämligen synen om det stora babylon, hvilken omtalas i bokens

sjuttonde kapitel, en profetia, som genom sin samtidiga förbindelse med nästan alla öfriga Apokalypsens förutsägelser lämnar en mycket värdefull nyckel till betydelsen och tillämpningen af hela följden af syner. Dessa profetior hafva dessutom för oss en djup praktisk betydelse, hvilket gör det särskildt nödvändigt att de tolkas riktigt.

Omedelbart före Babylons fall, hvilket beskrifves i Uppenbarelseboken, 18:de kapitlet, höres en röst från himmelen, som ropar: *”Gån ut från henne, I mitt folk, för att icke deltaga i hennes synder och få del i hennes plågor. Ty hennes synder räcka ända upp i himmelen, och Gud har kommit i håg hennes orättfärdigheter”.* Är det icke således utomordentligt viktigt, att de kristna få en tillfredsställande, en tydlig och klar förklaring beträffande det förhållande eller det system, hvilket denna röst från himmelen så högtidligt fördömer? Och på liknande sätt höres strax efter Babylons fall, ”en stark röst såsom af en stor skara i himmelen, som sade: ”Hallejuja! Frälsningen och äran och makten är vår Guds! Ty sanna och rättfärdiga äro hans domar, ty han har dömt den stora skökan, som fördärfvade jorden med sin skörlefnad, och han har utkräft sina tjänares blod ur hennes hand. Och åter sade de: Halleluja! Och röken af henne uppstiger i evigheters evighet”. Om nu denna sinnebild betecknar någonting så allt igenom afskyvärdt, en ondska så ofantlig, att själfva himmelen känner sig manad att sjunga lofsånger vid dess fall, höfves det då icke den kristna församlingen på jorden att låta sig angeläget vara att igenkänna och förstå hvad denna bild betyder, så att den må kunna undvika hvarje samband därmed?

Det stora moraliska förfall, som tillskrifves ”det stora Babylon”, den särskilda, högtidliga uppmaningen till Guds barn att gå ut därifrån och den ytterliga och förfärliga förstörelse, som förkunnas med afseende å denna stad, allt detta förenar sig däri, att det måste ligga en stor praktisk betydelse uti denna frågan: *Hvad menas väl med denna sinnebild?*

En granskning af Uppenbarelsebokens 17:de och 18:de kapitel visar oss, att ”det stora Babylon” betecknar en lärobyggnad eller ett system, som skulle bibehålla sig länge, utöfva ett vidsträckt och förslaget inflytande och göra sig skyldigt till utomordentliga orättvisor och grymheter. Detta system måste *ännu finnas till,* emedan vi af berättelsen förstå, att dess undergång skall äga rum samtidigt med ”Lammets bröllop”, en händelse, hvilken vi veta ännu hör framtiden till, liksom vi ock se, att ända till ögonblicket före dess fall eller åtminstone mycket nära intill denna tid, det ännu skall finnas Guds barn, hvilka mer eller mindre stå i förbindelse med detta system, så att det är nödvändigt att för dessas skull ett så enträget varningsrop utgår som detta: *”Gån ut från henne, I mitt folk”.*

Detta system skildras såsom mycket grymt och förföljelsebringande, såsom ett, hvilket utgjuter ”de heligas blod och Jesu vittnens blod”, och på hvilket Gud skall hämnas ”sina tjänares blod”. Vår herre Jesus Kristus, som älskar sin sanna kyrka eller församling och som förutsåg detta förfärliga systems tillvaro och utveckling, varnar därför medels denna profetia och väpnar därigenom således sin kyrka till försvar däremot. Han beskrifver och lämnar i öfverflöd klara och tydliga märken medels hvilka fienden må kunna igenkännas, och varnar högtidligt mot att ingå något vapenstillestånd eller någon kompromiss, under det att Han däremot eggar och

uppmuntrar sin sanna kyrka i och för den långa och bittra striden genom att på förhand visa henne den slutliga saliga segern. Han ville, att hans folk ej skulle vara i ovisshet eller tvifvel rörande denna viktiga fråga, och har därför gjort denna förutsägelse synnerligen tydlig; han har uppställt densamma såsom ett bestämdt och afsiktligt *motstycke* till en annan profetia, hvilken endast ännu ytterligare tydliggör den förra, och han har dessutom därtill lagt en *förklaring,* hvilken gör det omöjligt för den som ärligt forskar i Skriften att därpå taga fel.

Må läsaren noga lägga märke till de motsatta grunddragen hos dessa tvänne symboliska förebilder:

”SKÖKAN, SOM SITTER

”BRUDEN, LAMMETS

ÖFVER DE MÅNGA

HUSTRU”.

VATTNEN”.

"DET

"DET STORA BABYLON.”

HELIGA JERUSALEM.”

Och en af de sju änglarne,

Och där kom en af de

som hade de sju skålarne,

sju änglarne, som hade de sju

kom och talade med mig

skålarne, fulla af de sju

och sade: Kom hit, jag

sista plågorna, och han

skall visa dig domen öfver

talade med mig och sade:

den stora skökan, som sitter

Kom hit, jag skall visa dig

öfver de många vattnen.

Bruden, Lammets hustru.

Och han förde mig i

Och han förde mig i

anden bort till en öken, och

anden bort till ett stort och

jag såg en kvinna sitta på

högt berg och visade mig

ett skarlakansrödt vilddjur,

den heliga staden Jerusalem,

som var fullt med hädiska

som nedkom af himmelen

namn och hade sju hufvud

från Gud och hade Guds

och tio horn.

härlighet. Och dess glans

Och kvinnan var klädd i

var lik den kostbaraste

purpur och skarlakan och

sten, såsom en kristallklar

skimrade af guld och ädla

jaspissten. (Bruden,

stenar och pärlor och hade

Lammets hustru, under en

i sin hand en kalk af guld,

annan sinnebild.)

full af styggelser och

Uppenbarelseboken 21:

hennes skörlefnads orenligheter.

Och henne vardt gifvet

Och på hennes panna

att kläda sig i glänsande

var skrifvet ett namn:

och rent fint linne, ty linnet

Hemlighet: *Det stora Babylon,*

är de heligas rättfärdighet.

modren till skökorna och

Uppenb:b. 19: 8.

styggelserna på jorden.

Och ”draken förföljde

Och jag såg kvinnan

kvinnan”, och draken vardt

drucken af de heligas blod

vred på kvinnan och gick

och af Jesu vittnens blod.

bort att strida med de

Uppenb:b. 17: 1—6.

öfriga af hennes säd, som

hålla Guds bud och hafva

Jesu vittnesbörd. Uppenb:b.

12: 13—17.

I fråga om Babylon tillägger Johannes: ”Och jag förundrade mig högeligen, då jag såg henne. Och ängelen sade till mig: Hvarföre förundrar du dig. *Jag skall säga dig hemligheten om kvinnan och om vilddjuret ...* De sju hufvuden äro sju berg, på hvilka kvinnan sitter. Vattnen, som du såg, öfver hvilka skökan sitter, äro folk och skaror och folkslag och tungomål ... Och kvinnan, som du såg, är den stora staden, som har konungavälde öfver jordens konungar". Uppenb:b. 17: 7. 15—17.

I dessa profetior framställas två hvarandra i allt fullkomligt motsatta *kvinnor,* hvilka med säkerhet kunna bevisas vara två hvarandra motsatta *städer,* och hvar och en af dem motsvarar en verklighet, framställd på tvänne olika sätt, såväl såsom en *kvinna* och som en *stad;*; skökan och Babylon äro den ena, bruden och det himmelska Jerusalem den andra verkligheten.

Det är klart, att den rätta tolkningen af endera af

dessa dubbla sinnebilder måste innebära nyckeln till en sann tolkning af den andra.

De tvänne kvinnorna äro fullkomliga motsatser till hvarandra i allt som om dem utsäges; den ena är själfva kyskheten, ”tillredd såsom en brud” och smyckad för himmelens obesmittade helighet; den andra, så nedsudlad som lasten förmått göra henne, är endast tillredd för förstörelsens eld.

Den ena tillhör Lammet, som älskar henne, såsom brudgummen älskar bruden; den andra är förenad med ett vilddjur och med jordens konungar, som slutligen komma att hata och fördärfva henne.

Den ena är klädd i finaste linne, hvilket betecknar detsamma som då det på ett annat ställe säges att hon är beklädd med solen, och har på hufvudet en krona af tolf stjärnor; det vill säga hon är beklädd med gudomlig rättfärdighet och strålar af himmelsk härlighet; den andra är smyckad med purpur, skarlakan och guld, med juveler och pärlor, i sanning, präktigt klädd, men det är dock endast med hvad jordisk rikedom kan förskaffa.

Den ena framställes såsom en kysk jungfru, Kristi brud, den andra är modern till alla styggelser på jorden.

Den ena förföljes och tranges hårdt af ”draken”, jagas ut i öknen och nästan förgöres; den andra är drucken af martyrernas blöd och *sitter på vilddjuret,* som erhållit sin makt af den förföljande draken.

Den ena vistas i öknens ensamhet, den andra härskar öfver folk och skaror och folkslag och tungomål.

Den ena går in med Lammet till bröllopsmåltiden under himmelens glada halleluja! Den andra afklädes, skymfas, sönderslites och förgöres slutligen af sina brottsliga älskare.

Vi förlora bruden ur sikte i skimret af den himmelska härligheten och glädjen, och bolerskan i mörkretoch skuggan från den rök som uppstiger i "evigheters evighet."

Det är omöjligt att annorstädes i Skriften finna omtalad större motsatser till hvarandra än dessa, och man måste ovillkorligen komma till den slutledningen, att hvad helst den ena bilden betyder, måste den andra betyda raka *motsatsen* därtill. De utgöra icke tvänne af hvarandra oberoende syner, utan de äro ett par — ett par, icke sammanfördt genom sin likhet, utan genom sin olikhet.

Skriften lämnar oss icke i tvifvel med afseende å betydelsen af den sinnebildliga bruden, Lammets hustru, det himmelska Jerusalem. Vi läsa i Efes. 5: 25: "I män, älsken edra hustrur, såsom ock Kristus har älskat församlingen och utgifvit sig själf för henne, efter att hafva renat henne i vattnets bad genom Ordet, på det att han skulle för sig framställa församlingen såsom härlig, icke hafvande fläck eller skrynka eller något sådant, utan att hon skulle vara helig och ostrafflig. Ty vi äro lemmar af hans kropp, af hans kött och af hans ben." Ändamålet med Kristi kärlek till sin församling, köpt med hans blod, är att hon skall vara med honom och vara ett med honom i evigheters evighet, att hon skall se och dela hans härlighet och vara fullkomligt formad till hans afbild. Vi kunna såsom i en profetisk syn skåda denna Guds afsikt fullbordad och se den fullkomliga och helgade församlingen, klädd i rättfärdighetens hvita kläder, föras till Lammets bröllopsmåltid. Vi se henne här på jorden förföljas liksom hennes Herre och förhärligas i himmelen likasom och tillsammans med sin Herre. Det är utom allt tvifvel, att ju det Nya Jerusalem, *Bruden,* betyder *Kristi sanna kyrka eller församling.*Hvilken måste då den motsatta sinnebilden, den babyloniska skökan, vara? *Säkert någon falsk och af-fällig kyrka, någon kyrka,* som, under det att den bekänner sig höra till Kristus, i verkligheten lefver i förbund med världen och i den mest innerliga förening med dem som hafva den världsliga makten på jorden, en världslig kyrka, som öfvergifvit sin första kärlek, glömt sin himmelska kallelse, nedsjunkit uti köttslig lusta och synd samt skamlöst och fräckt bevisat sig trolös mot sin Herre.

Må det ytterligare bemärkas, att dessa sinnebilder, kvinnan och staden, föreställa bestämda lärobyggnadssystem, påtagliga kroppar, ej blott en hop snarlika men af hvarandra oberoende lemmar. Ogräset bland hvetet, de fula fiskarne i nätet beteckna möjligen någonting dylikt; men här hafva vi icke att göra vare sig med sanna kristna eller världsliga lärare såsom enskilda personer, utan med två korporationer, två bestämda samfund. Kristi sanna kyrka är det ena af dessa samfund; dess medlemmar äro förbundna med hvarandra och med sitt öfverhufvud i den innerligaste förening; en och samma ande besjälar dem alla; "emedan jag lefver, skolen äfven I lefva†; en ande dväljes inom dem, de utgöra en Guds boning. Men länken, som förenar dem, är en andlig länk, därvid följaktligen själfva kroppen är såsom sådan osynlig. En falsk kyrka däremot kan ej hafva någon sådan andlig föreningslänk. Det band, som sammanhåller den, måste följaktligen vara ett köttsligt, yttre, synligt band. Den kyrka, som framställes såsom Babylon, måste därför vara *en synlig kyrka* ett jordiskt samfund och ägnadt att igenkännas och urskiljas såsom ett sådant. Ej heller kan sinnebilden omfatta alla falska och otrogna kyrkor öfver hufvud; skökan har uttryckligen fått sig anvisad ett lokalt kännetecken, en vissplats, därifrån hon härskar, kvinnan och staden äro ett och detsamma; — om vi alltså kunna upptäcka namnet på staden, skola vi blifva i stånd att med säkerhet igenkänna kyrkan i fråga.

Ängelens sista ord till Johannes synes ej lämna någon möjlighet att misstaga sig i fråga om staden. "De sju hufvuden äro sju berg, på hvilka kvinnan sitter ... och kvinnan, som du såg, är den *stora staden, som har konungavälde öfver jordens konungar.*" Hvilken stad var då detta? Det fanns på Johannes' tid endast *en* stor stad, som hade konungavälde Öfver konungarne på jorden, och det var rom. Rom är den *enda* stad. som *var* stor den tiden, *har varit* stor allt sedan, antingen på det ena eller andra sättet, och *är* stor ännu.. Och Rom var byggd på sju kullar, "de sju berg, på hvilka kvinnan sitter". Stadens vanliga namn hos de klassiska författärne på Johannes'

tid var ”de sju kullarnes stad”, och hvarje år brukade festligheter anordnar till ära för ”de sju kullarnes stad”; hvarje känd latinsk skald af någon betydenhet under en tidrymd af fem hundra år talar om ”Roms sju kullar”, hvilkas namn voro: Palatinus, Qvirinalis, Aventinerberget, Cælius, Viminalis, Esquilinus och Vaticanis. Alla den tidens medaljer och mynt *framställa Rom såsom en kvinna, sittande på sju kullar*, och hennes titlar visa tillräckligt tydligt, huru väldigt hon härskade. Hon kallades ”det konungsliga Kom”, ”världens härskarinna”, ”nationernas drottning". Hennes välde sträckte sig öfver hela jorden. Hon utgjorde hufvudstaden i detta fjärde stora världsrike, om hvilket Daniel förespått, att det skulle ”uppsluka hela jorden, nedtrampa och förkrossa henne”; och vid tiden för Uppenbarelsebokens syner stod hon på höjden af sin makt. Rom, endast Rom, kan här vara menad; kvinnan är i själfva verket alldeles detsamma somRom. Vi hafva redan sett, att hon måste förebilda eller betyda en kyrka; vi veta alltså nu *hvilken* kyrka. Skökan är *den romerska kyrkan;* för ett vanligt förstånd förefaller det som om denna slutledning icke kan kringgås. Och det är ett egendomligt och anmärkningsvärdt sakförhållande, att ingen annan stad än Rom någonsin gifvit sitt namn åt en kyrka, hvilken omfattat många släkten och nationer. Många *länder* hafva gjort detta och församlingar äfven benämnts efter enskilda människor, men så vidt vi veta icke någon annan *stad*. Vi känna den grekiska kyrkan, de armeniska och koptiska kyrkorna, lutherska kyrkan, de olika ländernas protestantiska kyrkor, engelska kyrkan, skotska kyrkan, m. fl., men det påfliga kyrkosystemet benämnes sällan med namnet: den latinska kyrkan, utan fastmer den romerska kyrkan. ”Kvinnan, som du såg, är den stora *staden*, icke riket eller landet, som har konungavälde öfver jordens konungar”.

Då uppstår emellertid naturligen denna fråga: Om kvinnan på något sätt igenkännes vara ett med eller detsamma, som Rom, hvarför är då hennes panna kännetecknad med namnet Babylon? Svaret ligger i öppen dag, Apokalypsen är en hemligheternas bok, saker och ting äro i den uttryckta medels tecken, verkligheten är beslöjad, och det skulle varit alldeles oförenligt med hela språket i denna profetia att skrifva namnet Rom på skökans panna. Kvinnan är sinnebilden af en kyrka, af en fördärfvad, afgudadyrkande kyrka, det vill säga, *symbolen*, som Johannes såg, föreställde någonting mycket olikt kyrkan själf på den tiden; alltså måste äfven det namn, hvarmed denna symbol var betecknad, känneteckna någonting helt och hållet olikt detta namn i sig själft, ehuru det likväl på ett mystiskt sätt måste finnas likheter. Skökan betyder: ”Hemlighet, det storaBabylon”. Att härmed icke kunde förstås staden Babylon i bokstaflig mening är alldeles klart, emedan denna stad hvarken var byggd på sju kullar, ej heller längre på Johannes' tid hade härskarevälde öfver jordens konungar. Men att Babylon bokstafligen taget var en mycket passande bild för Rom är lika påtagligt. Det fanns mellan dem likställigheter af det mest anmärkningsvärda slag, så väl geografiska som historiska och moraliska, hvilka fullt ut berättiga till valet af namn. Båda voro belägna midt på en ofantlig slätt, båda två voro byggda af tegelstenar, hvilka tillverkats ur deras egen jord, den ena hade varit Österns drottning, den andra var Västerns drottning, det gamla Babylon hade kallat sig ”staden af guld”, ”Kaldéens skönhetsdrottning” och gjorde anspråk så väl på att evigt bestå som ock på öfverhöghet öfver landen. (Esaia 14 kap. 4 — 7.) Rom kallade sig på liknande sätt ”den eviga staden” och ”världens härskarinna.” Men hvad som i synnerhet är viktigt att lägga märke till: båda två hade af Gud begagnats såsom ett tuktans gissel emot den brottsliga jordiska staden Jerusalem och mot Israels folk, och till hvar och en af dem i sin tur hade Templets heliga kärl blifvit förda som byte. Belsazar hade skymnigt missbrukat dem vid sitt gästabud, och Titus hade efter Jerusalems förstöring fört dem med sig till Rom och låtit afbilda dem på sin triumfbåge.

Äfven om icke hela planen för Uppenbarelseboken fordrat det, skulle omständigheterna på den tiden gjort det nödvändigt för aposteln Johannes att begagna hemlighetsfulla uttryck, då han ville tala om Rom såsom han gjorde. Det skulle på Nero's och Domitiani tider ej varit rådligt att blotta det moraliska fördärfvet i deras hufvudstad samt att predika dess undergång och fullständiga omstörtande. Förföljelsen var redan tillräckligthätsk, hvilket Johannes äfven fick erfara på ön Patmos, och återhållsamhet i ord var ögonskenligen af nöden rörande ett dylikt ämne. Men i trots af alla hemligheter och förbehåll blef den sanna meningen af det symboliska namnet Babylon redan tidigt uppenbar för de första kristna, och den gissades äfven af deras fiender. Kyrkofadern Irenæus, som varit lärjunge till Polykarpus, som själf var en Johannes lärjunge, säger, att

Uppenbarelsebokens Babylon betecknar Rom; och Tertullianus säger: ”namn användas hos oss såsom tecken, Samaria är uttrycket för afgudadyrkan, Babylon är en bild af den romerska staden, som är så mäktig och stolt af sitt herravälde och som så våldsamt förföljer de heliga”. På samma sätt tala Hieronymus och andra i oafbruten följd ända till våra dagar. Då de första kristna af sina hedniska romerska motståndare beskylldes att anse profetiorna om Roms undergång såsom heliga, *nekade de aldrig till beskyllningen*, utan svarade blott, att de voro långt ifrån att *önska* stadens undergång, emedan, huru litet än Rom gynnade kristendomen, Antikrist, hvilken de väntade skulle blifva Korns efterträdare, skulle *ännu mindre* gynna den kristna församlingen.

Babylon betyder alltså Rom i denna profetia; till och med romersk-katolska skriftställare äro tvungna att medgifva detta. Romerska kyrkans förnämste författare, såsom Bellarmine och Bossuet, försöka icke neka till, att dessa förutsägelser ha afseende på Rom. De medgifva detta öppet, men påstå, att de åsyfta Rom *endast såsom hednisk stad betraktad*, icke i dess egenskap af kristen kyrka, och de föregifva, att profetian om Babylons fall hade gått i fullbordan i och med Roms förstörelse genom göterna under femte århundradet. Med Babylon, säga de, menas det hedniska, icke det påfliga Rom, och de försvara detta sitt påstående med stor skicklighet ochäfven med någon skymt af bevis. Denna tolkning uppstod likväl först genom Bossuet under sextonde århundradet; ända till dess hade det aldrig af någon bibelförklarare framkastats den förmodan, att Roms fall genom Alarik fullbordat förutsägelsen om Babylons fall. Men så snart som den protestantiska tillämpningen af denna profetia på den romerska *kyrkan* visade sig vara ett fruktansvärdt vapen mot denna kyrka, blefvo dess försvarare tvungna att till självfförsvar hitta på någon tolkning, som kunde betaga profetian dess udd.

Vi få likväl icke inbilla oss, att denna tolkning, som nu benämnes den *protestantiska*, framkommit i följd af någon partikänsla eller af den strid som framkallades genom reformationen. Tvärtom, den åsikten, att Babylon betyder kyrkan i Rom, var allmän långt i tiden före reformationens utbrott och kan till en viss grad sägas hafva framkallat denna. Så snart som romerska kyrkan började framställa sina obibliska anspråk och att med myndighet sprida sina obibliska lärosatser, lika snart började de rättrogna känna igen denna kyrka såsom varande det i Uppenbarelseboken nämnda Babylon. De äldste kyrkofäderna, som lefde medan Rom var hedniskt, kunde naturligtvis icke hysa en dylik åsikt. Föga drömde *de* om att Rom, denna hedniska stad, som så grymt förföljde de första kristna, någonsin skulle blifva sätet och medelpunkten för en allmän kristen kyrka. Lika litet kunde denna tillämpning af profetian uppstå, så länge som Rom förblef en trogen och ren kristen kyrka, men då affallet började, mot slutet af sjette århundradet, uttalade självfva påfven Gregorius den förste en allvarlig protest mot antagandet af titeln af ”universel eller biskop öfver hela världen”. Han gick till och med ända därhän att förklara, att den förste biskop, som antoge denna titel, därigenom skulle göra sigförtjänt af namnet Antikrist. Från den tiden och ända till våra dagar har det vittnesbördet, att kyrkan i Rom betecknas med Babylon, *aldrig öfvergifvits;* och ehuru denna åsikt genom hela Medeltiden medförde stor risk och fara för dem som bekände sig därtill, kunna vi likväl spåra en hel rad af vittnesbörd, det ena allt mera djärft och bestämdt än det andra, ända till den tid, då Luther och de andra reformatorerne öfver hela Europa läto basunens rop ljuda: *”Gån ut från henne, I mitt folk, för att icke deltaga i hennes synder och få del i hennes plågor!”*

Påståendet, att den protestantiska tolkningen är en nyare tidens uppfinning, okänd af den kristna kyrkans första fäder, är således värdelöst. Vi måste nu i korthet undersöka de omständigheter, som bevisa, att denna vår åsikt är den rätta.

När vi nu först se hän till, att påfliga kyrkans framgång, anspråk, förföljelser, herravälde och förfall utan all motsägelse varit de största och viktigaste tilldragelserna i kyrkohistorien, är det då icke otroligt, att profetian, som åsyftade att leda och stödja kyrkan allt igenom dess utveckling, ej skulle hänsyfta på dessa kommande händelser eller ens kasta en blick på denna framtida kyrka? Och likaså, om *Babylon* icke betyder den påfliga kyrkan, då måste vi med Bossuet medgifva, att denna kyrka icke så mycket som ens omnämnes i hela Uppenbarelseboken. Och hvartill skulle det väl hafva behöfts att en så utförlig profetia lämnades om det hedniska Korns karaktär och undergång? Det hedniska Rom stormades och plundrades af Alarik år 410? Var det således endast för en så kort tidrymd af omkring 300 år, som Uppenbarelseboken afsågs att lämna ledning, stöd

och undervisning åt den kristna kyrkan?, Äfven om vi vilja medge någonting så osannolikt, hvad skulledå de få människor, som i detta fall ensamt kunnat draga fördel af profetian, lära sig däraf? Att afsky hednisk afgudadyrkan? Att icke knäböja inför Pantheons många gudar? Att icke tända rökoffer för Jupiter? Men för att lära dem detta behöfdes icke någon Uppenbarelsebok. Helt säkert hade de kristna blodsvittnen, hvilka i mängd lidit martyrdöden innan denna sista profetia lämnades åt kyrkan, lärt sig denna läxa utan uppenbarelsens hjälp! De första kristna lupo icke fara att förfalla till *hedniskt* afguderi; men att en *kristlig afgudadyrkan* skulle uppstå och att Antikrist skulle komma att sitta på Kristi tron i Guds tempel, att ett fruktansvärdt affall skulle äga rum inom självfva kyrkan, detta var ett ämne, väl värdt en gudomlig ingifvelse. Att förkunna denna *nya och särskilda form af ogudaktighet*, hvilken, i det den uppväxte långsamt och omärkbart, var bestämd att uppnå sådana jättelika förhållanden och därtill hafva bestånd under en tid af mer än tusen år, var således högst viktigt.

Men det finns därjämte i självfva profetian vittnesbörd, hvilka fullkomligt utesluta all tillämpning på det hedniska Rom och dettas eröfring och förstöring af göterna. Den stora skökan Babylon härskar öfver och sitter på det romerska vilddjuret i dess tiohornade skepnad. Men de tio krönta hornen eller det påfliga romerska rikets tio konungadömen uppstodo icke förrän efter barbarernas tåg mot Kom och efter stadens stormning af Alarik. Å andra sidan tilltog just det påfliga Rom i makt samtidigt med att dessa tio konungadömen, hvilka åt henne ”gåfvo sin makt och styrka”, utvecklade sig. Det påfliga Rom befallde öfver härskare, hvilka frivilligt underkastade sig hennes myndighet, såsom det blifvit förutsagdt. Det hedniska Rom gjorde aldrig någonting dylikt, det tvärtom gjorde alla konungar sig underdånigaoch härskade öfver dem *mot deras vilja.* När kommo väl tio konungariken öfverens om att *skänka* sin makt åt det hedniska kejsardömet Rom? Aldrig! Åt det påfliga Rom? *Genom hela de mörka tidehvarfven under Medeltiden!* Rom uppnådde genom sina bedrägliga löften deras *frivilliga* underkastelse, och det gör ännu fortfarande *anspråk* därpå såsom sin rättighet. Det säger till hvarje påfve, som mottager tiaran: ”Känn dig själf såsom den som är konungarnes och furstarnes fader, såsom världens behärskare.”

Vidare förkunnar profetian, att skökan slutligen skall förstöras af de tio konungadömen, hvilka dittills uppehållit henne och beskyddat henne med sin makt. Det hedniska Roms förstörelse verkställdes icke af gamla vänner, utan af nya fiender, hvilka aldrig stått i beroende under Rom, och dess undergång kan sålunda icke anses såsom en fullbordan af denna profetia.

Ett ytterligare bevis emot påståendet, att profetian menar det hedniska Rom finna vi uti det tillstånd, till hvilket Babylon, såsom det i Uppenbarelseboken slutligen framställes, blifvit bragt genom sitt slutliga fall. Det skall blifva ”en boning för onda andar och ett tillhåll för alla orena andar och ett tillhåll för alla orena och vederstyggliga fåglar”. Om nu profetian med Babylons fall menat stormningen af Rom under Alarik, måste ju det därpå följande tillståndet beteckna tillståndet i det kristna Rom, en bild, hvilken katolikerna knappast skulle vilja gilla. Det tillägges slutligen och förutsäges, att Babylon skall förstöras genom eld och läggas alldeles öde och att hon lik en stor kvarnsten skall kastas i hafvet. Men ingen af dessa profetior gick i fullbordan vid göternas stormning af Rom, och dess framtida tillintetgörelse måste alltså ännu vara ofullbordad, eller med andra ord denna fullbordan måste sålunda desinträffa och hafva afseende på det *påfliga Rom* och icke på det för länge sedan försvunna hedniska Kom

Aposteln Johannes såg denna babyloniska sköka i ett tillstånd af berusning och ”drucken af de oheligas blod och af Jesu vittnens blod”, hvarpå han säger: ”och jag förundrade mig högeligen, då jag såg henne”. Detta är ett bevis på, att *han* icke uppfattade sinnebilden såsom föreställande det *hedniska* Rom. Det kunde ej hos honom framkallat någon förvåning att skåda huru den *hedniska* staden Rom förföljde kristendomen. Han var själf tillräckligt smärtsamt förtrogen med denna det romerska kejsardömets karaktär, emedan han sett tusenden. af sina kristna bröder pinas till döds och äfven själf varit nära att undergå martyrdöden. Men att Rom icke allenast skulle blifva en kristen kyrka, utan att denna stad just i denna sin egenskap skulle blifva en ännu hätskare förföljare af de sanna kristna än det hedniska Rom någonsin varit, *detta* syntes honom i sanning förvånande, och nog måtte detta kommit Johannes att högeligen förundra sig.

Att romerska kyrkan i hög grad förtjänar att stämplas såsom ”drucken af de heligas blod” kan icke bestridas. Hvilken annan kyrka har väl någonsin upprättat Inkvisitionen, anstiftat en Bartolomeinatts mordgärningar och därjämte varit skamlös nog att berömma sig öfver att hafva gjort detta? Hvilken annan kristen kyrka har dödat så många millioner människor för intet annat brott, än det att de varit sannt troende kristna, såsom Romerska kyrkan gjort?

Den babyloniska skökan framställes vidare sittande Öfver många vatten, ”hvilka äro nationer och folkslag”. Hon är icke blott en kyrka, utan *en kyrka, som härskar öfver nationer;* det vill säga, hon gör anspråk på såväl ett världsligt som ett andligt herravälde. Hon härskaröfver vilddjuret och dess tio horn, förenar sålunda i sig såväl en borgerlig som en andlig öfverhöghet. Men nu är just detta ett af den romerska kyrkans mest i ögonenfallande kännetecken och ett som endast finnes hos denna kyrka. Andra kyrkor må vara förbundna med staten så, att staten tillägnat sig rätten att härska öfver kyrkan, men ingen annan kyrka gör anspråk på att härska öfver staten, ja öfver *alla* stater i världen och göra dem alla sig underdåniga. Rom gjorde detta och gör det äfven fortfarande midt under sin svaghet och sitt förfall. Hon gör anspråk på tvänne svärd, hon håller i sin hand tvänne nycklar, hon kröner sin påfve med tvänne kronor, den ena ett allmänneligt biskopsdömes mitra**Mitra** (grek.) betecknar påfvens biskopliga värdighet. , den andra ett allmänneligt herraväldes tiara**Tiara** (grek.), ursprungligen de gamle persiske konungarnes hufvudprydnad; numera benämningen på påfvens tredubbla krona, som betecknar sinnebilden af påfvens trefaldiga herravälde öfver själarna på *jorden*, i *skärselden* och i *himmelen*. . Det finnes i sanning en hemlighet skrifven på romerska kyrkans panna i denna förening af två öfverhögheter, och den har ofta visat sig vara *orättfärdigheters hemlighet*. Hon har låtit de heligaste mysterierna tjäna ändamålet att dölja just de värsta laster; hon har under religionens förklädnad predikat uppror; hon har undanhållit döende den sista andliga tröstena och de döda en kristlig begrafning, antingen på grund af hämd — eller af begär att låta känna sin makt. Hon har förbjudit giftermål och likväl lämnat dispens därtill i fråga om de mest oheliga äktenskap. Hon har hycklat vänskap för konungar och samtidigt likväl nedkallat välsignelse öfver konungamördare och våldsinkränktare. Hon har förvandlat åminnelsen af instiftandet af Herrens heliga nattvard till tider för förbannelse ... och utslungatbannstrålar efter godtycke. År 1848 talade Pius IX så här till folket i Rom: *"En af de många välsignelser, livilka Gud slösat på Italien, är den, att våra tre millioner undersåtar hafva två hundra millioner bröder bland hvarje tungomål och hvarje nation, hvilka äfvenledes äro våra undersåtar".* Rom gör alltså ända till den dag som är allt hvilket står i dess makt för att fullkomligt känneteckna sig med skökan i Uppenbarelseboken, *"som sitter öfver många vatten, hvilka äro folk och skaror och folkslag och tungomål."*

Inskriften, som enligt profetian pryder denna hemlighetsfulla kvinnas panna, är icke blott "det stora Babylon", utan äfven "modern till skökorna och styggelserna på jorden". Detta ord, *styggelser*, betecknar, som bekant, *afguderi*.

Det verkliga gamla Babylon var moder till nästan all verklig och bokstaflig afgudadyrkan. som någonsin idkats på jorden. Det andliga Babylon beskylles här för att vara källan och ursprunget till en andlig afgudadyrkan, med andra ord, det forutsäges, att kyrkan i Rom skulle blifva *en afgudadyrkande kyrka*.

Vi behöfva i detta hänseende blott påminna oss några få af denna kyrkas öfver hela världen kända och länge idkade bruk för att visa, huru slående denna förutsägelse gått i fullbordan. Rom föreskrifver dyrkandet af en oblatgud — hostian, oblaten eller sakramentet — och utslungar sin bannstråle mot alla, som neka att godkänna detta. Kyrkomötet i Trident har tydligt förklarat läran om transsubstantiationen, eller att brödet och vinet i nattvardens sakrament "förvandlas till" vår Herre Jesus Kristus, sann Gud och människa, och tillägger: "det finns därför hädanefter intet tvifvel om, att ju alla trogna kristna äro pliktiga att tillbedja detta heliga sakrament, och att till detta ändamål inför detsammaframbära samma dyrkan, *latria*Latria, Gudstillbedjan, i motsats till helgonens tillbedjan. , hvilken bör ägnas den sanne Guden ... "Om någon säger, att detta heliga sakrament icke skall tillbedjas eller kringbäras i procession, eller offentligen visas för folket att alla må tillbedja det, eller att de, som göra det, äro afgudadyrkare, *han vare förbannad*". Denna dyrkan ägnas af katolikerna åt hostian, den af prästens

tjenstekvinna tillverkade oblaten, ej blott när den upplyftes, då sakramentet utdelas, utan äfven när den bäres omkring i processioner genom gatorna. Alla mötande personer uppmanas därvid genom ljudet från en klocka att tillbedja "den gode guden", som går förbi, och de förbannas i den händelse de neka. Romerska kyrkan ålägger alla sina millioner medlemmar i alla land såsom en högtidlig och oafvislig plikt att tillbedja en brödbit, framstäld af mjöl och vatten, och af hvilken en människa kan äta eller en råtta gnaga.

Millioner människor hafva dött martyrdöden, emedan de protesterat mot detta afguderi och påstått, att det är hädelse mot Gud att förkunna, att människan först kan skapa denna Gud och därpå äta upp honom, en trosbekännelse, långt mera förnedrande än någon hednisk. I de dagar, då processioner vid Kristi Lekamensfesten i de katolska landen utgjorde en synnerligen lysande och imponerande ceremoni, då munkar, präster och domherrar, kaniker, biskopar och ärkebiskopar i brokiga och lysande dräkter åtföljde oblatguden genom de stora städernas till trängsel packade gator, under alla kyrkoklockornas högtidliga ljud, under militärmusik, koraler och under det från rökelsekärlen uppsteg hela moln af rökelse, var det icke lätt för en "kättare" att undgå upptäckt. Från det ögonblick då hostian kom inomsynhåll, tills den gått förbi och försvunnit ur sikte, befalldes hopen att knäböja i djup tillbedjan och vördnad! Och ve den människa, som vågade underlåta det! Inkvisitionen blef med ens hans hem och *auto-da-féen*, bålet, hans lott.

Men detta är likväl icke den värsta formen af romerska kyrkans afguderi. Dess Mariadyrkan, tillbedjandet af den heliga Jungfrun, är vida värre. Vi tveka att upprepa alla de hädelser, hvilka med afseende å detta ämne funnits bland romerske påfvars, prelaters och andeliges efterlämnade skrifter. Hela litanior af böner riktas till Jungfru Maria; egenskaper, hvilka tillhöra Guds härlighet allena, tillerkännas henne, de mest öfverdrifna och fantastiska andaktsöfningar utöfvas- invid hennes relikskrin, alla Davids ett hundra femtio psalmer hafva blifvit *omändrade* så att *Herren Jehovah* ersatts med Jungfru Maria, såsom föremålet för bön och lof och helig tillbedjan: "I din hand, o Jungfru, befaller jag min ande, uppå dig bygger jag mitt hopp! Välsignad vare den, som älskar ditt namn, o heliga Jungfru, din nåd skall stärka hans själ. På dig, o heliga Jungfru, hoppas jag, och jag skall aldrig hoppas förgäfves." Denna psaltare af Bonaventura, biskop af Albano, har aldrig blifvit förnekad eller förbjuden af romerska kyrkan.

Huru fullkomligt den mänskliga modern intagit sin gudomlige Sons plats i katolikernas sinnen, kan man lära sig bland annat af en särdeles omtyckt historia, som berättas af den helige Fransiskus. "En munk hade en syn; han såg två stegar, den ena röd, och på dess öfversta steg satt Jesus Kristus; den andra hvit, och på dess topp befann sig hans välsignade moder. Munken lade märke till, att många, som försökte att stiga uppför den förra stegen, föllo ned, sedan de endast kommit upp några steg; när de åter försökte, misslyckades de

om och om igen och uppnådde på så sätt aldrig toppen. Men sedan en röst uppmanat dem att försöka med den hvita stegen uppnådde de snart den öfversta pinnen, emedan den välsignade Jungfrun sträckte fram sina händer för att hjälpa dem!" Falska läror, sådana som den fabelaktiga om "Jungfru Marias upptagande till himmelen" och den helt och hållet obibliska om jungfruns "obefläckade aflelse" hafva helt otvunget uppfunnits af romerska kyrkan för att rättfärdiga detta förgudande af skapade varelser. Den senare läran har, som vi veta, först kungjorts så sent som 1854 af påfven Pius IX, i Peterskyrkan i närvaro af två hundra biskopar, och uppfyllde romerska kyrkan med glädje.

Nedanstående är ett utdrag af en rundskrifvelse från Pius IX: "Men på det att vår barmhertigaste Herre må mera villigt lämna ett öra åt våra böner och uppfylla dem, må vi därvid alltid åkalla Guds allraheligaste moder, den obefläckade Jungfru Maria, att hon må fälla förbön hos Honom, ty hon är allas vår ömma moder, vår medierska, vår förespråkerska, vårt säkraste och största hopp, och intet kan vara starkare, intet kan hafva större inflytande hos Gud än hennes mellankomst!"

Själfva "Te Deum" har blifvit parodieradt till Marias ära: "Vi prisa dig, o heliga Guds moder! Vi erkänna dig, o Jungfru Maria! Hela jorden dyrkar dig, du den evige Fadrens maka! Helig, helig, helig, Maria, Moder och Jungfru. Kyrkan förenar sig öfver hela världen för att åkalla dig, det gudomliga "Majestätets moder!" Och trosbekännelsen har förgycklats på liknande sätt.

Det är imellertid ej endast Jungfrun, som dyrkas. Äfven bilder af henne, fullkomliga dockor, tillbedjas. Må vi blott erinra om den förnedrande ceremonien "Jungfruns kröning", som firas hvarje år, och i hvilken själfve påfven deltager; tänk på hur Augustiniansmadonna och andra madonnor dyrkas! Mariadyrkan utgör hos det okunniga folket en verklig bilddyrkan, afguderi i dess mest sinnliga och barnsliga form, en tillbedjan af en vanlig docka!

Utrymmet tillåter oss att blott helt flyktigt omnämna de andra formerna af denna bilddyrkan, som så fullkomligt kännetecknar romerska kyrkan: dyrkan af "korset", af "bambino"Bambino, lindebarnet, en docka som jungfrun håller i sin famn., af St. Petrusbilder, de många helgonens dyrkan, relikdyrkan och liknande hädelser. Till och med om ämnet endast ytligt granskas, blir likväl den öfvertygelsen orubblig, att det påfliga Rom i alla hänseenden öfverträffat det hedniska Rom i fråga om det förnedrande i dess afgudadyrkan, och sinnet hos en troende kristen känner sig uppfylldt af beundran inför visdomen och förutseendet hos.den inspirerande helige Ande, som så många århundraden förut, innan romerska kyrkan ännu fanns till, så tydligt framställde denna kyrka for Johannes såsom "styggelsernas eller afgudarnas moder".

Vi vilja slutligen anföra några träffande och vältaliga ord af en annan författare: "Den helige Ande förutsåg utan tvifvel, att romerska kyrkan skulle komma att genom många stora och grofva styggelser skända sanningen, att hon skulle bannlysa alla, som icke ville förena sig under hennes välde och förklara dem vara uteslutna från Kristi lekamen och från allt hopp om en evig frälsning. Den helige Ande förutsåg äfven, att Rom skulle komma att utöfva ett stort och vidsträckt herravälde under många släktled medels sina djärft framställda anspråk på enhet, ålder, helighet och allmännelighet: förutsåg äfven, att dessa påståenden skulle komma att understödas af många världsliga regeringars makt, hvilka

skulle uppstå efter det hedniska romerska rikets upplösning, och att Rom på så sätt skulle blifva i stånd att inför världen uppträda med en suverän makts stolta hållning och med all världslig framgångs bländande glans: förutsåg äfven att kyrkan i Rom skulle fängsla människornas inbillning medels konstens tjuskraft förenad med religionens samt förblända deras sinnen och vinna deras beundran medels lysande färger, öfverväldigande pomp och slösande prakt; förutsåg äfven, att den skulle förföra deras lättrogenhet medels föregifna underverk och mysterier, syner, drömmar och hänryckningar, och skulle åberopa dylika vittnesbörd för att stödja sina besynnerliga läror; förutsåg äfven att denna kyrka skulle göra männen och ännu mera kvinnorna till sina slafvar genom att slugt begagna sig af deras känsloströmningar och genom att med farlig medgörlighet lämpa sig efter alla deras mänskliga svagheter; att befria dem från besväret att tänka och från tviflets oro genom att föregifva sig kunna lämna dem sin så kallade ofelbara hjälp, hvarigenom hon skulle stilla de sörjandes tårar genom att utdela syndernas förlåtelse och lofva en evig frid åt de hädangångne; att denna kyrka skulle säga sig kunna för penningar borttaga syndabördan från det nedtyngda samvetet och genom inrättandet af öronbikten och lämpligt och vackert afvägda botgörelser för synden. Den helige Ande förutsåg äfven, att denna kyrka skulle komma att under många århundraden blomstra i stolt och lycklig strafflöshet, innan dess synder skulle nå upp till himlen och blifva ihågkomna inför Gud, och att sålunda många släktled skulle blifva frestade att affalla från tron och blifva offer för en dödbringande villfarelse, äfvensom att de, hvilka höllo fast vid sanningen, skulle blifva föremål för lockande smicker, djärfva anfall och grymma marter från denna kyrkas sida. Den helige Ande förutsåg alltså, säga vi, alltdetta i sin gudomliga vishet och i sin egenskap af den sanna kyrkans evigt välsignade lärare, förare och tröstare, har han därför, genom att diktera Uppenbarelseboken för Johannes, försett sin sanna och trogna församling med ett himmelskt motgift mot alla dessa farliga, omkring sig gripande olyckstillstånd som skulle hafva lång varaktighet. I denna gudomliga bok har Guds helige Ande afmålat den romerska kyrkan sådan som ingen utom Han kunnat förutse, att den skulle blifva, och sådan den, sorgligt och underbart att förtälja, äfven *blifvit.* Han har därigenom brutit förtrollningen. Han har slagit trollstafven ur romerska kyrkans hand, har bortryckt masken från dess ansikte och med sin gudomliga hand tecknat dess verkliga karaktär på dess panna, att den må kunna ses och läsas af alla: *Hemlighet, det stora Babylon, modern till skökorna och styggelserna på jorden.*

Romerska kyrkan håller Apokalysen, Jesu Kristi uppenbarelse, i sin hand. Hon erkänner den att vara af gudomligt

ursprung. Och underbart att säga, hon grundar sina anspråk just på dessa samma skäl, hvilka känneteckna henne själf såsom den trolösa affälliga kyrkan, Uppenbarelsebokens Babylon. Vi kunna inse detta af nedanstående:

1. Kyrkan i Rom skryter med att vara en allmännelig, universel, kyrka. "Och skökan sitter öfver många vatten, hvilka äro folk och skaror och folkslag och tungomål."

2. Kyrkan i Rom påstår sig vara oförgänglig och ofelbar. "Och skökan säger i sitt hjärta: "Jag sitter en drottning och skall icke se någon sorg".

3. Kyrkan i Rom berömmer sig af att hafva världslig makt och gör anspråk på öfverhöghet öfver alla. "Och skökan har konungar inför sina fötter."

4. Kyrkan i Rom skryter af att kunna göraunderverk. "Och det gör stora tecken, så att det ock kommer eld att nedfalla från himmelen."

5. Kyrkan i Rom framhåller enheten i trosbekännelse hos alla sina medlemmar och deras inordnande under ett synligt öfverhufvud. "Och skökan fordrar, att alla skola mottaga hennes märke och att alla skola dricka af hennes skörlefnads vredesvin."

Af allt detta framgår tydligen, att alla Roms kännetecken i fråga om kyrkan äfven äro skökans tecken. Roms segertroféer äro bevisen på hennes skam; självfva hennes anspråk på att kallas Zion bevisa, att hon är Babylon.

Vi hafva nu betraktat Uppenbarelsebokens tvänne hemligheter. Ordet hemlighet betecknar någonting osynligt, och här betyder det därjämte en kyrka, en församling. Den första hemligheten har förklarats för oss af Kristus själf: "Hemligheten af de sju stjärnorna, hvilka du sett i min högra hand, äro de sju församlingarna."

Den andra hemligheten förklaras äfven: "Jag skall säga dig hemligheten om kvinnan. Kvinnan är den stora staden, som har konungavälde öfver jordens konungar."

Den första hemligheten är hemligheten om de sju stjärnorna.

Den andra hemligheten är hemligheten om de sju kullarna.

Den första hemligheten omhandlar den allmänneliga kyrkan i sin sjufaldiga utvecklings skepnad, inneslutande inom sig alla de särskilda församlingarna.

Den andra hemligheten talar om en särskild kyrka, kyrkan på de sju kullarne, kyrkan i Rom, som gör anspråk på att vara den allmänneliga kyrkan.

Den första hemligheten framställer den allmänneliga kyrkan, utsatt för att fela, men icke åläggande sinabekännare att erkänna dessa villfarelser såsom villkor för att blifva medlemmar af denna kyrka, samt därför genom Ordet och, sakramenten sammanhållna i apostolisk förening med Johannes och med Kristus, som är kyrkans hufvud och medelpunkt, och hvilken kyrka styres af ett apostoliskt prästerskap, hvilket lyser liksom en stjärna i Kristi hand.

Den andra hemligheten betecknar *den särskilda kyrkan i Rom,* hållande sina falska lärors bägare i sin hand, bjudande alla nationer att dricka därur.

Det första är en hemlighet af gudaktighet. Det andra en af orättfärdighet".

Det föregående är anfördt efter ett beundransvärdt litet arbete, betitladt "Babylon" eller en granskning af frågan: "Är Romerska kyrkan liktydig med Uppenbarelsebokens Babylon?" af Chr. Wordsworth, teol. dr. förut präst vid Westminster, London, sedermera biskop i Lincoln. Denna bok kan med skäl kallas ett oemotsägligt bevis för ett bekräftande svar på ofvannämnda fråga. År 1850 utmanade författaren i följande ordalag den romerska kyrkan att besvara hans bevisföring: "Om någon präst eller medlem af romerska kyrkan, kan motbevisa dessa mina slutsatser, uppmanas han härmed att göra det. Nog *vill* han utan tvifvel, om han *kan;* om alltså ingen försöker, må det antagas, att ingen kan göra det, men om han ej kan det, bör han, såvida hans eviga frälsning är honom kär, lyssna till den sanning, som predikas för honom genom Johannes Uppenbarelses ord och med Kristi röst". För

sexton år sedan, då ofvannämnda arbete ånyo utgafs, upprepade författaren denna utmaning, men intet svar har till denna dag lämnats af någon medlem af romerska kyrkan. Romerska kyrkan, som är mållös, känner sig således skyldig inför Gud!

—

„„

ANDRA KAPITLET.

Syndens människa eller Antikrist.

I nära samband med Uppenbarelsebokens profetior rörande *Det stora Babylon*, hvilket, såsom vi sett, förebildar den affälliga kyrkans i Rom tillvaro, karaktär, utveckling och slutliga undergång, står en annan profetia, så nära förbunden med den förra, att man icke kan taga den ena i ompröfning utan i sammanhang med den andra.

Kvinnan, som framställes såsom den lastbara kyrkans sinnebild, ses sittande på "ett skarlakansrödt vilddjur, som var fullt med hädiska namn och hade sju hufvud och tio horn”. Liksom ängelns tolkning sätter kvinnan i samband med Rom medelst orden: ”Kvinnan, som du såg, är den stora staden, som har konungavälde öfver jordens konungar”, på samma sätt ställer uttydningen äfven ”vilddjuret” i samband med Rom, ty, sedan ängeln betecknat dess sju hufvuden såsom sju på hvarandra följande styrelseformer, säger han om dessa: ”fem hafva fallit och en är”. En af dessa sju styrelseformer åsyftas således här vara *den styrande makten på den tid, då Uppenbarelseboken blef oss gifven*. Denna makt var således romerska kejsardömet, hvars öfverhufvud, tyrannen Domitianus, förvisade aposteln Johannes till ön Patmos, och det var under de hedniske romerske kejsarnes förföljelser som den tidens heliga kristna fingo undergå martyrdöden.

Denna makts såväl förflutna som framtida historia skildras i korthet af ängeln. Fem af dess styrelseformer hade då redan följt efter hvarandra. I sin sjette form

fanns den till på denna tid, en sjunde skulle följa, men vara helt kort, hvarpå *den åttonde och sista* skulle uppkomma och räcka länge; och det är just under det att vilddjuret styres af detta åttonde och sista hufvud som kvinnan ses sittande därpå. Ängeln talar om ”hufvudena” eller styrelseformerna och säger: ”fem hafva fallit, en är, och den andre har ännu icke kommit, och när han kommer, skall han icke länge förblifva. Och vilddjuret som var och icke är, *han är den åttonde* och är af de sju och går bort till förtappelse”.

Detta skarlakansröda vilddjur betecknar sålunda sinnebilden af *den sista och slutliga formen för den romerska makten*, det sista utvecklingsskedet af denna makt, hvars hela bana förut skildrats genom profeten Daniels fjärde stora djur i sjunde kapitlet. En omsorgsfull granskning af dessa profetior lämnar icke något: tvifvel om, att *samma* makt för tredje gången framställes sinne-bildligt genom ”vilddjuret som uppstiger ur hafvet”, hvilket omtalas i Uppenbarelsebokens trettonde kapitel. Dessa skriftställen gifva oss en trefaldigt upprepad profetisk historia om en och samma makt, och denna makt är utan tvifvel det stora, förfärliga, ofantligt starka romerska riket, det fjärde världsriket, räknadt från Babylons tid, detta fjärde rike, hvilket såväl i Daniels syn om de fyra djuren som i Nebukadnezars syn om den stora bildstoden framställes såsom ett och detsamma, och hvilket skall fortfara att bestå ända tills himmelens Gud skall återupprätta sitt eviga himmelska rike.

Denna makt framställes i likhet med de tre föregående rikena såsom ett *vilddjur*, det vill säga såsom ett förnedradt, okunnigt och roflystet välde. Daniel såg det på Belsazars tid, långt före Kristi ankomst, såsom ett djur med *ett* hufvud; Johannes såg det på Domitianii tid, då det redan funnits till under mer än åttaårhundraden, såsom ett djur med *sju* hufvuden. En fullkomligare förklaring därpå uppenbarades sålunda helt naturligt för den

senare siaren. Det är för oss en känd sak, att det stora romerska riket i verkligheten också vid denna tid redan haft sju olika och lätt igenkännliga styrelseformer, hvilka uppräknas af Livius, Tacitus och historieskrifvare i allmänhet. Rom styrdes i tur och ordning af konungar, konsuler, diktatorer, decemvirer, folktribuner, militäriske kejsare och despotiske kejsare. Styrelseformen var under de tvänne senare slagen af regenter alldeles olika, ehuru namnet kejsare var gemensamt för dem båda.

Det romerska riket framställes först såsom en helstat och därefter såsom en stat, delad i *tio* delar. Världshistorien bekräftar också att så varit förhållandet med romerska riket. Från dess början och ända till fjärde århundradet var det en helstat; efter dess förfall och omstörtande såsom världsrike blef det styckadt i många sins emellan oberoende riken, hvilka endast sammanhöllos genom en gemensam lydnad under påfvarne i Rom. Antalet särskilda riken, i hvilka romerska riket i Europa delades, har alltid varit omkring tio, ibland precis tio, ibland nedgående till åtta eller nio, eller tillfälligt ökade till tolf eller tretton, men i allmänhet har det varit tio. ”Det torde vara onödigt”, säger biskop Wordsworth, ”att uppräkna de *tio* konungariken, i hvilka romerska riket delades, eller att bevisa att det delades i jämnt tio riken. Det äldsta skriftställe, som innefattar profetian om en framtida delning af romerska riket, är Daniels 2 kap. 42 vers, eller synen om den stora bildstoden, hvarest dessa riken betecknas genom belätets *tår*. Eftersom de äro tår, måste de vara tio, Därför bibehålles alltjämt tiotalet, hvarhelst denna delning i senare profetior omtalas. Tiotalet förbinder på så sätt

alla dessa profetior med hvarandra och visar, att de alla betyda en och samma sak”. Detta medgifves äfven allmänt och kan icke förnekas; det är en sak, som ligger i öppen dag i Europas historia, allt sedan romerska rikets delning, och lämnar en viktig nyckel till en riktig lösning af dessa redan fullbordade profetior.

Den viktigaste punkten i fråga om detta trefaldt förebildade romerska rike — att döma af den stora betydelse, som den inspirerande helige Ande lägger just på denna punkt — är *dess samband i dess andra utvecklingsskede med en särskild ondskans makt*, hvars uppkomst, karaktär och handlingar beskrifvas mera utförligt än själfva rikets. Det är tydligt, att det ”lilla hornet” i Daniels 7:de kap. och vilddjurets åttonde hufvud” i Uppenbarelsebokens 13:e och 17:e kapitel beteckna *någon viktig och hemlighetsfull ondskans makt*, som skiljer sig ifrån, men likväl står i förening med romerska riket i dess andra eller delade tillvaro. Huru betydande Gud anser denna makt vara, kan skönjas däraf, att en mer än tio gånger utförligare beskrifning gifves på detta rike, eller denna makt, än som lämnas på hvarje af de föregående tre stora världsväldena. Dessa beskrifvas på en vers för hvart och ett, ”det lilla hornets” däremot upptager tio eller elfva verser, liksom om en tio gånger större vikt vore fästad vid detta sällsamma välde, som var förut bestämdt att uppstå under romerska rikets andra, utvecklingsskede, än vid betydelsen af något af forntidens föregående stora och väldiga riken. Det lägges dessutom särskild vikt på detta ”horns”, detta ”hufvuds” eller väldes karaktär och handlingar, hvilka bestämma vilddjurets slutliga undergång.

Innan vi undersöka närmare *hvilken denna makt är*, vilja vi till dessa tre profetior förena en fjärde och i

korthet skärskåda aposteln Paulus' förutsägelse om *syndens människa.*

"Men vi bedja eder, mina bröder, angående vår Herre Jesu Kristi tillkommelse och vårt församlande till honom, att I icke hastigt låten rubba eder från besinningen eller förskräcka eder, hvarken genom ande eller genom tal eller genom något bref, såsom från oss, såsom om Herrens dag vore för handen. Ingen bedrage eder på något sätt; ty dessförinnan måste affallet ske och syndens människa, fördärfvets son, varda uppenbar, som sätter sig emot och upphäfver sig öfver allt, som kallas Gud eller heligt, så att han sätter sig i Guds tempel såsom en Gud och föregifver sig själf vara Gud. Minnens I icke, att jag sade eder detta, när jag ännu var hos eder? Och nu *veten I* hvad det är, som hindrar, på det att han i sin tid må varda uppenbar. Ty laglöshetens hemlighet är redan verksam, allenast den som nu hindrar, han måste undanrödjas. Och då skall den laglöse varda uppenbar, hvilken Herren skall dräpa med sin muns anda och tillintetgöra genom uppenbarelsen af sin tillkommelse; och dennes tillkommelse sker i följd af *Satans verksamhet* med all lögnens kraft och tecken och under och med allt orättfärdighetens bedrägeri bland dem som varda förtappade, därför att de icke hafva mottagit kärleken till

sanningen, att de måtte blifva frälsta. Och för den skull skall Gud sända dem kraftig villfarelse, så att de skola tro lögnen (2 Tess. 2: 1—11).

I sitt försök att borttaga ur Tessalonikernas sinnen deras felaktiga förväntan att Kristi tillkommelse skulle vara nära förestående, och hvilken kanske uppstått i följd af uttrycket i Pauli tidigare epistel: ”vi, som lefva och lämnas kvar till Herrens tillkommelse”, påminner Paulus dem i sin senare epistel åter om något, som han mundtligt *sagt* dem förut, nämligen, att vissa händelser innan dess skulle äga rum, såsom att ett affall skulle ske inom kyrkan, ett affall, hvars begynnande verksamhet redan kunde ses. Detta affall skall, säger han, härleda sig från en förfärlig ondskans makt, hvilken han därpå beskrifver, men han säger dem tillika, att denna makt ej skall blifva fullt uppenbar, förrän ett visst hinder blifvit imdanröjdt, och han tillägger: I veten hvilket detta hinder är.

Kyrkofädernas äldsta traditioner innehålla, att det hinder, hvilket här åsyftas, vore det dåvarande *romerska kejsardömet,* men att Paulus, emedan han förut muntligt kungjort detta förhållande för församlingen, af försiktighetsskäl undvek en mera tydlig förklaring i detta hans skriftliga meddelande. Han gjorde detta för att icke utsätta de redan så förföljda kristna för nya faror genom att i deras fienders händer lämna bevis, hvilka skulle hafva ansetts såsom en upprorisk lära.

Muntliga meddelanden äro ofta opålitliga vägvisare, men i detta fall synas desamma särskildt värda att beaktas. Det omskrifna förhållandet var såväl en *mycket viktig* som en mycket enkel sak; församlingen, hvilken från aposteln erhöll denna påminnelse, skulle sannolikt icke glömma den och kunde knappast begå något misstag, om denna påminnelse upprepades vidare. De kristna församlingarna *kunde* icke på den tiden genom andra källor än *muntliga meddelanden* få kännedom om det förhållande, på hvilket aposteln hade syftat med detta sitt uttalande. Aposteln undvek *afsiktligt* att uttala sig närmare härom i sitt inspirerade bref. Vi hafva därför skäl att vara tacksamma, att den muntligt fortplantade berättelsen rörande detta hinder är af så gammalt datum och så utförlig samt öfverensstämmer med hvad vi lära på andra ställen i den heliga Skrift, såväl som ock därför att det i fråga om denna punkt ej finnes någon annan tradition i motsatt anda. Af kyrkofadern Irenæus, lärjunge till Polykarpus, som var Johannes samtida, få vi först veta, att detta hinder, hvilket Paulus omtalat under sitt besök hos Tessalonikerna, och till hvilket han i sitt andra bref hänvisar, vore romerska kejsardömet,

och ända från Irenæus äro alla de öfriga kyrkofäderna samstämmiga i detta påstående. Paulus säger till den äldsta församlingen: *I veten;* och den äldsta församlingen — ehuru icke liktydig med den äldsta generationen — säger oss hvad den visste, och icke kunna väl vi påstå, att den misstagit sig? Huru skulle vi kunna vara i stånd att rätta dess misstag?

Det finns dessutom starka skäl för att antaga, att församlingen hade rätt, ty hur skulle väl Irenæus och kyrkofäderna kunnat *uppfinna* en dylik osannolik förklaring? De skulle mycket förr kunnat tro romerske kejsaren om att själf vara Antikrist än anse honom vara det stora hindret för Antikrists uppenbarelse! Beviset för sanningen i denna muntligt fortplantade berättelse är dess tillvaro på en så tidig tidpunkt, då vi redan se den omtalad af Irenæus.

Denna sak är af stor vikt, emedan detta dess samband med *romerska kejsardömet* utgör en af länkarna i bevisföringens kedja angående ”syndens människa” och fördärfvets son”, hvilken här af aposteln förutsäges vara en och densamma som den makt, som beskrifves i de tre profetior, vi förut skärskådat. Han skulle härska i Rom, ty annars behöfde ej den därstädes styrande makten vara ett hinder för hans uppenbarelse! Han skulle komma till väldet kort efter de romerska kejsarnes fall: ”*då* skall den laglöse blifva uppenbar”; han skulle utgå från Satan, ty det heter: ”hvars tillkommelse sker i följd af Satans verksamhet”; han skulle blifva en kyrklig makt, ehuru han skulle blifva efterträdare till rent världsliga härskare, ty ”Guds tempel” eller ”den kristna kyrkan” skulle blifva den förnämsta skådeplatsen för hans skryt och högfärd; han skulle blifva en motståndare till Kristus och hans lärdomar; och han skall tillintetgöras, liksom det ”lilla hornet”, genom

uppenbarelsen af Kristi andra tillkommelse. I alla dessa afseenden finna vi en slående likhet mellan den makt, som förutsäges af Paulus, och den, om hvilken profeteras af Daniel och Johannes, och som icke tvänne dylika makter kunde finnas till bredvid hvarandra, måste allt detta hafva afseende på en och samma makt. Dess uppkomst, handlingar, karaktär och slutliga tillintetgörelse förutsägas här i enkla ord, under det att de i de andra profetiorna äro beslöjade under ett sinnebildligt språk.

Om vi nu vilja söka lösningen till denna fyrdubbla förutsägelse, måste vi följaktligen hopknyta de drag, hvilka lämnas i hvarje profetia särskildt, och, i det vi hålla oss till grunddragen i den fortskridande uppenbarelsen, tillämpa de slutsatser, hvilka kunna härledas från äldre profetior på de senare profetiorna och dem, hvilka kunna dragas från de senare genom den sista.

De enskildtheter, hvilka uppenbaras rörande denna stora och märkvärdiga ondskans makt eller ”syndens människa”, äro hvarken få till antalet eller obestämda, tvärtom, i likhet med dem, hvilka lämnades af den profeterande Anden med afseende å vår Herre Jesus Kristus före hans födelse, äro de talrika, fullständiga och mycket bestämda. De innebära en utförlig förklaring i fråga om tiden, stället och sättet för Antikrists uppenbarelse, äfvensom rörande de omständigheter, hvilka skola åtfölja denna, de känneteckna honom genom flere olika, djupt betydelsefulla namn, de beskrifva hans karaktär och hans handlingar emot Gud och emot människorna, hans världsliga ställning, hans högmod, hans afgudadyrkan, hans hädelser, hans falska och bedrägliga underverk, omfånget af hans välde, hans medhjälpare, hans strid mot Guds Lamm, varaktigheten af hans framgångar och makt, orsakerna till hans förfall och undergång, hans slut och eviga förtappelse. Dessutom betecknas han genom enhemlighetsfull siffra, afsedd att för de visa utgöra ett säkert kännemärke. Afsikten hvarför denna profetiska bildbeskrifning lämnats åt den troende kyrkan är i sanning den, att hon därigenom må kunna igenkänna sin ärkefiende, när han skulle visa sig, att hon måtte styrkas under alla sina lidanden under hans välde och uppmuntras att stå honom emot allt intill döden. Det är ett porträtt, på hvilket man icke kan misstaga sig, dess drag äro alltför förfärliga och alltför utpräglade för att kunna höra till mer än en förkroppsligad ondska.

Genom att alltså med tillhjälp af den heliga Skrift själf tolka de sinnebilder, under hvilka verkligheten döljer sig, och för våra sinnen hopställa de spridda vinkar denna fyrdubbla profetia innehåller om syndens människa och fördärfvets son, vilja vi försöka utpeka den makt, som i alla afseenden motsvarar den bild, hvilken i korthet beskrifvits af den inspirerade pennan. Vi känna oss fullt öfvertygade och hoppas vara i stånd att bevisa för hvarje fördomsfri läsare, att denna makt är den **följd af romerska påfvar, denna rad af tiara-krönta monarker, hvilken under mer än tolf hundra år härskat öfver det romersk-katolska Europa med samma rang som världsliga furstar och under sin spira förenat västerns kristna konungadömen.**

Anhängarne af den motsatta åsikten, eller att profetiornas uppfyllelse först skall äga rum i framtiden, hysa en annan uppfattning härom och påstå att den fyrdubbla profetian i fråga har afseende på en bestämd personlighet och icke betecknar en hel följd af härskare. Låtom oss därför undersöka betydelsen af de sinnebilder, hvilka profetian begagnar, och de bevis, hvilka anförts i dessa förutsägelser, för att utröna hvilken åsikt som visar sig bäst öfverensstämma med den heliga Skrift.

I Daniels syn om de fyra djuren framställes makten

i fråga såsom ett horn på det romerska vilddjuret — ”ett litet horn”. Ett horn betyder i dessa symboliska profetior ibland blott en enda särskild personlighet, en konung, ibland åter en hel dynasti eller en hel följd af härskare. Getabockens eller grekiska kejsardömets ”ryktbara horn”, hvilket allmänt erkännes hafva betecknat Alexander den store, utgör ett exempel på sinnebildens nyttjande enligt den förra bemärkelsen, men i de ”fyra horn”, hvilka växte upp i detta ryktbara horns ställe och som betecknade de fyra dynastier, hvari Alexanders rike delades, Ptoleméerna, Selevkiderna o. s. v. hafva vi ett bevis pä dess nyttjande i den senare betydelsen.

Det blir således en ofantligt viktig fråga, i *hvilken* betydelse symbolen nyttjats i den profetia, hvilken vi här försöka att uttyda. Betyda de tio hornen, och deras samtida ”det lilla hornet”, *personliga* härskare, eller betyda de *en följd af härskare?* För att erhålla mera ljus, vända vi oss först till ängelns uttydning af synen. ”De tio hornen

äro tio *konungar,* hvilka skola uppstå, och efter dem skall uppstå en annan”. Om nu ordet *”konung”* här *nödvändigt* endast betecknar en enda personlig monark, ja då är frågan besvarad; de tio hornen måste i så fall vara tio särskilda konungar, och deras samtida ”det lilla hornet” måste då äfvenledes vara blott en enda sådan personlighet. Om så är, har framtidsskolan rätt; ty eftersom vi veta, att "syndens människa" skall finnas till vid Kristi återkomst, är det klart, att denna makts utveckling tillhör *framtiden,* emedan en personlighet endast kan lefva en vanlig människas tid. *Om,* — vi upprepa det — ordet *konung* nödvändigt *måste* beteckna *en* viss människa och icke en hel följd af män, då måste hela det protestantiska tolkningssystemet vara felaktigt; då måste hela den ofantliga skaran af martyrer, bekännare och uttydare, hvilka alla vittnat, att de känt igen

Antikrist och hört hans röst och känt hans förtryck, vara vilseledda och låtit bedraga sig att alldeles förvränga betydelsen af Guds ord; då hafva Waldenserna, Wycliffarna, Johan Huss och Hieronymus af Prag såväl som alla deras kamrater i lidandet misstagit sig i fråga om detta utomordentligt viktiga ämne, och då är äfven den händelse, hvilken det nittonde århundradets sanna troende förvänta, icke Kristi nära förestående återkomst utan, såsom framtidsskolan påstår, just detsamma, hvilken det första århundradets Tessaloniker uppmanades att vara uppmärksamma på — en föregående tillkommelse och uppenbarelse af Antikrist.

Det är därför en fråga af vikt, och hvilken icke får behandlas ytligt: måste ordet *konung* i allmänhet och såsom det nyttjas i den heliga Skrift nödvändigt betyda endast *en* person? Af svaret på denna fråga beror till en stor grad vårt omdöme, huruvida den sedan länge forespådde Antikrist utgör en makt, som tillhör det förflutna och nutiden, eller om vi ännu måste förvänta hans regering såsom en kommande tilldragelse.

En af grundparagraferna i Englands konstitution lyder så: ”Konungen dör icke!” Försäkrar nu denna paragraf en individs odödlighet, eller utgör den icke snarare en försäkran om varaktigheten af *”det kungliga ämbetet”?* ”Konungen af England är en konstitutionell monark”; detta är ett påstående, som lika mycket afser drottning Victoria, ehuru hon icke alls är en konung, som Georg III, ty det förfäktar hvad som är kännetecknande för hela följden af engelska monarker. Om vi läsa: ”Konungen af Preussen förde krig mot kejsaren af Frankrike”, så inbilla vi oss ju icke, att de tvänne härskarne utkämpade ett envig, utan vi förstå, att orden konung och kejsare här begagnas på ett ställföreträdande sätt, i det att ”konungen” betyder

representanten för sitt konungarike och ”kejsaren” för sitt kejsardöme. I vanligt tal kan sålunda ordet ”konung” betyda såväl en personlighet som ock en ämbets- eller ställföreträdande värdighet; textens sammanhang måste i hvarje särskildt fall bestämma denna betydelse. I fråga om korta tidskiften och alldagliga händelser nyttjas ordet vanligtvis i personlig bemärkelse, men däremot eller då det har afseende på en längre tidsföljd i historien eller betecknar stora abstrakta grundsatser, har det betydelsen af själfva det konungsliga ämbetet eller högsta värdigheten.

Så vidt som alltså det vanliga bruket kan vara en ledare, är ordets betydelse i sin vidsträcktare bemärkelse sannolikt här det rätta, ty detta ställe i den heliga Skrift omhandlar en följd af världsriken och lämnar ett utkast till världens historia ända till tidernas slut. Men vi äro icke hänvisade allenast till denna förmodan. Själfva profetian nyttjar ordet i dess vidsträcktare bemärkelse, alldeles strax före orden i fråga (Dan. 7 kap. 17 v.). ”Dessa stora djuren, som voro fyra, äro fyra *konungar,* som skola uppstiga ur jorden”. Är det väl här fråga om särskilda personer? Nej, utan däremot om *fyra stora världsriken,* af hvilka hvart och ett skulle bestå under århundraden under en hel följd af härskare.

Detta bevisar likväl blott, att de tio hornen och det lilla hornet *kunna* betyda dynastier och icke personer, icke att de *måste* betyda det förra. Det visar på samma gång att den heliga Skrift nyttjar ordet i båda betydelserna, och många bekräftande exempel på en mera vidsträckt betydelse af ordet skulle kunna anföras. (Jämför Jer. 25: 9-13; 27: 6—7.)

Den stora frågan är således den: *huru* är det nyttjadt i Daniels sinnebildliga profetior? En noggrann undersökning skall visa oss, *att utaf sex ställen, på hvilka*

detta ord förekommer, de fem måste tagas i den vidsträcktare bemärkelsen och på det sjette stället äro ordets båda betydelser lika användbara. Det är sålunda sannolikt att med de tio hornen och det lilla hornet menats regeringar och icke enskilda personer.

Ett ytterligare bevis för samma åsikt finna vi i det sakförhållandet, att dessa profetior ögonskenligen utgöra en sammanhängande följd. Det finns inga luckor mellan bildstodens olika delar i Nebukadnezars syn; de tio tårna — hvilka synbarligen äro liktydiga med de tio hornen längre fram — stå i förbindelse med benen af järn. Tolkningen sammanbinder historiens olika skeden på samma sätt. Det fanns intet mellanrum mellan Belsazars fall och Medern Darius' tronbestigning. ”Den natten tog han riket i besittning”. Och på samma sätt är det allt igenom. Huru stridande mot alla följdriktiga motsvarigheter skulle det då icke vara att tänka sig ett mellanrum af tolf hundra år mellan romerska kejsardömets undergång, såsom helstat betraktad, och början af det delade riket, hvilket tvärtom framställts såsom följande omedelbart efter det förra! Och detta då det är en obestridlig och känd sak, att ett styckande i tio delar i verkligheten ägde rum omedelbart efter upplösningen af det gamla romerska riket, äfvensom att den då gjorda delningen ägt fortfarande bestånd, ehuru med större eller mindre ändringar, allt ifrån denna tid till våra dagar!

Profetian förespår, att romerska riket, sedan det upphört att bestå såsom *ett* rike, skulle börja finnas till såsom *tio* riken. Historien lär oss att en dylik delning verkligen ägde rum; men under det att vi med vördnad beundra öfverensstämmelsen mellan förutsägelsen och verkligheten, vilja framtidsskolans tolkare inbilla oss, att profetian icke förutsäger denna sanning, och att de tia hornen icke äro någon sinnebild af de tio riken, i hvilkahednatidens romerska kejsardöme delades, utan att, på samma gång dessa tolkare öfverhoppa de tolf århundraden, under hvilka dessa riken enligt världshistorien ägt bestånd, påstå de, att profetian har afseende på en ännu tillkommande tid och förutsäger att tio särskilda personligheter skola uppstå, hvilkas korta banor endast skola räcka några få år och komma att sluta med Kristi återkomst. Är icke detta att göra Guds profetia om intet genom att gifva den en dylik uttydning?

Därnäst är, hvilket vi härnedan skola visa, den förutsagda *tiden* för dessa syners uppfyllelse på liknande sinnebildligt sätt uttryckt som allt det öfriga och angifven genom en dag-års-skala. Den varaktighet, som enligt profetian tillmätes denna stora afgrundsmakt blir sålunda 1260 år — eller en tid, två tider och en half tid — och ensamt detta är ett afgörande bevis för denna fråga. De tio hornen och det samtida lilla hornet beteckna således dynastier, i likhet med det grekiska väldets, getabockens, fyra horn och det Medisk-persiska rikets, vädurens två horn.

Den sinnebild, som i Uppenbarelsebokens profetia nyttjas för att beteckna denna onda makt, antyder tilllika dess karaktär af dynasti och utesluter alldeles den tanken, att här menats en enskild människa. Denna onda makt afmålas såsom ett *åttonde hufvud* på det romerska vilddjuret, alltså en åttonde styrelseform med säte i Rom. Nu betecknade imellertid inga af det romerska rikets föregående sju ”hufvuden” enskilda härskare, utan hvart och ett af dem betydde en *följd af härskare.* Det första hufvudet utgjordes af sju konungar, hvilka regerade under en tid af 220 år; de fyra nästföljande hufvudena voro konsuler, tribuner, decemvirer och diktatorer, och dessa styrde öfver Rom i tur och ordning under bortåt 500 år: därefter kommosextiofem kejsare, hvilka härskade i ytterligare 500 år. Därefter uppkom denna ”syndens människa”, som skall blifva *det sista och viktigaste hufvudet på detta samma romerska vilddjur.* Om alltså med denna syndens människa menas en följd af härskare med säte i Rom och därifrån styrande romerska riket under en tid af mer än tolf hundra år, är detta fullt öfverensstämmande med allt det öfriga. Men om det åttonde hufvudet endast betecknar en enda individ, som utöfvar sin myndighet under endast tre och ett hälft år, då står detta helt och hållet i strid med hela sinnebildens riktiga jämnmått och öfriga förhållanden. Öfverensstämmelsen fordrar, att det sista hufvudet måste vara af samma slag som de föregående, alltså beteckna *en samling eller en följd af härskare.*

Pauli profetia till Tessalonikerna leder oss till samma slutföljd. Den ”laglöses hemlighet” hade redan på apostelns tid börjat sin verksamhet, hvars följd skulle blifva denna ”syndens människa”. Men *om* nu denna

människa icke redan kommit och om hon, när hon kommer endast skall härska under en tid af tre och ett halft år, då komma vi att tvingas antaga denna märkvärdiga slutsats, att Satan skulle behöfva en tid af aderton eller nitton hundra år för att alstra denne ende kortlifvade fiende till den sanna kristna kyrkan. *Reductio ad absurdum!* (Bevis om det orimliga.)

Om däremot Antikrist uppstod, vid romerska kejsardömets fall, blir allt klart och naturligt. Satan verkade i hemlighet under en tid af tre eller fyra århundraden för att fördärfva kyrkan medels falska läror, högmod, världslighet m. m., och sedan han sålunda så småningom förberedt världen och kyrkan för hans mottagande, satte han Antikrist på tronen i Rom i skepnaden af en hel följd af härskare, hvilka. i det de i sinperson förenade såväl en världslig som en andlig makt, begagnade de sig af båda för att hindra sanningens framgång, och hvarigenom de under mer än tolf hundra år blefvo den onda maktens förnämsta ställföreträdare på jorden.

Det kan icke nekas, att ju den tessalonikiska profetian, om man *blott flyktigt läser igenom den,* gör intryck af att endast förutsäga en enda personlighet. Men detta uttryckssätt är alldeles i harmoni med stilen i den profetiska tidräkningen, med detta gåtfulla system af dag-år, d. v. s. en tidräkning där hvarje dag har betydelsen af ett år, således tre och ett halft år, lika med 1260 dagar, betyda 1260 år, hvilket uttryckssätt valdes af Gud för att hålla hoppet och förväntningen om Kristi ankomst vid lif under hela förloppet af denna Guds nådeshushållning. Om de första kristna hade redan från denna tid klart insett betydelsen af denne förutsagda ”fördärfvets sons” dynastiska karaktär och således den verkliga tidpunkten för hans ankomst blifvit för dem tydligen uppenbarad, då skulle de första kristna församlingarna genast förstått att tiden för Kristi återkomst förutsagts inträffa först i en hopplöst aflägsen framtid. Men fastän den äldsta kyrkan efter offentliggörandet af Pauli andra bref till Tessalonikerna visste, att Antikrist skulle uppkomma före Kristi återkomst, förmodade de likväl, att han skulle vara en människa, hvars tid endast skulle blifva af kort varaktighet, och hoppet därom utgjorde således icke något hinder för deras väntan och hopp på Herrens snara återkomst.

Vi skulle kunna anföra många andra bevis till förmån för vårt påstående att den dynastiska karaktären hos den makt, som motsvarar det ”lilla hornet” och det ”åttonde hufvudet” är det riktiga, men dessa må imellertid vara tillräckliga. *Att det gått i fullbordan, är detstörsta beviset.* En dylik makt, som här förespåtts, har funnits till, har utfört allt, hvad denna makt skulle göra, har haft den karaktär och undergått den utveckling, hvilka här beskrifvits. Denna makt uppstod vid den kris, som förutsagts i profetian, den har varit bestående under den däri fastställda tiden, den har i hvarje afseende och på det mest noggranna sätt motsvarat profetiornas uttalanden och igenkändes äfven af dem, som ledo under dess välde, såsom den i profetian omnämnda makten. Om ett särskildt inveckladt lås öppnas af en till sin konstruktion lika invecklad nyckel, hvem betviflar väl då, att ju den ena blifvit gjord så att den skulle passa in uti det andra?

Bevisen för att påfvedömets historia innebär en fullbordan af denna fyrdubbla profetia äro så talrika, att det nästan är omöjligt att i korta drag framlägga dem klart och tydligt. Lärda och skickliga författare hafva fyllt oräkneliga volymer med bevis for, att påfvedömet fullbordat hvarje punkt i dessa förutsägelser. Hvarje historia från Medeltiden, hvarje beskrifning på munkordnarne och jesuiterna, hvarje berättelse om påfvedömet och dess framfart, hvarje bannbulla och dekret, som utgått från den påfliga makten, många minnesmärken och medaljer jämte många sorgliga martyrlegender lämna vittnesbörd orn detta förhållande. Utrymmet nödgar oss att här inskränka oss till själfva de enklaste dragen af den öfverväldigande massa historiska vittnesbörd, hvilka skulle kunna framläggas i detta ämne.

I. Påfvedömets ursprung. Daniels ”lilla horn” är ett horn på det romerska vilddjuret, hvilket är en politisk makt, som härskat öfver en del af det landtområde, hvilket förut lydde under Cesarerna. Uppenbarelsebokens ”åttonde hufvud” är äfvenledes ett hufvud på det romerska djuret, samma djur, som ägde makten och redan

hade ägt den sedan flere århundraden, då Uppenbarelseboken skrefs. Det finns två saker, hvilka antyda, att själfva staden Rom skulle vara sätet för denna styrande makt. Den utgör nämligen det ”*åttonde hufvudet*”, och de sju föregående hufvudena hade alla regerat i Rom. Och därnäst säger Paulus, att aflägsnandet af kejserliga

makten *från* Rom vore en nödvändig tilldragelse, innan dess uppkomst kunde ske.

Som ett *"horn"* betraktadt skulle denna makt blifva liten — "ett litet horn"; dess besittningar skulle aldrig blifva Vidsträckta i fråga om landtområde, ej heller skulle dess rent politiska inflytande blifva stort, men icke förty skulle det blifva mera inflytelserikt och viktigt än alla de öfriga hornen. Det skulle skjuta undan tre horn, där det växte upp bland de tio, men dessa skulle, tyckes det, åter komma att intaga sina platser, ty det talas äfven framdeles ständigt om tio horn. Ehuru endast ett *horn,* äger denna makt några af ett *hufvuds* egenskaper, ty dess "ögon och mun" förläna åt det en obestridlig öfverlägsenhet framför de öfriga. I Johannes senare syn framställes samma makt *såsom ett hufvud,* ett *åttonde hufvud,* hvilket uppstått i stallet för ett tidigare sjunde hufvud, som erhållit ett dödligt sår. I bägge sinnebilderna framställes denna makt såsom varande i någon viktig bemärkelse en *fortsättning af det gamla romerska kejsardömet.* Det närmast föregående hufvudet, eller den närmast föregående regeringsformen, skulle erhålla ett dödligt sår, så att det för en tid skulle se ut som om vilddjuret vore tillintetgjordt; men under detta åttonde hufvud skulle det åter få lif och blifva lika starkt som någonsin förut. Det ursprungliga kejsardömet skulle blifva deladt. I dess ställe skulle en mängd mindre stater bildas, och samtidigt med deras uppkomst skulle äfven detta märkvärdiga "lilla horn"

uppstå, denna enastående och synnerligen onda makt, som skalle vara liten i territorielt afseende, men likväl erhålla ett så öfvermattan stort inflytande, att det skulle taga ledningen öfver alla de öfriga, blifva deras öfverhufvud och på så sätt medels ett nytt band *återförena de kort förut frånskilda delarna af det Västromerska riket.*

För den som är förtrogen med Europas historia från tiden för romerska rikets delning uti ett Östromerskt rike under Valens och ett Västromerskt rike under Valentinianus ända fram till tiden för reformationen, låter denna profetia liksom *en bit historia.* Så noggrann och så särskildt beskrifvande är hela gestaltningen, att om det föreslogs såsom en prisuppgift att i korthet och i en enda bild framställa de företeelser, hvilka kännetecknade påfvedömets uppkomst, skulle det vara omöjligt att uppställa någon bättre eller, tydligare.

Hvilka äro de bevisliga sanningar tillhörande denna sak, sanningar som bestyrkts af historieskrifvare af obestridlig noggrannhet och opartiskhet, hvilka medgifvits af romersk-katolska författare och bekräftats genom mångfaldiga vittnesbörd? Vi skola här i korthet besvara denna fråga.

Sedan Konstantin öfvergått till kristendomen och sedan denna antagits till rikets statsreligion, ökades fördärfvet och världsligheten, hvilka länge funnits till öfverflöd inom kyrkan, med häpnadsväckande hastighet. Mot slutet af fjärde århundradet var biskopsdömet i Rom redan försjunket i dessa och andra laster och fullt af världslig ärelystnad. Rivaliserande biskopar täflade om den kyrkliga öfverhögheten, och i förbund med världsliga regenters blodiga vapen och vilda lidelser hängåfvo de sig åt en lyx och en pomp, hvilka ej stodo tillbaka för själfva kejsarnes.Sedan kejsardömet störtats under Romulus Augustulus, — sedan alltså det hinder, som omnämnes i brefvet till Téssalonikerna, slutligen blifvit undanröjdt — började laglöshetens hemlighet, som redan länge varit verksam, att hastigt utveckla sig. Påfvedömets andliga makt och anspråk voro stora, ehuru det ännu förflöt en tid, innan det lyckades förvärfva en *världslig makt.* Då romerska rikets delning började med barbarernas infall, kom Italien på Odovakars och Herulernas lott. Men deras rike blef aldrig befästadt eller starkt. Biskoparne i Rom hatade den öfverhöghet, hvilken de voro tvungna att underkasta sig, och önskade lifligt att störta den. Inom tjugu år efter dess upprättande var detta fullbor-dadt, och det *första* "hornet", som uppvuxit på Italiens jord och som — i likhet med det hädangångna kejsardömet — hindrade det lilla hornets utveckling, hade ryckts upp med rötterna.

En ny makt efterträdde likväl den förra och härskade under tvänne släktled öfver Rom och dess biskopar. Östgöten Teodorik blef Italiens herre och påfvarne nödgades under en tid af sextio år erkänna honom och hans efterträdare såsom sina herrar och regenter. Men biskoparnes egna anspråk och fordringar ökades hastigt och höllo jämna steg med kyrkans växande fördärf. Det Östgotiska oket blef slutligen outhärdligt för dem, och det var hufvudsakligen genom biskoparnes inflytande som. Belisarius, den östromerske kejsarens, Justinianus, store

general, lyckades fördrifva östgoterna från Italien. Ett *andra* horn hade nu fallit för den uppgående makten. Exarkatet i Ravenna upprättades, och mycket kort därefter eröfrade en *tredje* barbarmakt största delen af Italien. Alboin och hans lombarder förde spiran öfver landets skönaste trakter, ehuru de undveko att taga Rom till sin hufvudstad. Förnedrad till rang af rikets andrastad, lämnades Rom i sina biskopars vård, och deras makt började nu antaga en *blandad* världslig och andlig karaktär. De hade ännu så länge inga världsliga *besittningar,* men de eftersträfvade att taga plats bland jordens härskare och började redan i vissa afseenden tillvälla sig öfverhöghet öfver dessa. Världens gamla hufvudstad hade på denna tid sjunkit mycket djupt i fråga om politiskt inflytande och makt.

”Det stolta träd. i hvars skugga jordens nationer hade hvilat, hade beröfvats sina blad och grenar, och den förtorkade stammen lämnades att vissna i marken. Stadens öfverhet och öfverbringarne af segerbudskapen möttes ej längre på Appiska vägen och de fientliga Lombardernas närmande kändes ofta och befarades ständigt. . . . Roms Campagna förvandlades hastigt till en dyster ödemark, i hvilken landet är ofruktbart, vattnet orent och luften förgiftad . . . Roms namn skulle liksom Tebe och Babylon eller Kartago blifvit utplånadt från jorden, om icke *staden fått nytt lif genom en lifsorsak, som åter upprättade den till heder och öfverhöghet.* Det gick en sägen, att två judiska lärare, en tältmakare och en fiskare, förr i tiden blifvit afrättade i Neros cirkus, och vid slutet af 500-talet ägnades åt deras verkliga eller föregifna kvarlefvor en tillbedjan såsom det kristna Roms skyddshelgon. . . . Påfvarnes världsliga makt uppsteg omärkligt ur tidens elände och olyckor, och de romerska biskoparne, hvilka sedan dess dränkt Europa och Asien i blod, blefvo drifna att härska som barmhärtighetens och fridens präster . . . Roms olyckor invecklade den apostoliske prästen i såväl fredens som krigets angelägenheter.” (Gibbon, Romerska kejsardömets historia, dess aftagande och fall. Kap. 45).

Det lombardiska herraväldet blef i sin tur outhärdligt för Roms ärelystna påfvar; och slutligen kommotill följd af deras allvarliga uppmaningar och förfärliga hotelser Pipin och Karl den store dem till hjälp, utrotade Lombarderne från Italien, omstörtade deras makt och *erbjöd påfven deras besittningar såsom en frivillig gåfva.*

Äfven det *tredje hornet* hade fallit för pafvedömets växande makt, och detta häfdade fast och säkert sin plats på det romerska vilddjurets hufvud. Romerska kyrkans gamla arfvegods, som bestod af några hus och arrende, gårdar, förvandlades genom dessa konungars frikostighet till *världsliga besittningar, bestående af städer och provinser.* Öfverlämnandet af Exarkatet till påfven utgjorde första frukten af Pipins segrar . . . Denna storartade gåfva tillförsäkrades påfven såsom en fri och absolut besittning, och världen såg nu för första gången *en kristen biskop beklädd med en världslig furstes prerogativer:* rättighet att utvälja egna öfverhetspersoner, skipa lag och rätt, pålägga skatter samt besittningstagandet af palatset i Ravenna. (Gibbon. Kap. 49).

Således fullbordades på den påfliga makten i Rom alla de sinnebildliga förutsägelserna i fråga om tiden, stället och sättet för dess uppkomst.

”Jag betraktade hornen, och se, ett annat litet horn steg upp emellan dessa och tre af de förra hornen blefvo bortstötta af detta.” ”Och de tio hornen äro tio konungar, som skola uppstå af det (fjärde) riket och efter dem skall uppstå en annan, som skall vara de förra olik och som skall nedslå tre konungar.” (Daniel). Vi göra efterföljande utdrag ur ett nyligen utkommet arbete af en romersk katolsk författare, som beskrifver påfvedömets uppkomst, och hvilken knappast kunnat skildras annorlunda, om författaren haft för afsikt att särskildt påpeka huru fullkomligt profetian om ”det lilla hornet” gått i fullbordan.

”Tillväxten af påfvarnes världsliga makt erbjuder för sinnet ett af de mest utomordentliga fenomen, hvilka människosläktets årsböcker hafva att uppvisa för vår undran och beundran. Genom en egendomlig förening af samverkande omständigheter uppväxte *en ny makt och ett nytt välde i tysthet, men jämnt och säkert, på romerska kejsarrikets ruiner,* detta rike, hvars välde sträckt sin spira öfver, eller förskaffat sig aktning hos nästan alla nationer, folkslag och raser, hvilka lefde under dess storhets och berömmelses tid; och denna *nya makt, ehuru den var af lågt ursprung,* slog djupare rötter och utöfvade snart en *mera vidsträckt myndighet* än själfva kejsardömet,

hvars gigantiska ruiner den såg splittras till atomer och förintas till stoft. I själfva Rom växte Petri efterträdares makt bredvid och i den skyddande skuggan af kejsarens; och så stort var påfvarnes växande inflytande, att öfverbiskopens majestät inom kort skulle komma att fördunkla själfva purpurns glans. Då Konstantin förflyttade sätet för kejsardömet från västern till östern, från Tiberns historiska strand till Bosporens vackra kust, lades därigenom den första breda grundvalen till ett herravälde, hvilket i själfva verket började i och med denna viktiga förändring. Rom, som varit vittne till födelsen, ungdomstiden, glansen och förfallet hos detta mäktiga världsvälde, hvars namn och örnar förts till den då kända världens aflägsnaste trakter, blef från denna tidpunkt faktiskt öfvergifvet af arftagarne till dess ryktbarhet. Och folket, som öfvergifvits af sin kejsare och numera blefve ett lätt byte för de roflystna barbarerne, mot hvilka det ej mera ägde mod att strida, såg i biskopen af Rom sin väktare, sin beskyddare och sin fader. År från år ökades påfvarnes världsliga makt och styrka, utan våld, utan blodsutgjutelse och utan list;endast genom omständigheternas öfverväldigande kraft skapades den så att säga bokstanigen af Guds hand.”

II. Påfvedömets karaktär. De omständigheter, hvilka stå i samband med påfvedömets uppkomst, fullbordades sålunda såsom profetian förutsagt. Har nu denna makts karaktär motsvarat beskrifningen på den förespådde Antikrist? Vissa bestämda utbrott af ondska, hvilka i det profetiska ordet uttryckligen framhållits, skola omnämnas längre fram. Vi fråga därför först: hurudan har påfliga maktens karaktär i *allmänhet* varit? Om en annan fråga framställdes: ”hafva profetiorna om Messias fått sin fullbordan i Jesus af Nazareth”? skulle den kunna besvaras icke allenast genom en hänvisning till bestämda förutsägelser, hvilka noggrant gått i fullbordan, utan tillika genom en omfattande blick på massan af messianska profetior. Den väntade Messias skulle vara en underbar, öfvernaturlig varelse, begåfvad med himmelsk makt och visdom, utmärkt genom oförliknelig saktmodighet, renhet och helighet, rättvisa och barmhärtighet, vara stor ehuru i ringhet, en martyr och likväl en konung, ett offer och ändå en domare, den sanne Gudens tjänare och likväl allas vår Herre. Genom dessa allmänna drag liksom ock genom det att han föddes i Bethlehem och uppfostrades i Nazareth, bevisades det, att Jesus Kristus var Israels hopp.

Äfven Antikrist”Antikrist är ett namn, som endast användes af Johannes på fyra ställen, nämligen: ”Mina barn, nu är den yttersta tiden. Och såsom I hafven hört, att Antikrist kommer, så hafva nu ock många antikrister uppstått” (1 Joh. 2:18). ”Hvem är lögnaren, (ο φευσης) om icke den, som förnekar att Jesus är Kristus? Den är Antikrist, som förnekar Fadren och Sonen”. (2: 22). ”Och hvar och en ande, som icke bekänner, att Jesus har kommit i köttet, han är icke af Gud, och detta är Antikrists ande, om hvilken I hafven hört. att han skulle komma”. (1 Joh. 4: 3).

De upprepade anföranden, att de kristna skulle *hafva hört* omtalas denne Antikrists ankomst bevisa, att Johannes under detta namn hänvisar till Daniels ”lilla horn” och Pauli ”syndens människa”. Namnet i sig självt betyder icke, såsom det ibland blifvit sagdt, en erkänd *motståndare* till Kristus, utan tvärtom en, som föregifver sig vara en *vice-Kristus, en Kristi medtäflare,* en som antagit Kristi karaktär, intagit hans plats och utöfvar hans ämbeten. De första antikristerne på Johannes tid förnekade Fadren och Sonen *genom sina falska läror om dem.* Enligt härledningen betyder ordet icke en person i motsats till Kristus, utan en *motståndare till Kristus,* en vice Kristus, en, som föreger sig vara Kristus. har beskrifvits på ett snarlikt allmänt sätt. Själfva hans olika namn skildra somliga

af hans egenskaper. Han kallas ”den onde” eller ”den laglöse”, som trotsar Guds uppenbarade vilja, hans uppkomst sker ”i följd af Satans verksamhet”, han gör uppror och reser sig mot Gud och hans folk. Han kallas ”syndens människa”, en följd af en ”laglöshetens hemlighets” verksamhet. Han är själfva motsatsen till allt, som är heligt och godt, en förtryckare af alla som älska Gud, ty Satan besjälar honom. Vidare kallas han ”fördärfvets son”, och detta namn, som af Herren tilllades förrädaren Judas Iskariot, var ämnadt att bereda oss på, att vi icke skulle söka syndens människa eller Antikrist inom någon uppenbart otrogen makt, utan inom en som uttryckligen bekände sig till Kristus. Fördärfvets son var en affällig lärjunge, som förrådde sin Herre med en kyss af låtsad vördnad och tillgifvenhet. Detta namn leder oss till den slutsatsen, att en karaktär snarlik Judas' skulle vara ett

kännetecken på det stora affallet och dess öfverhufvud och sålunda komma oss att söka dess ägare inom den kyrka, som bekände sig till Kristus, just inom den sfer, hvarest Paulus i sanning förkunnar, att han skall uppenbaras.

Så mörkt skildras det moraliska tillståndet hos den makt som förespåtts, hvilken denna nu än må vara, att många anse, det *ingen* makt, som någonsin funnits till, kan tänkas komma i fråga rörande en så förfärlig ondska och synd, hvarför de skåda framåt i förväntan på något framtidens vidunder af orättfärdighet, hvilket i högre grad skall motsvara Den heliga Skrifts förutsägelser.

Om denna åskådning icke helt enkelt härleder sig af obekantskap med historien, så utgör den en förklaring på den sorgliga lätthet, hvarmed vanan vid och förtroligheten med det onda för vår synkrets förminskar dettas gräsligheter, ty det kan säkert styrkas att allt, för att icke säga mer än allt, hvad dessa profetior förutsäga, funnit sitt förverkligande hos de romerska påfvarne.

Det måste ihågkommas, att påfvarne i Rom äro skyldiga inför Gud ej blott för alla de synder, de själfva begått, utan äfven för alla de synder, för hvilka de blundat, för alla de synder till hvilka de uppgjort planen, för alla de synder, hvilka de uppmuntrat och gillat, och framför allt för alla de synder, om hvilka de gifvit *befallning*. Om man tager i betraktande deras personliga karaktär samt inflytandet af deras exempel, om man undersöker tendensen i de institutioner, hvilka de stiftat och underhållit, om man granskar deras bannbullor och lagar och iakttager dessas verkningar, och om man därpå mångdubblar resultaten af allt detta, i det man betänker vidden af deras herravälde, den långa tid detta räckt och de anspråk på ofelbarhet och *gudomlig* myndighet, som åtföljer det, skall en sådan oerhörd ondska göra på sinnet ett så djupt intryck, att det trotsar all beskrifning. Språket förefaller för svagt att kunna uttrycka det, och det inspirerade ordet tyckes snarare hafva understigit än öfverträfPat verkligheten.

Ej nog med att ett förfärande antal romerska påfvarpersonligen varit *ytterst dåliga* människor, hvilket framgår af hvilken autentisk historia om påfvedömet som helst; de hafva varit så lastfulla, att man måste blygas att ens tala om de handlingar de föröfvat. Men ej nog därmed, som sagdt, att de själfva missbrukat sin höga ställning genom att de gifvit exempel på synder af det mest upprörande och uppenbara slag, utan genom sina lagar, hvilka fritagit det ofantligt stora andliga ståndet i alla land från att stå under borgerlig myndighet, hafva de äfven beskyddat andra, hvilka syndat på samma sätt; och genom sina oräkneliga syndiga och synd förorsakande förordningar och institutioner hafva de *förledt andra till synd* efter en måttstock, som är rent af fasansfull att åskåda.

Låtom oss t. ex. betrakta påfvarnes läror och framgångssätt i fråga om syndaförlåtelsen — *aflatsbrefven.* Påfvarne uppgjorde ett kontrakt med syndare och samtyckte att på vissa villkor — såsom anslutning till ett korståg, att hjälpa att utrota det så kallade kätteriet, att företaga en pilgrimsfärd, att upprepa vissa föreskrifna böner eller betala en summa penningar — gifva dessa personer full *syndaförlåtelse.* Då denna handel befanns särdeles inbringande — ty hvad vill icke en människa göra för att ostraffadt kunna synda — utvecklades den samma till ett system af den mest fabelaktiga skändlighet. Syndaförlåtelse såldes åt de döda lika frikostigt som åt de lefvande, och man begagnade sig på så sätt af människornas känslor såväl som af deras egenkärlek för att fylla den påfliga skattkammaren. Några af dessa aflatsbref tala uttryckligen just om sådana synder, hvilka i den heliga Skrift förklaras utesluta sina föröfvare från himmelriket, och bjöd syndaren i fråga att icke tvifla om sin eviga frälsning, såvida han köpte ett dylikt påfligt aflatsbref.Det antal år, med hvilka plågorna i skärselden enligt några af dessa aflatsbref kunde förminskas, utgjorde en hög grad af orimlighet. Påfven Johannes XII lämnade ”nio tusen års förlåtelse för dödssynder” emot att man andäktigt upprepade tre böner, som stodo skrifna i det heliga Korsets kapell i Rom. Ja, i sanning så till öfverdrift slösaktigt utdelades dessa syndaförlåtelser och så stor var den lätthet, hvarmed man kunde förskaffa sig dem, att om man kan tänka sig, att de kunnat hafva någon kraft, måste det gång efter annan hafva kommit skärselden att slockna, eller rättare sagdt, detta ställe skulle för alltid kommit att stå tomt, och alla syndares alla synder, hvilka begåtts i världen, skulle blifvit förlåtna många gånger om.

Försäljningen för pengar af dessa aflatsbref blef närmaste orsaken till den ärorika Reformationen. Den ytterliga

vämjelse och afsky, med hvilka de började betraktas i följd af den oblyga oförskämdhet och det skamlösa skryt hvarmed försäljningen bedrefs, kom hela Tyskland att resa sig däremot, och Martin Luther framträdde att granska den ruttna grundval på hvilken de hvilade. Den högeligen intressanta historien kan ej berättas här, huruledes aflatskrämaren Tetzel, bärande Leo X:s bulla på ett sammetshyende, i full ornat reste från den ena staden till den andra med ett lysande följe, tog plats i de till trängsel öfverfyllda kyrkorna och förkunnade för den lättrogna hopen: ”Aflatsbrefven äro Guds dyrbaraste och mest upphöjda gåfva; detta röda kors äger en lika underbar kraft som Jesu Kristi kors. Kommen närmare, och jag skall gifva eder ett vederbörligen förségladt bref, genom hvilket till och med de synder I *framdeles önsken att begå* skola förlåtas eder. Det finns icke någon synd så stor, att icke aflatsbrefvet kan utplåna den. Betalen endast, betalen frikostigt, och Iskolen erhålla förlåtelse. Och ännu mer, dessa aflatsbref frälsa icke blott de lefvande utan äfven de döda. I präster, i adliga, I handlande, I hustrur, I flickor och unge män, lyssnen till edra aflidna släktingar och vänner, hvilka ropa till eder från den bottenlösa afgrunden: och säga: ”vi få här lida en outhärdlig pina, en liten allmosa skulle befria oss, I *kunnen* gifva den, *viljen* I icke göra det?” I det ögonblick penningstycket klingar mot skrinets botten slappes själen ut ur skärselden och flyger till himmelen. Med tio groschen kan du befria din fader ur skärselden. Vår Herre Gud handlar icke längre emot oss såsom Gud — han har gifvit all sin makt åt påfven”. Dessa aflatsbref hade följande lydelse: ”Vår Herre Jesus Kristus vare dig N. N. nådig, och förlåte dig i följd af sitt heliga lidande och död. I enlighet med den apostoliska makt, som öfverlämnats åt mig, aflöser jag dig från alla de . . . utsväfningar; synder och brott; hvilka du kan hafva begått, de må nu vara huru stora som helst och af hvilket slag som helst. Jag fritager dig från de plågor, du skulle fått lida i skärselden . . . Jag återskänker dig den oskuld och renhet du hade vid dopet, så att, i det ögonblick du dör, pinoställets portar må vara för dig tillstängda och Paradisets portar öppnas för dig. Och om du skulle få ett långt lif, skall denna nåd fortfara oförändrad ända till slutet. I Faderns, Sonens och den Helige Andes namn. Amen. Egenhändigt undertecknadt af brodern Johan Tetzel, påflig kommissarie.”

Vi hänvisa läsaren till d'Aubignés ”Reformationens historia” och flere liknande arbeten, att han där må taga reda på den vidunderliga och fasansfulla berättelsen om denne skamlöse påflige agents utsväfningar.

Det fanns en bestämd taxa med olika pris för olika synder. Att penningvinsten härvidlag var enda syftet

är tydligt och klart, när man betänker det ofantliga pris, som fastställts för förlåtelse för vissa brott, hvilka mest sannolikt skulle komma att begås af de rika — handlingar, hvilka ansetts brottsliga endast i följd af *kyrkans* lagar — under det att för en spottstyfver kunde köpas förlåtelse för de gröfsta kränkningar mot Guds lag. Det bland kungliga personer vanliga brottet, giftermål mellan köttsliga kusiner, kostade 18 tusen kronor, under det att sådana förfärliga synder som mord på man, hustru eller föräldrar endast kostade 70 kronor.

”Inrättandet af aflatsväsendet”, säger Spanheim, ”var myntverket, där pengar präglades för romerska kyrkan; det utgjorde en guldgrufva för påfvarnes utsväfvande anförvandter och oäkta barn, det var detta som satte påfvarne i stånd att föra krig, det lämnade medel till att betala deras skulder och blef en outtömlig källa för att tillfredsställa deras håg för lyx”. Petrus fördömde i Apost.-G. 8: 20 trollkarlen Simon och hans penningar, emedan han trodde, att Guds gåfva skulle kunna *förvävfvas* för pengar; hvad skola vi då säga om den, som föregifver sig hafva gudomlig myndighet att för pengar *sälja* Guds nådebevis? Om honom som förleder millioner odödliga själar att begå samma brott och ådraga sig samma fördömelse som trollkarlen Simon, under föregifvande af att därigenom försäkra sig om sin själs frälsning, eller som förleder dem att göra detta i och för sina egna usla och själfviska syften? Är det möjligt att tänka sig ett brott af förfärligare art, en trolöshet emot Gud och människor af en mera skamlöst grym och satanisk natur? Till och med judarne sade: ”Ingen kan förlåta synder utan Gud allena”; hvad skola vi då säga om honom, som förklarar sig kunna utplåna alla brott och taga bort dess straff från oräkneliga skaror af människor, hvilka läras att till honom sätta all sinobegränsade förtröstan, och detta blott för att främja sina egna onda afsikter.

”Den som sin synd bekänner och öfvergifver, han skall få barmhärtighet”, säger Skriften, men hvad skola vi säga om honom, som utlofvar en obegränsad nåd åt dem, som så älska och hänga fast vid sina synder, att de äro villiga att betala stora summor för tillåtelsen att begå dem? Om honom, som gör förlåtelsen beroende af rent yttre

handlingar, böner, pilgrimsfärder, penningar och till och med gifver befallning att begå andra ännu större synder, såsom blodbad, utrota kättare m. m.?

Psalmisten bad: ”O, Herre, bevara din tjänare från uppenbara synder, att de icke få råda”. Hvad skola vi väl säga om honom som uppmuntrar till uppenbara synder genom att lofva full förlåtelse för dem i dödens stund på sådana villkor som att hålla ett brinnande ljus i handen eller kyssa en rosenkrans?

Att en dylik verksamhet är en mäktig och eftertrycklig driffjäder till synd, kan ingen betvifla som känner till den mänskliga naturen och dess verkningar på sedligheten, men hvad som är ännu värre, den gifver en vilseledande framställning om försoningen genom Kristus genom att förklara den vara otillräcklig till att borttaga synden, den förnekar Guds oändliga kärlek och nådens evangelium, som erbjuder syndaförlåtelse utan pengar och som en nådegåfva, den gifver ett felaktigt uttryck om syndens sanna natur, hvilken endast Kristi blod förmår utplåna, den skiljer hvad Gud olösligt förenat, nämligen rättfärdiggörelsen och helgelsen, genom att gifva förlåtelse utan någon inre hjärtats bättring, den undanskymmer den rättfärdige domarens tron och visar i stället människan till en medmänniska, syndaren till en broder i synden for att erhålla förlåtelse. Den är motsatsen till läran om ”bättring inför Gud och

tron på vår Herre Jesus Kristus”, såväl som till all sann gudsfruktan, och den är ett kännetecken på ”den laglöse, hvars tillkommelse sker i följd af Satans verksamhet med all lögnens kraft och orättfärdighetens bedrägeri.”

Jesuiterordens stiftande och beskyddande var en annan af påfvedömets utomordentligt syndiga handlingar. Detta sällskap som vågade tillvälla sig det namn, hvilket är öfver alla andra namn, genom att kalla sig ”Jesu orden”, förtjänar, på grund af naturen i dess läror och i följd af allt hvad det uträttat i världen, fastmer att kallas ”Satans orden”. Grundlagd af Ignatius Loyola, en spansk officer, som lefde på Luthers tid, består denna ordens stora syfte i att göra hela människosläktet underdånigt påfvens makt. Ur jesuiternas ”stiftelseurkunder” erhålla vi bevis, hvilka stämpla deras orden såsom ett mästerstycke af lögnens fader.

Självviskhet i dess mest tygellösa form är grundvalen för jesuiternas hela moral. Deras lära om ”sannolikhet”, om ”hemliga förbehåll”, genom hvilka lögn och mened godkännas, vidare läran om ”ändamålet”, hvilken beröfvar den högtidligaste ed makten att binda en människa, det sätt, hvarpå de medels sina spetsfundiga förklaringar göra Guds lags föreskrifter om intet och lämna tillåtelse till hvarje brott, icke ens mord eller föräldramord undantagna, allt detta gör deras hela moraliska system till en bottenlös afgrund af orättfärdighet.

I fråga om jesuiterna är detta icke blott en protestantisk åsikt; deras utomordentliga sedliga fördärf har många olika gånger föranled t deras undertryckande och förjagande genom olika katolska härskare i Europa. Dessa monarker hafva genom de angifna skälen för detta handlingssätt lämnat beskrifningar på jesuiternas moral, hvilka knappt kunna tänkas värre. Den katolskekonungen af Portugal säger t. ex.: ”Det är icke möjligt annat, än att den tygellöshet som införts genom jesuiterna, hvilkas tre hufvudläror äro falskhet, mord och mened, måste gifva moralen fullkomligt andra egenskaper än förut. Deras läror försvara mord, gilla falskhet, tillåta, mened, göra lagarna vanmäktiga, motarbeta undersåtlig lydnad, lämna åt hvem som helst frihet att döda”, förtala, ljuga och svärja falskt, allt eftersom hans egen fördel bjuder; de undanrödja all vördnad för såväl gudomliga som mänskliga lagar, så att *ett kristet och borgerligt samhälle icke kan bestå,* där de hafva makten.”

År 1767 förjagades de från Spanien af liknande skäl. På samma sätt i Venedig år 1606, i Savoyen år 1729, i Frankrike år 1764, på Sicilien år 1767 och flere andra stater. Från år 1555 till 1773 förjagades de ej mindre än *trettio-sju gånger från olika ställen, allt i följd af deras vrångläror och syndiga lefverne.*

Det katolska universitetet i Paris säger år 1643 om dem: ”Guds lagar hafva blifvit till den grad förvrängda genom jesuiternas oerhörda spetsfundigheter, att det numera ej finns någon skillnad mellan last och dygd; de utlofva strafflöshet för de mest uppenbara brott, deras läror äro stridande mot all ordning, och om en dylik fördärflig teologi skulle tålas, vore lifvet i ödemarken och skogarna att föredraga framför det i städerna. Det skulle i så fall vara bättre att sällskapa med vilddjuren, hvilka blott hafva sina naturliga vapen, framför med människan, som förutom det att hon äger våldsamma passioner, genom dessa djäfvulska läror skulle blifva upplärd till falskhet

och förställning, på det hon mera ostraffadt måtte kunna förstöra sina medmänniskor. *Jesuiterna äro ett den store själafiendens påhitt."* Parlamentet i Paris nyttjade år 1762 ett lika starkt språk i ett memorandum till konungen, åtföljdt af en samlingutdrag ur 147 jesuitiska författares arbeten, och hvilket öfverlämnades till honom ”på det att han måtte lära känna de fördärfliga läror, hvilka alltid hyllats af jesuiterna ända från ordens stiftande och till den tiden — läror, hvilka *bemyndigade* rån, lögn, mened och osedlighet, alla lidelser och alla brott, *inskärpte* mord, föräldramord och konungamord, omstörtade religionen och gillade trolldom, hädelser, otro och afguderi."

Jesuiternas ”hemliga instruktioner”, hvilka tillskrifvas Lainez, jesuiterordens andre öfvergeneral, förordar så laglösa grundsatser, att det på bokens första blad står påbjudet, att man, om boken händelsevis skulle råka i händerna, på någon oinvigd, bestämdt skulle förneka att den innehöll dess ordens-regler! Denna bok lämnar anvisning om, huru man medels de gemenaste intriger kan uppnå makt, inflytande och rikedom. De rikas och förnämas laster borde på allt sätt befrämjas, spioner borde flitigt användas och frikostigt belönas, oenighet mellan fiender borde underblåsas och befrämjas för att försvaga dem, de döende noga bevakas, hvarvid man borde lofva dem *kanonisering* af påfven på villkor att de testamenterade sin ägendom åt denna orden. Om man genom bikten finge veta, att en kvinna hade en dålig man, skulle hon åläggas att i hemlighet fråntaga honom penningesummor för att lämnas åt orden såsom bot för sin makes synder. Man borde åt alla klasser, men i synnerhet åt de mäktiga och rika, medgifva hvarje lastbar öfverträdelse, till hvilken de kunde önska tillåtelse, allt för att smickra och vinna dem, förutsatt att offentlig skandal undveks. Dessa och massor af liknande föreskrifter äro grundade på läran om frihet att göra det onda, ifall därigenom någonting godt må uppstå, eller med andra ord att ”ändamålet helgar medlen”. Skriften säger omdem som hylla och lära dylikt, att deras fördömelse är rättfärdig.

Om vi nu ihågkomma att dessa jesuiters ordensläror ej endast äro tillåtna inom den romersk-katolska kyrkan, utan att de därjämte gillas och beskyddas af påfvarne, hvad skola vi då säga om denne Kristi ståthållare själf? Är icke detta orättfärdighetens bedrägeri? Är icke detta en djäfvulens lära? Och är icke han, som godkänner och beskyddar en dylik Satans orden, ”den laglöse”? Är han icke, och förtjänar han icke i fullaste mått att kallas ”fördärfvets son”? Är icke han ”syndens människa” som uttalar hycklande lögner, under det att hans samvete är brännmärkt såsom med ett glödgadt järn? Hvar om icke här finna vi den förutsagda ”orättfärdighetens hemlighet”.

Att de romerska påfvarne till största delen personligen varit lastfulla människor, är höjdt öfver allt tvifvel, att många af deras institutioner, förutom de två, hvilka vi nu skärskådat, varit fasansfullt ymniga källor, hvarifrån floder af synd upprunnit, är äfvenledes obestridligt; men ingenting gör dem kanske mera förtjänta af titeln ”syndens människa” än sakförhållandet, att de *påbjudit* synd. Om Aron var dubbelt brottslig, emedan han *förledde folket* att dyrka den gyllene kalfven, om Jeroboams, Nebats sons, lastbarhet ytterligare skärptes därigenom att han *förledde Israel till synd,* hur stor måste då icke skulden vara och hur förfärlig måste icke fördömelsen blifva i fråga om dem, som förleda den kristna kyrkan till det vidrigaste afguderi och till synder af hvarje upptänklig art, icke blott genom exempel, icke blott genom falska läror och genom att göra det onda, utan äfven genom direkta *befallningar* — befallningar, hvilka utfärdats i Herrans namn och af folket trotts hafva gudomlig myndighet, och detta icke blott till några fåpersoner eller någon gång, utan till hela den romersk-katolska kristenheten och allt igenom många långa tidehvarf.

Denna dubbla synd ligger för denna makts dörr, hvilken vi här betrakta. Hafva icke påfvarne i Rom i och för sina egna själfviska syften *påbjudit prästerskapets celibat,* och föranledde de icke därigenom hela detta stånd i alla världens länder till olydnad mot Gud i detta afseende, en olydnad, som blef den omedelbara orsaken till den vidsträckta och grumliga flod af moraliskt fördärf, som under århundraden Öfversvämmade Europa? Hafva icke påfvarne oräkneliga gånger påbjudit afguderi, förföljelse, förräderi, uppror och konungamord? Hvarje samling af påfliga bullor erbjuder en sann skörd af påbud om synd, påbud, hvilka tyvärr alltför troget åtlyddes af den stora hopen.

Och hur ofta hafva icke påfvarne förbjudit just det, som föreskrifvits af Gud! Är icke detta en negativ befallning

till synd? Kristus befaller alla människor ”att granska skrifterna, pröfva alla ting och utvälja det rätta”. I ingen annan punkt hafva påfvarne varit mera fast bestämda att framtvinga olydnad mot den gudomliga viljan än just i denna. I den ena bullan efter den andra hafva de med dessa ord förbjudit folket att läsa den heliga Skrift på modersmålet: ”Må ingen människa, hvem det än vara må, djärfvas öfverträda denna vår uppenbara vilja och befallning eller med fräck dumdristighet handla däremot.” Då Wycliffe utgaf sin bibelöfversättning, skickade påfven, Gregorius XI, en bulla till universitetet i Oxford (1378), däri han bannlyste öfversättaren såsom hafvande ”föröfvat ett afskyvärdt brott”. Då Tyndall utgaf sin öfversättning, blef den förbjuden. Då Luther år 1546 höll på att utarbeta sin tyska öfversättning, offentliggjorde påfven Leo X en bulla, affattad i de skamligaste och smädligaste uttryck.Pius VII:s (och andra påfvars) harm mot bibelsällskapen känner inga gränser. Han kallar bibelsällskapen ”ett listigt påhitt, genom hvilket religionens grundvalar undergräfvas”, samt ”en pest, farlig för kristenheten”, ”ett befläckande af tron, af stor fara för själarne”, ”en gudlös plan” m. m., och befaller på det strängaste, att hvarje öfversättning af Den heliga Skrift på hvilket som helst gängse språk, som icke vore åtföljd af kyrkans förklaringar, skulle upptagas i ”Index”, förteckningen på förbjudna böcker. Förbannelser och bannstrålar bestås i öfverflöd åt dem, som försvara lekmäns rättighet att läsa Den heliga Skrift, och dess spridande förhindras på allt möjligt sätt. Att bränna Bibeln hör till papisternas älsklingsnöjen, och deras okunnighet i fråga om bokens innehåll är otrolig. Den ryktbara bullan ”Unigenitus” af år 1713 fördömer det utlåtandet, att alla äga rättighet att läsa Den heliga Skrift, såsom varande falskt, anstötligt, skandalöst, ogudaktigt och hädiskt.

Huru stor måste icke i Guds ögon de mäns brott vara, hvilka sålunda undanhålla myriader af döende syndare, öfver hvilkas samveten de helt och hållet härska, detta Ord, genom hvilket allena de kunna hoppas att blifva pånyttfödda och saliga.

III. Själfupphöjande utlåtanden. Ett särskildt kännetecken på den makt, som framställts genom det ”lilla hornet”, är ”en mun som talar stora ord.” Djurets undergång förutsäges ske ”för de stora ordens skull, hvilka hornet talade”. Samma förhållande anmärkes i Uppenbarelsebokens 13:e kap. 5 v., hvarest djuret säges hafva ”en mun, som talar stora ord och hädelser.”Ordet ”hädelse” betyder i Den heliga Skrift icke så mycket ett talande emot Gud som snarare att människor egenmäktigt göra anspråk på gudomliga egenskaper eller gudomlig makt. Så säga t. ex. de skriftlärde om Jesus (Matth. 9): ”Denne hädar”, emedan han sade till den lame: ”dina synder förlåtas”. Jesus *kunde* i sin rättfärdighet säga så, alltså var deras beskyllning falsk. Men *Rom* kan däremot icke genom sitt prästerskap med någon rätt säga så, därför är vårt påstående sannt, att hon hädar. Vidare läsa vi i Joh. 10: 30—33, att då Jesus sade: ”Jag och Fadren äro ett”, togo judarne upp stenar för att stena honom, och sade: ”För god gärnings skull stena vi dig icke, utan *för hädelses skull,* och emedan du, som är en människa, gör dig själf till Gud”? Jesus och hans Fader voro ett, därför var beskyllningen för hädelse ogrundad, men påfven och Gud äro icke ett, därför är vår beskyllning för hädelse sann. Påfven, som säger: Jag är den ende, siste upphöjde domaren öfver hvad som är rätt eller orätt, han hädar. — (Brooke, ”Det lilla hornets” ord.) Paulus

förutsäger äfvenledes om syndens människa,” Antikrist, att han skall sätta sig upp emot och upphäfva sig öfver allt som kallas Gud eller heligt.” Vi måste därför undersöka, om själfupphöjande utlåtanden af särskildt ogudaktig natur varit ett af påfvedömets kännetecken. Vi vända oss i och för detta ändamål till de offentliga dokument, hvilka utgifvits af åtskilliga påfvar, och finna, att de på ett underbart sätt fullborda denna profetia. De anspråk de hafva gjort äro hädelser, de fordringar de framställt gå ut på hvarken mer eller mindre än att vara lika med, om ej till och med att stå öfver Gud; ingen makt på jorden har någonsin höjt några dylika anspråk.

Fox lämnar i sin bok ”Acts and Monuments” utdrag ur två-hundra-tjugu-tre autentiska dokument, hvilka innehålla påbud, dekretaler, aktstycken, påfliga ceremoniel och bullor, som alla lämna obestridliga vittnesbörd. En stor volym, tryckt med liten stil, är full af ”stora ord” af påfvarne, och hvilka utdragits endast från dessa tvåhundra tjugutre dokument. Hur stor skörd skulle väl då en fullständig samling af alla de påfligapublikationerna kunna lämna. Utrymmet förbjuder oss att anföra många citat, må läsaren döma af nedanstående exempel, hvilka vi, för att göra det hela mera begripligt, dragit ihop till ett. Om det är så, att ”den

som upphöjer sig själf, skall varda förnedrad”, hvilken förnedring skall väl då vara jämngod med ett själfupphöjande som detta?

”Emedan alltså denna makt gifvits åt Petrus och genom Petrus åt mig såsom hans efterträdare, skulle det väl då i hela världen kunna finnas någon, som ej är underkastad mina domslut, hvilka hafva makt i himmelen, i helvetet och på jorden, bland lefvande och döda . . . Alldenstund jag har denna nyckel, är min makt så stor, att alla människor äro mina undersåter, ja, till och med kejsarne måste underkasta sig mina domslut; endast jag själf är ej någon skapad varelses undersåte, icke ens min egen, mitt påfliga majestät är och förblir oförminskadt och upphöjdt öfver alla människor. Alla måste lyda och följa mig, men jag kan icke vare sig anklagas eller dömas för någon sak. Ingen kan afsätta mig utom jag själf. Ingen kan bannlysa mig, ej ens om jag umgås med bannlysta, ty jag bindes ej af någon, kyrklig lag. Ingen kan göra mig till lögnare, ty den, som försöker göra detta, är en kyrkoröfvare, och den, som nekar mig lydnad, är en kättare och en bannlyst” . . . ”Häraf framgår, att mitt prästerliga ämbetes storhet började med Melkisedek, stadfästes högtidligt med Aron, öfvergick till Arons barn, fullkomnades genom Kristus, framställdes genom Petrus och upphöjdes till en allmännelig öfverdomsrätt och *uppenbarades i påfvens person.* I följd alltså af detta mitt prästerliga ämbetes företrädesrättigheter äro alla ting mig underdåniga, hvarigenom sannerligen allt det som utsädes om Kristus, blifvit förverkligadt i min person. ”Allting har du lagt under hans fötter, får och boskap, allesammans, äfvensom vildmarkens djur, fåglarna under himmelen och hafvets fiskar”. Detta betyder, att med vildmarkens djur utmärkas judar och kättare . . . Fåren och boskapen beteckna alla kristna människor på jorden, höga och låga, hvad antingen de äro kejsare, furstar, prelater eller lekmän. Med fåglarna under himmelen menas änglarne och himmelens furstar, hvilka alla äro mina undersåtar, emedan jag i fyra afseenden är

större än änglarne, såsom jag förut förklarat, och jag har makt till att binda och lösa i himmelen och gifva himmelriket åt dem, som strida under min fana. Slutligen betecknas med fiskarna i hafvet de hädangångnas själar, som äro i skärselden eller pinorummet. Ty, såsom det står skrifvet ”Jorden är Herrens” och som Kristus säger ”All makt är mig gifven i himmelen och på jorden", så skall det stadfästas, att Kristi ställföreträdare på jorden har makt öfver allt i himmelen och på jorden och under jorden, hvilken makt han fått af Kristus själf. . . Jag är ej skyldig kejsare någon dem tillkommande lydnad, utan de äro skyldiga mig lydnad såsom deras öfverherre, och för att utmärka skiljaktigheten mellan dem och mig erhålla de vid deras kröning smörjelsen på armen, men jag erhåller den på pannan. Men liksom jag står öfver dem, så står jag äfven öfver alla lagar och utom alla statsförfattningar, hvilka jag är i stånd att af mig själf tolka och uttyda, eller ock föredraga den rätt som grundar sig på häfd framför den skrifna lagen, emedan jag, som jag förut sagt, har alla lagar upptecknade inom mitt eget bröst . . . Ett land, ett konungarike eller en provins kunna utvälja sina biskopar och präster och de kunna hafva samma tro som andra rätttrogna kristna och således tro på samme Gud Fader och på Kristus hans Son och på den Helige Ande, men att hafva samma trosbekännelse, samma evangelister och samma apostoliska skrifter är icke tillräckligt, deras biskopar och präster måste äfven godkännas af denna aposteln Petri stol, om de skola räknas tillhöra kyrkan. Att efterfölja samma tro, är därför icke tillräckligt för att utgöra en kyrka, om icke dess präster erhålla sin kallelse från den, som besitter arfvet från apostlarne . . . Äfvenledes är det att förutsätta, att denna kyrkas biskop alltid är god och helig, men skulle han råka begå dråp eller kyskhetsbrott, då är det möjligen en synd, men för hvilken han likväl icke kan anklagas, utan fastmera bör ursäktas . . . Hela jorden är mitt biskopsdöme, och jag befaller öfver alla människor, emedan jag äger konungen öfver alla konungars myndighet öfver mina undersåtar. Jag är alltså allt i alla och öfver alla, så att Gud själf och jag, Hans ställföreträdare, utgöra ett gemensamt helt, och jag är i stånd att göra nära på allt hvad Gud kan göra. I allt som mig lyster är min egen vilja detsamma som rätt, ty jag kan genom lagen sätta mig öfver lagen och kan genom att ändra och förbättra lagarnagöra äfven orätt till rätt. . . Om alltså det jag gör kan sägas vara gjordt icke af människa utan af Gud, frågar jag: Är jag då icke guds like? Och om kyrkans prelater af Konstantin kallas och anses såsom gudar, måste väl jag, som står öfver alla prelater, stå öfver alla gudar. Ingen kan därför undra på att det står i min makt att ändra tider och årstider, att ändra och upphäfva lagar, att bevilja befrielse från alla ting, ja, till och med från *Kristi föreskrifter.* Ty under det att Kristus befaller Petrus att sticka svärdet i skidan och uppmanar sina lärjungar, att

icke genom yttre våld hämnas, uppmanar jag, påfven Nikolas, tvärtom i mina bref biskoparne i Frankrike att draga det timliga svärdet . . . Och under det att Kristus själf var närvarande vid bröllopet i Kanaan i Galiléen, förbjuder däremot jag, påfven Martin, till åtskillnad därifrån, det andliga ståndet att bevista bröllopsfester och att gifta sig. När Kristus befaller att låna ut pengar utan hopp om vinst, lämnar jag, påfven Martin, tvärtom dispens för ocker. Hvad mord beträffar, så anser jag ej som mord eller, dråp att döda dem, som blifvit bannlysta. Kan jag icke äfven gifva dispens från naturens lagar, item från apostlarhes, som ock från allt hvad som påbjudes i apostlarnes kanoniska böcker, och jag gör det äfven, ty när de befalla, att en präst som begått kyskhetsbrott skall afsättas från sitt ämbete, ändrar jag, i kraft af den myndighet jag ärft från Silvester, denna stränga förordning, i det jag förklarar, att människornas så väl själar som kroppar numera äro svagare än de voro på den tiden . . . Förteckningen öfver alla de fall, hvilka i kraft af mitt påfliga ämbete tillhöra min nådeshushållning, uppgår till omkring femtio olika punkter, med hvilka ingen annan än jag själf har att befatta sig, och skall jag här därur i korthet nämna:

Påfven och ingen annan kan kanonisera helgon.

Påfvens utslag utgör lag för alla.

Han har makt att upphäfva eller förändra så väl borgerliga som kyrkliga lagar.

Att upprätta nya religioner, att gilla eller ogilla påbud och förordningar äfvensom ceremoniel inom kyrkan.

Han har makt att befria från alla kyrkans föreskrifter och påbud.

Han själf står öfver alla lagar, så att han ej kan domfällas till bannlysning, suspension eller för ett oheligt lefverne, m. m. m. m. . . .

Sedan jag nu tillräckligt förklarat, huru stor min makt är på jorden, i himlen och i skärselden, och huru den förmår att binda, lösa, befalla, tillåta, utvälja, bekräfta, uuderhandla med, befria från, verkställa eller underlåta alla saker och ting m. m., vill jag tala om mina rikedomar och om mina stora besittningar, hvaraf hvar och en kan göra sig en föreställning om mitt öfverflöd på allting, såsom räntor, tionde, skatter, silke, purpurmitror, kronor, guld, silfver, pärlor och juveler, land och jordområden. Mig tillhör först och främst kejsarstaden Rom och palatset Lateranen; konungariket Sicilien, Apulien och Capua äro mina. Äfven konungarikena England och Irland, ty om de icke äro, borde de vara skattskyldiga under mig. Jämte dessa, följer här en förteckning öfver mina besittningar i andra provinser och landskap i Orienten och Vesterlandet från söder till norden. (Här följer en lång lista.) Icke behöfver jag väl härtill tala om mina dagliga inkomster af mina grödor, mina inkomster från prästsysslor, för biskopsmantlar, för aflater, genom bannbullor, genom biktstolarna, för dispenser och utlåtanden, genom testamenten, privilegier, genom utnämningar af prebenden, ordenshus och mycket, mycket mera, hvilket allt uppgår till stora summor . . . hvaraf man må tänka sig, huru allt detta fyller min skattkammare. Behöfver jag väl särskildt nämna Tyskland, då hela världen är mitt biskopsdöme enligt den Kanoniska lagen, och hvilken alla människor äro pliktiga att tro, om ej de (liksom Manikéerna) inbilla sig, att det finns två sådana, hvilket är en falsk och kättersk lära. Ty Moses säger ”I begynnelsen skapade Gud himmel och jord” och icke: ”I begynnelserna”. Därför slutar jag som jag börjat med att förklara, befalla och uttala, att hvarje mänsklig varelse, så vidt han åstundar sin själs frälsning, måste vara mig underdånig”.

Lägg till dessa utlåtanden, hvilka skulle kunna fortsättas i tusental, den formel som användes, när påfven installeras i sitt ämbete och den påfliga tiaran påsättes honom: ”Mottag denna tredubbla krona och vet, att du är furstarnes fader och världens konung och behärskare”.

Såsom bevis på, att de här framställda anspråken icke äro några fordringar från Medeltiden, hvilka öfvergifvits under en nyare tid såsom föråldrade, utan ännu ständigt känneteckna påfvarnes sätt att tala, anföra vi några ”stora ord” ur en predikan, som för ej länge sedan hållits af kardinal Manning, romerska kyrkans senaste tids förnämste representant i England, och en af de ifrigaste förfäktarne af påfvens ofelbarhet och världsliga makt. Plan lägger följande ord i påfvens mun:

”Ni sägen, att jag ej har någon myndighet öfver den kristna världen, att jag icke är den gode Herdens ställföreträdare och den kristna trons ypperste tolkare. Jag är likväl allt detta. Ni fordren, att jag skall abdikera, och afsäga mig denna min högsta myndighet. Ni sägen till mig, att jag bör underkasta mig den världsliga makten, att jag är konungens af Italien undersåte och att jag bör af honom taga emot föreskrifter om sättet, huru jag skall utöfva den borgerliga myndigheten. Men jag säger eder, att jag är fritagen från all världslig och borgerlig underkastelse, att Herren icke gjort mig till någon människas undersåte, vare sig en konungs eller någon annan människas. Jag är härskare i kraft af Hans vilja och i Hans ställe och erkänner öfver mig ingen borgerlig öfverhet. Jag är ingen furstes undersåte och gör anspråk på mer än detta. Jag gör anspråk på att vara den högste Domaren och ledaren af människornas samveten, så väl bondens, hvilken plöjer och sår sin åker, som furstens, hvilken sitter på tronen, så väl familjens, som lefver i det enskilda lifvets skugga, som ock en lagskipare, hvilken skrifver lagar för konungariken. Jag är den ende, siste och Högste Domaren i fråga om allt som är rätt och orätt.”

Den nya begreppsbestämningen om påfvens ofelbarhet står i fullkomlig öfverensstämmelse härmed: ”När den romerske påfven talar *'ex cathedra'*, det vill säga, då han i utöfvandet af sitt ämbete såsom alla kristnas präst och läkare i kraft af sin höga apostoliska myndighet bestämmer någon lärosats i afseende på tron och sedeläran, sådan den skall hållas inom den allmänneliga kyrkan, *är han ofelbar,* och att således dylika bestämmelser af romerske påfven äro oföränderliga i sig själfva och behöfva icke förut kyrkans samtycke. Och om någon, hvem det vara må, försöker motsäga denna begreppsbestämning, han vare förbannad.”

Men handlingar tala högljuddare än ord! Påfvarne hafva icke låtit sitt själfupphöjande stanna vid tomt skryt. De hafva i *handling* upphöjt sig själfva ”öfver allt, som kallas Gud och Heligt”. Efterföljande utdrag ur ”Ceremoniale Romanum” beskrifver en påfves första offentliga uppträdande i Peterskyrkan, sedan han blifvit vald af kardinalkonklaven. Sedan den nye påfven iklädts den skarlakansröda påfliga manteln, den med pärlor öfversållade västen och den med ädla stenar tätt besatta mitran, ledes han fram till altaret, framför hvilket han knäböjer i bön, liksom inför Guds tron. Men därefter följer en häpnadsväckande fortsättning. Vi läsa: ”Påfven som bär mitran reser sig och upplyftes af kardinalerna och sättes af dem *på själfva altaret, där han förblir sittande.* En af biskoparne knäböjer och istämmer Te Deum. Under tiden kyssa kardinalerna påfvens ansikte, händer och fötter”. Denna ceremoni kallas hos alla romersk-kotolska skriftställare: ”Tillbedjan”. Denna ordning har noga iakttagits under många århundraden och ägde äfven ram vid Pius IX:s installering. En skådepenning präglas på påfliga myntet, på hvilken detta framställes, och inskriften lyder: ”Quem creant adorant”, eller ”De tillbedja den som de skapat” (påfven). De ordalag, i hvilka denna tillbedjan ger sig uttryck, äro i högsta grad hädiska. Vid påfven Innocentius X:s kröning yttrade kardinal Colonna, liggande på knä, i sitt eget och i S:t Peters prästerskaps namn följande ord till påfven: ”Allra heligaste och välsignade fader, kyrkans öfverhufvud,världens behärskare, åt hvilken himmelrikets nycklar blifvit öfverlämnade, hvilken änglarne i himmelen hålla i ära och helvetets portar frukta och hela världen tillbeder, vi särskildt vörda, ära och tillbedja dig!”

Själfva påfvens anspråk på att vara Kristi ställföreträdare innebär ett själf-upphöjande. Hur skulle väl den, som ställföreträder Domaren öfver alla människor, kunna dömas af någon bland dem? Han kan förkunna lagar, men han själf står högt öfver alla lagar. Var icke Kristus konungarnes Konung och alla herrars Herre? Hur skulle då *han,* Kristi ställföreträdare, kunna göra annat än att såsom sina undersåtar betrakta alla konungar, regenter och potentater, hvilka han ju kan kröna eller afsätta efter sitt godtycke? Hans rike är likt solens, då däremot alla andra välden äro hans lika ofantligt underlägsna som månen och planeterna äro i förhållande till solen. Påfven Celestinus III gaf vid kejsar Henrik VI:s kröning i handling uttryck för denna öfvertygelse om sin egen öfverhöghet öfver alla monarker. ”Hans helighet påfven satt i den påfliga stolen och höll den gyllene kejsarkronan mellan sina *fötter,* och kejsaren böjde djupt sitt hufvud och kejsarinnan mottog kronan *från hans helighet påfvens fötter.* Men påfven knuffade hastigt med foten till kejsarens krona och kastade den till marken, därigenom gifvande att förstå, att han hade makt att afsätta honom från kejsardömet, om han gjorde sig oförtjänt däraf. Kardinalerna togo sedan upp kronan och satte den på kejsarens hufvud.”

”Är icke konungen af England min träl”, sade Innocentius VI. ”Har icke Gud satt mig till en furste öfver alla nationer att upprycka och omstörta, att förstöra och uppbygga”? frågar Bonifacius VIII. Änglarnes budskap om den lofprisande tillbedjan, hvilken hela världen skulle ägna den himmelske fursten Messias, ha påfvarnetillämpat på sig såsom en beskrifning på den vördnad, hvilken jordiska monarker voro skyldiga dem. ”Alla konungar skola falla ned för Hans fötter och allt folk skall tjäna Honom”, och emedan Kristus är Gud och påfven Kristi ställföreträdare och ståthållare, bör då icke äfven påfven af alla människor anses *såsom Gud?* Till en dylik höjd af hädelse och dårskap dref Antikrist sina anspråk. Ett exempel härpå lämnar Marcellus, då han talar till påfven vid Laterankonciliet: ”Du är en annan Gud på jorden”, äfvensom genom den ofta begagnade titeln ”vår Herre Gud påfven”. Och är icke påfven, sedan han genom *transsubstantiationens* makt kan *skapa* Gud och genom sin prästvigningsmyndighet kan sätta sina oräkneliga präster i stånd att göra detsamma, i viss mening öfverlägsen Gud själf? Hvilken tillbedjan kan väl vara stor nog för den, som är så upphöjd? En dylik dyrkan godkännes af de romerska påfvarne.

Det är skrifvet: ”Stor är gudaktighetens hemlighet, Gud är uppenbarad i köttet”, den allra Högste förnedrade sig och påtog sig en tjänares skepnad”. Hafva vi således icke, i fråga om de romerska påfvarnes själfupphöjelse, fulla skäl att säga: stor är ”orättfärdighetens hemlighet”, då en människa, en syndfull, dödlig varelse i sitt högmod upphöjer sig själf att vara Guds like. Men underligt att omtala, människorna medgåfvo det. ”Hela världen förundrade sig öfver vilddjuret!” Det var också intet tomt skryt af Gregorius II, när han sade: ”Alla västerns konungar vörda påfven såsom en Gud på jorden”. Sismondi beskrifver, huruledes Pipin och frankerne mottogo påfven ”som en gudomlighet”. Den mäktige kejsaren Karl den store samtyckte äfven att mottaga sin titel och sitt rike som en gåfva från påfven, och det dröjde icke länge, innan konungarnes kröningsed kom att innehålla ett löfte att vara ”påfven trognaoch underdåniga”. Konungar och kejsare samtyckte, liksom den engelske konung Johan och kejsar Otto af Tyskland och många andra, till att innehafva sina besittningar såsom påfvens vasaller och att afstå från dem på hans bud, att hålla hans stigbygel och leda hans gångare liksom tjänare, att kyssa hans fötter och buga sig inför honom likt slafvar. Den store Frans I af Frankrike, fastän på höjden af sitt rykte och stolt af sina segrar, knäböjde likväl vid sin sammankomst med påfven Leo X i Bologna, strax före Reformationen, ”tre gånger, då han närmade sig påfven och kysste därpå hans fötter”. Kejsar Henrik af Tyskland nödgades genom bannlysning till en yttersta grad af förnedring och förödmjukelse, då han bönföll om påfvens förlåtelse, därigenom att han barfota och klädd i säckväf fick under trenne dagar och nätter midt under vintern förgäfves vänta utanför hans helighet påfvens dörr, i Canozza, innan han fick företräde.

Det är svårt för oss i det nittonde århundradet att sätta tro till de berättelser, hvilka omtala påfvarnes obegränsade makt under de mörka tidehvarfven, äfvensom naturen och utsträckningen af de anspråk de ställde på människornas tillbedjan och underkastelse. Under det att kejsare och konungar ägnade påfven en underdånig hyllning, betraktade det simpla okunniga folket honom såsom en gudomlighet. Hans lärosatser mottogos som heliga lärdomar, hans bullor och domslut som om det hört den sanne Gudens röst. Siciliens sändebud kastade sig i stoftet under det tre gånger upprepade utropet: ”Du, Guds Lamm, som borttager världens synder”. ”Folket anser ännu påfven som en Gud, hvilken har makt öfver alla ting i himmelen och på jorden”, säger Gerston. Det femte Lateranska konciliet underskref strax före Reformationen ett dekret, hvilket förklarade, attliksom det endast finnes en kyrklig kropp, så finnes det äfven endast ett kyrkligt hufvud, nämligen Kristi ställföreträdare, *och att det är ”nödvändigt för hvarje mänsklig varelses frälsning att vara romerske påfven underdånig”.*

”Syndens människa” tillvällade sig så väl hvarje andligt som ock hvarje kyrkligt Kristi ämbete. Om Kristus var den store själaherden, var då icke påfven detsamma? Om Kristus är dörren till fåren, var då icke äfven påfven samma dörr? Om Kristus är sanningen, var då icke påfven sanningens förvaltare, källa och orakelmässige tolkare, bemyndigad, ofelbar och oberoende af Skriften, ja till och med *emot den?* Om Kristus är den Ende Helige, var icke påfven detsamma och tillhörde icke således titeln ”hans helighet” honom allena? Om Kristus är kyrkans brudgum, var då icke påfven detsamma? Detta betecknas äfven genom vigselringen, som användes vid kröningsceremonien, och han förkunnar detta för världen med hög röst i sina kanoniska lagar och påfliga bullor. Denna makt, som i och med nycklarna till Kristi kyrka och rike gifvits honom, sträckte sig äfven öfver till den

osynliga världen. Han öppnade medels dessa nycklar, hvem skulle väl kunna stänga? Han stängde till, hvem skulle väl då kunna öppna? — Själarne i skärselden och änglarne i himmelen voro hans undersåtar, och en af hans förrättigheter består just i att öka den himmelska kören; medels sina kanoniseringsedikt upphöjer han, hvilka han behagar af de aflidne att blifva delaktiga i himlens församling och därigenom föremål för människors tillbedjan". (Elliott, "Horæ" III.)

IV. Påfvedömets spetsfundigheter, falska läror och lögnunderverk. De nu anförda kännetecknen äro icke de enda, hvilka leda den grundlige skriftforskaren och historieskrifvaren till att i påfvedömet igenkännadenna förutsagda stora ondskas makt, hvilken skulle uppstå under det fjärde stora rikets senare tidskiften och taga sitt säte i Rom. Antikrists uppenbarelse skulle åtföljas af "all lögnens kraft och tecken och under", och "af allt orättfärdighetens bedrägeri". Vi skola undersöka, huruvida detta tecken tydligt kunnat igenkännas på den påfliga dynastien, huruvida några spetsfundigheter, falska läror och lögnens underverk utgjort en väsentlig del af dess politik. Äfven här försvåras svaret endast genom det stora öfverflödet på bevis!

Macaulay säger: "Det är omöjligt att förneka, att ju romerska kyrkans författning är *ett sannt mästerstycke af mänsklig visdom.* Sannerligen, ingenting annat än en dylik författning skulle kunnat föda dylika läror. Tolfhundra händelserika års erfarenhet, fyrtio generationer statsmäns fintlighet och tåliga bemödanden hafva fört denna författning till en så hög grad af fullkomlighet, att *bland alla de påhitt, hvilka utfunderats för att bedraga och förtrycka människosläktet, denna intar främsta platsen.* Ju fastare vår öfvertygelse är, att förnuftet och den Heliga Skrift afgjordt stå på protestantismens sida, desto större blir den motsträfviga beundran, med hvilken vi betrakta *detta taktiska system*, mot hvilket förnuftet och den Heliga Skrift användas förgäfves". Denna påfvedömets underbara författning kan anses som ett verk af sataniskt snille, om vi må begagna detta uttryck, eller som en frukt af det högsta mänskliga snille. Betraktadt såsom ett resultat af "Satans verksamhet" står det i full öfyerensstämmelse med allt, som kan härleda sig från den som varit en lögnare från begynnelsen. Genom att på allt satt utgöra en *efterhärmad kristendom* har Satan genom påfvedömet förmått motverka utbredandet af en sann kristendom. Påfvedömet har sin falske öfverstepräst, påfven, sin falska offerfest,mässoffret, sin falska Bibel, traditionen, sina falska medlare, den heliga Jungfrun, helgonen och änglarne; allt har efterbildats till formerna, men det i verkligheten sanna har blifvit skjutet åt sidan. Själafienden uppfann och utvecklade ett system, som icke utgjorde en motsättning till kristendomen utan en efterhärmning af denna. Betraktadt såsom ett verk af mänsklig äregirighet och ondska, hvarigenom påfvedömet så småningom jämkat sig efter ändamålet, är det ett under af snille. Ändamålet bestod i att upphöja en människa och en klass af människor, påfven« och prästerskapet till en plats, ifrån hvilken de kunde utöfva en öfverlägsen och fullkomlig ledning öfver världen och alla dess affärer, och därifrån de kunde härska ej blott öfver människornas kroppar utan äfven öfver deras själar. För att uppnå detta sitt syfte begagnade sig påfvedömet af en författning utan motstycke i fråga om förställning och list, en slughet, utmärkt genom den breda grundval, på hvilken den är byggd, i förening med en ofantlig uppmärksamhet på alla enskildheter, en oemotståndlig energi och en okuflig ihärdighet och, där list icke hjälpte, en öfverväldigande fysisk styrka.

Genom att välja Rom till sitt säte tillförsäkrade sig påfvedömet ett ofantligt inflytande. "Från ingen annan fläck af jorden skulle dess öfverväldigande eröfringsplaner kunnat uppgöras, eller i fall de blifvit uppgjorda, hade de ej kunnat förverkligas. Däremot i besittning af den tron, hvilken världens behärskare så länge innehaft, betraktades påfvedömet såsom den rättmätige arftagaren till de förras makt. Det påfliga Rom skördade frukterna af det kejserliga Roms krig och eröfringar, af dess bemödanden och blodsutgjutelser. Det senare hade sträfvat och gått sin förintelse till mötes, det förra uppstod och öfvertog det föregåendes sträfvanden. Påfvarne påmindealltjämt världen om, att de voro Cesarernas efterträdare, att det gamla och nya Rom voro förenade sins emellan genom ett olösligt band, och att det mått af ära och välde, som förvärfvats af Cesarerna, gått i arf till efterträdarne . . . Påfvarne gjorde slutligen anspråk på att äfven vara apostlarnes efterträdare; detta var ett ännu mera mästerligt politiskt drag. Såsom aposteln Petri efterträdare blef påfven ännu större än såsom blott Cesars arftagare. Det ena gjorde honom till en konung, det andra upphöjde honom till konungars konung; det ena gaf honom svärdets

makt, det andra ikläddе honom nycklarnes än mera helgade myndighet . . . Påfvedömet är Petri ande, krönt med de gamla Cesarernas fördunklade kejsarkrona”. (Wylie, ”Påfvedömet”.)

Hvarje påfvedömets dogm och lärosats hafva alla ett och samma syfte, det nämligen att upphöja det prästerliga ämbetet på bekostnad af människosläktets intelligens, samvete och eviga välfärd. Genom läran om *traditionen* och läran om den i sakramenten inneboende verksamma kraften, blir prästen såväl den gudomliga uppenbarelsens som nådens synlige förmedlare och utflöde; följaktligen ställes hela mänskligheten i ett fullkomligt beroende af prästen, såväl i fråga om kunskapen om Guds vilja, som i dets önskan att komma i åtnjutande af saligheten i Guds frälsnings nåd.

Inseende, att ingen religion, hvilken fordrade en sedernas höghet och renhet, någonsin skulle kunna blifva allmän i en värld, befolkad med syndare, hvilka älska synden, erbjöd påfvedömet mänskligheten en religion bestående i kyrkliga ceremonier i stället för en som hade andlig, sedlig innebörd. De lärde därför, att himmelriket kunde vinnas genom yttre handlingar. Lydnad mot kyrkan, icke en hjärtats förvandling, var det stora hufvudvillkoret för frälsning. Människorna försöka attnaturenligt *förtjäna* himmelriket, påfvedömet kommer dem till hjälp i arbetet att göra detta genom sin lära om frälsning genom egen förtjänst och genom att förneka frälsningen genom tron på Kristus. ”Det upprättar kloster för asketerna och mystikerna, ställer till karnevaler för de glada, upprättar missioner för entusiasterna, botgörelser för dem som lida af samvetsagg, barmhärtighetsordnar för de välgörande, korståg för de ridderliga, hemliga missioner för dem som hafva begåfning för intriger, inkvisitioner med sina sträckbänkar och tumskrufvar för de grymma och ofördragsamma, utfärdar aflatsbref för de rika och njutningslystna, uppfinner skärselden för att ingifva vördnad af de gensträfviga och för att skrämma den stora hopen, samt en slugt beräknad teologi för de skarpsinniga teologerna och de vältaliga”. (Wylie, ”Påfvedömet”.) Dess underbara tänjbarhet, dess jämkande af sina läror efter mänsklighetens olika klasser och villkor, utgör en viktig sida i pafvedömets utomordentliga slughet. Många andra sidor kunna uppräknas såsom dess bibehållande af folkets okunnighet i akt och mening att framkalla och underhålla denna vidskepelse, för medels hvilken allenast allt andligt bedrägeri blir lätt eller utförbart.

Den löjliga och barnsliga läran om *skärselden,* hvilken var okänd inom kyrkan ända till slutet af sjette århundradet, skulle aldrig kunnat vinna insteg, om den ej underhjälpts af föregifna underverk. Syner af aflidna personer, som sågos stekas på halster, rostas på spett, skälfva i kallt vatten eller brännas vid sakta eld m. m.; dessa lögnens under, uppfunnos och utfördes skickligt i stor mängd af prästerna och troddes beredvilligt af folket, och med tillhjälp af dylika medel stadfästes snart denna lära, hvilken blef den *mest inbringande,* som någonsin uppfunnits. Utrymme och tid räcka ej till att omnämna alla de ”lögnens under”, hvilka sattes iförbindelse med relikerna, vallfärdsorterna och påfvedömets alla falska under; deras namn är legio och det bedrägliga narrspelet öfverträffas endast genom dess brottslighet.

V. Påfvedömets förföljelser. Vi öfvergå att tala om ”förföljelserna af de heliga”, ty i vår undersökning af profetiorna om Antikrist, utgöra dessa ett särskildt framstående kännetecken. Daniel säger om det ”lilla hornet”, att ”det skall plåga den Högstes heliga och de skola varda gifna i hans hand”. Och Johannes säger: ”Och åt vilddjuret vardt gifvet att strida mot de heliga och besegra dem”, och att ”det öppnade sin mun till att häda” eller tala ondt om dem.

Framför allt är det en känd sak, att romerska kyrkan betraktar ”kätteri”, d. v. s. hvarje afvikelse från dess lära, såsom det värsta brott, till hvilket en människa kan göra sig skyldig, och kyrkan påstår, att ingen kättare kan blifva frälst. Hon lär, att man ej behöfver hålla tro och lofven gentemot kättare, att de skola afstängas från allt umgänge med samhället, beröfvas alla naturliga borgerliga och politiska rättigheter, att de hafva förverkat alla anspråk och all rätt att besitta ägendom, att de böra dödas och att, om de dessförinnan dött en naturlig död, deras ben eller kvarlefvor skola uppgräfvas och brännas. Hvilka hafva ansetts såsom kättare? Vi skola låta bullan ”In Cœna Domini” eller ”Vid Herrans nattvard” besvara denna fråga. Hvarje torsdag under passionsveckan, det vill säga dagen före Långfredagen, uppläses denna bulla i närvaro af påfven, kardinalerna, biskoparne och en stor människomassa. Hans Helighet uppträder utrustad med ett par påfågelsfjädrar, en på hvar sida af hufvudet, och

sedan bullan upplästs, kastar han en tänd fackla ut på palatsets gård för att göra verkan af förbannelsen ännu mera förfärlig. Föremålet

för bullan är, såsom det angifvits af påfven Paul III, ”att bevara renheten i den kristna religionen och bibehålla enheten bland de rättrogna.” Så lyder en af dess bestämmelser: ”Vi bannlysa och förbanna i Guds den Allsmäktiges, Fadrens, Sonens och den Helige Andes namn, och i följd af de välsignade apostlarne Petri och Pauli samt vår egen myndighet, alla Hussiter, Wycliffare, Lutheraner, Zwinglianer, Kalvinister, Baptister, Hugenotter, Trinitarier och affällingar från tron såväl som alla andra kättare, hvilka namn de än må bära, och hvilken sekt de än må tillhöra, liksom ock deras anhöriga, alla som taga emot eller gynna dem och särskildt alla som beskydda dem, jämte alla, hvilka utan något vårt eller den heliga stolens bemyndigande med vett och vilja läsa, gömma, trycka eller af någon orsak, hvilken det vara må, offentligt eller hemligt under något som helst skäl eller föregifvande försvara deras böcker, hvilka innehålla kätteri eller angå religionen.”

Dessa äro påfvedömets *grundsatser,* sådana de bekräftats af erkända auktoriteter inom romerska kyrkan och förklarats giltiga till alla tider.

I fråga om denna oföränderliga kyrkas handlingssätt, så finns i nedanstående redogörelse icke en enda enskildhet, hvilken icke historien i rikligt mått bevisat. ”Liksom några af Roms njutningslystne kejsare hade uttömt hvarje slag af nöjen, så att slutligen särskilda belöningar utlofvades åt dem, som kunde uttänka nya, så har romerska kyrkan i sina förföljelser uttömt alla upptänkliga slags pinosätt och redskap, så att det nu skall vara svårt att uppfinna eller utfundera några nya, hvilka icke redan kommit till användning gentemot kättarne. Dessa sanningsvittnen hafva blifvit skjutna, ihjälstuckna, stenade, dränkta, halshuggna, hängda, sönderslitna, delade i fyra delar, spetsade, brända eller lefvandebegrafna, rostade på spett, stekta i glödande ugnar, nedstörtade i brådjup eller från toppen af torn, kastade i dypölar och afskrädesgropar, dödade genom hunger och köld, hängda på spännhakar, upphängda vid hufvudhåret eller vid händer och fötter, fyllda med krut och sprängda i luften, uppristade medels svärd och knifvar, fastbundna vid hästarnes svansar och släpade öfver hvassa gatstenar och flintskärfvor, rådbråkade, krossade på städ medels hammare, sprängda medels blåsbälg, genomborrade med glödgade järn, slitna i stycken med glödgade tänger, formligt slaktade lefvande, sönderhackade med yxor, sönderhuggna med mejslar, hyflade till döds med hyfvel, genomstuckna med gafflar, stungna med nålar från hufvud till fot, kväfda och sprängda medels fortsatt påfyllning af vatten, genom kokande lim, genom trasor, urin, exkrementer eller därigenom att sönderhackade delar af deras egen kropp prässats ned genom svalget, instängda i underjordiska källare och fängelsehålor, upphängda på pålar, fastnaglade på träd, marterade medels brinnande svafvel, sjudande olja, brinnande beck, smält bly m. m. m. m. De hafva blifvit flådda lefvande, hudflängda med köttet slitet från benstommen, trampade och dansade på, tills inälfvorna prässats ut, tarmarna hafva fastbundits vid träd och dragits ut tum för tum ur kroppen, deras hufvuden hafva blifvit hopsnörda med rep, tills blodet spruckit ut, hjärnskålen sprängts eller tills ögonen framprässats; man har dragit rep genom näsan och fört dem omkring liksom svin. innan de slaktats som får. Att slita ut ögonen, rycka af naglarna, skära af öron, läppar, tunga, armar, bröst m. m. har endast varit en vanlig förströelse hos Roms proselytmakare och helige slaktare. Personer hafva tvungits att bära hand på sina käraste vänner, att döda eller kasta i elden sina föräldrar, äkta makar, hustrur, barn

m. fl. eller att se på hur de blifvit misshandlade på det grymmaste och skamligaste sätt. Kvinnor och unga flickor hafva underkastats dylika misshandlingar, åtföljda af alla upptänkliga kränkningar, förolämpningar, vanära och stickande smärtor, hvartill deras kön kunde föranleda. Späda barn ha blifvit piskade, fått hungra ihjäl, dränkta, genomstungna och uppbrända, krossats mot träd och stenar, slitna i stycken, förda omkring på spetsen af lansar och spjut och kastade för hundar och svin”. Om en dylik behandling, hvilken många på hvarandra följande släkten af Kristi lärjungar fått lida under flere århundraden, ej är att pläga den Högstes heliga, hvad förtjänar väl då att kallas så? Historien kan ej uppvisa något motstycke, ty de hedniska förföljelserna voro af kort varaktighet i jämförelse med påfvens.

Nedanstående är en af de bemyndigade förbannelser, hvilka utfärdats af påfveväldet för att genom de katolska

prästerne förkunnas mot kättarne: ”Må Gud Allsmäktig och alla hans helgon förbanna dem med samma förbannelse med hvilken djäfvulen och hans änglar förbannats. Må de fördrifvas från de lefvandes land. Må den skymfligaste död drabba dem och må de lefvande nedstiga i helvetespölen. Må deras afkomma utrotas från jorden, må de dö genom hunger och törst och nakenhet, pest och pina. Må allt hvad de äga vara förbannadt. Må de vara förbannade öfverallt och för alla tider. Antingen de tala eller tiga, må de vara förbannade ute och inne, till lands och till sjös. Må de förbannas från hufvud till fötterna, deras ögon blifva blinda och deras öron döfva, må deras mun blifva stum och deras tunga uppsvälla, att den fastnar i gommen, må deras händer förlamas och deras fötter bli oförmögna att gå. Må alla deras lemmar vara förbannade. De vare förbannade, ehvad de stå eller ligga från denna dag och för evigt,och må deras lifsljus utsläckas i Guds närvaro på domens dag. Må de begrafvas tillsammans med hundar och åsnor. Må hungriga vargar uppsluka deras lik. Må djäfvulen och hans änglar vara deras sällskapare för evigt. Amen, amen, må det så ske”.

Stora böcker skulle fordras för att lämna ett någorlunda fullständigt begrepp om sättet, hvarpå påfvedömet genom grymma förföljelser plågat och besegrat den Högstes heliga. Uppenbarelseboken framställer för oss två stora grupper af blodsvittnen (6:te kap. 9 v.; 15:e kap. 2 v.). Den ena dödad af de hedniska kejsarne, på grund af att den vittnat mot det hedniska afguderiet, den andra dödad af de kristna påfvarne i följd af dess vittnesbörd mot den kristna afgudadyrkan, mot påfvedömets sedliga fördärf och falska läror. Den senare gruppen *öfverstiger ofantligt antalet af den förra;* den senare kan icke räknas i hundratal eller i tusental, i tio tusental, eller i hundratusental eller ens till en million, vi måste gå ända till tiotal millioner för att få det riktiga antalet af dessa Kristi heliga sanningsvittnen, hvars blod utgjutits af honom som tillvällat sig titeln af Kristi ståthållare på jorden!

Inkvisitionen — ett namn som kommer mänskligheten att rysa — är en lång och fasansfull, grym och skändlig historia, innefattad i ett enda ord! Stiftad för det öppet erkända ändamålet att undertrycka kätteriet, upprättades den i alla de länder, hvilka stodo under påfvens myndighet. Det har bevisats, på grund af Llorente's noggranna statistiska forskningar, att ensamt i Spanien under åren 1481 till 1808 *mer än trehundrafyrtioettusen personer* blifvit domfällda af denna ”heliga institution”. Af dessa blefvo 31,912 lefvande brända, 17,000 brändes ”in effigie” (genom afbilder af de dömda) och nära 300,000 hafva undergått tortyr på många sätt samt dömts tillsvåra botöfningar. Hvarje katolskt land i Europa, Asien och Amerika *hade sin inkvisition* och följaktligen sina i mörker höljda underjordiska fängelser, där oskyldiga människor lidit långvarig inspärrning och all upptänklig pina, sina hemliga förhör, sina förfärliga tortyrkamrar och fasaväckande mörka fängelser, sina ”auto-da-féer”, där kättare lefvande brändes, och sina tusental andra för oss okända grymheter och orättfärdigheter.

Då fransmännen under Napoleons generaler eröfrade Toledo 1808 och förstörde inkvisitionens fängelser i denna stad, läsa vi därom: ”Grafvarna tycktes öppna sig och bleka skepnader, lika andeväsen, bragtes ut ur fängelserna, hvilka utsläppte graflika dunster. Det tofviga skägget hängde långt ned öfver bröstet, naglar längre än fåglarnes klor vanställde dessa skelett, hvilkas flämtande bröst för första gången sedan en lång följd af år inandades friska luften. Många af dem hade förvandlats till krymplingar med slappa, hängande hufvud och förvissnade lemmar, stela och hjälplösa. De hade inspärrats i låga hålor, där de ej kunnat stå upprätt i dem. Trots alla läkarnes omvårdnad utandades många af dem lifvet redan samma dag, deras ögon förmådde ej fördraga solljuset. Dagen därpå granskade general Lasalle på det noggrannaste platsen, därvid han åtföljdes af många officerare. Mängden af tortyrredskap väckte rysning till och med hos dessa män, hvilka voro vana vid slagfältets fasor. En af dessa maskiner förtjänar att mera utförligt omnämnas, emedan den särskildt är utmärkt i sitt slag i fråga om förfinad grymhet.

”I ett hörn af ett underjordiskt hvalf, som stod i förbindelse med det hemliga ransakningsfängelset, stod en träfigur, förfärdigad af munkarne, och som föreställde Jungfru Maria. En förgylld gloria prydde hennes hufvud och i högra handen höll bilden ett banér. Det syntesoss alla vid första blicken misstänkt, att hon utanpå sidendräkten, som i rika veck föll ned från hennes axlar, bar ett slags harnesk. Vid närmare påseende visade det sig, att hela främre delen af kroppen var tätt besatt med ytterst hvassa fina spikar och fina tunna knifblad, hvars alla spetsar voro vända emot åskådaren. Armarna och händerna kunde förenas och ett maskineri bakom

afbalkningen satte figuren i rörelse. Generalen tvingade en af inkvisitionens tjänande bröder att, som han uttryckte sig, låta maskinen arbeta. Då figuren öppnade sin famn för att liksom på det ömmaste trycka någon intill sitt hjärta, fick en polsk grenadiers välfyllda rensel göra tjänst i stället för det lefvande offret. Statyen omfamnade den fastare och fastare, och då tjänaren på befallning kom figuren att åter öppna sina armar och intaga sin förra ställning, var ränseln genomborrad som ett såll till ett djup af två eller tre tum och blef hängande kvar på spikarnes och knifbladens spetsar. För ett dylikt djäfvulskt ändamål och därtill i en byggnad, uppförd till den sanna trons ära, fick madonnan här tjänstgöra!"

Jättelika företag sattes tid efter annan i verket från påfvarne i Rom i och för *utrotandet af de kristna bekännarne,* såsom det blodiga "korståget" mot Albigenserne, hvilket beskrifves af Sismondi, och religionskrigen mot Waldenserne, hvilka berättas af Monastier och andra. Påfven Alexander III började förföljelsen mot dessa "heliga", hvars enda brott var, att de höllo fast vid evangeliets sanningar och läste den heliga Skrift. Han inskränkte sig imellertid till bannlysning, förbannelser och dekret, genom hvilka de fråntogos alla förtroende- och hedersposter, äfvensom utvägar att kunna förtjäna sitt uppehälle, samt beröfvades all fast egendom och andra ägodelar. Innocentius III, som tyckte, att de i trots

af allt detta likväl tillväxte och förkofrades, tog strängare mått och steg, och den vilda och blodtörstiga grymhet, hvarmed hans befallningar åtlyddes, har gifvit historien ett af dess allra mörkaste kapitel.

Den folkrika och sköna Val Louise (Louise-dalen, i franska provinsen Dauphiné) öfvergafs, då påfliga hären närmade sig, och Waldenserne flydde till bergens klipphålor. De förföljdes, upphunnos och störtades i afgrunderna, där de krossades; andra, hvilka tagit sin tillflykt till grottor, dit förföljarne ej kunde följa dem, kväfdes af röken från ofantliga eldar, hvilka upptändes vid grottornas ingångar. 3,000 män, kvinnor och barn jämte 400 späda barn hittades ensamt på ett ställe, rökta till döds i en grotta. På Laterankonciliet år 1179 utfärdades ett dekret mot alla kättare af hvad namn som helst, däri de förbannades och alla förbjödos att herbergera eller ens gifva dem en graf efter deras död. Lucius III öfverlämnade dem åt den världsliga rättvisan och åt inkvisitionen, att de måtte upptäckas och undertryckas. Innocentius III uppmanade hvarje biskop att omgjorda sig med svärdet för deras utrotande samt att för detta ändamål begagna sig af så väl furstars som nationers hjälp. Och därpå följde kungörelsen om ett korståg mot sanningens trogna vittnen jämte alla därmed förenade fasor. Endast under belägringen och stormningen af Beziers dödades sextiotusen protestanter, och detta är endast ett exempel af mänga under detta korståg. Vasaller fritogos af påfven från lydnaden mot sina öfverherrar, om dessa nekade att deltaga i utrotningsverket. Kättarnes land och ägodelar skänktes åt mördarne, och fullkomlig syndaförlåtelse ända till döden bestods därjämte åt hvar och en, som deltog i förföljelsen.

De förfärliga lidanden, hvilka under det femtondeoch sextonde århundradet öfvergingo de fredliga och idoga Waldenserne, äro alltför väl kända för att här behöfva upprepas. De stackars bönderne öfverraskades om natten, jagades från den ena klippan till den andra vid skenet från lågorna, som förtärde deras hem; om de lyckades undslippa en snara, föllo de i en annan. Att gifva sig åt förföljarne räddade icke männen från att blifva slaktade eller kvinnorna från upprörande, onaturliga kränkningar. Det förbjöds alla att räcka flyktingarne en hjälpsam hand. I Cabrières blefvo mer än 700 män kallblodigt nedslaktade och kvinnorna brändes lefvande i sina hem.

Gastaldos blodsförordning af år 1655 förkunnar, att alla, hvilka icke ville antaga den katolska läran, måste lämna dalarna inom några få dagar. Bortåt 1,000 familjer fördrefvos till följd af detta edikt midt i vintern från sina hem och flydde till Alpernas, bergshöjder och deras obeskyddade tillflyktsorter. Generalen, som fått verkställandet sig anförtrodt och som fruktade för utgången, i fall Waldenserne skulle göra motstånd i de trånga bergpassen, tog sin tillflykt till förräderi och öfvertalade genom skenfagra löften byarnas invånare att emottaga hos sig hans 15,000 soldater i små äfdelningar, men sedan de enkla, omisstänksamma människorna gått in på hans önskan, påbjöd han ett allmänt blodbad, som fyllde det protestantiska Europa med fasa. Fyra tusen offer ljöto döden under grymheter alltför förfärliga, att åter berätta, och blodbadet upprepades från den ena dalen till den andra.

År 1686 anordnades af hertigen af Savoyen en ny förföljelse mot de återstående Waldenserne, och deras lugna dalar hemsöktes åter af en förskräcklig förstörelse. Oerhörda grymheter utöfvades mot människor af hvarje ålder

och kön; endast genom att underkasta sig denstora öfvermakten stod lifvet att rädda, och en liten återstod af befolkningen gjorde detta. Hela den öfriga protestantiska menigheten fördes i fängelse, och deras land, hus och ägodelar delades mellan Victor Amadeus' katolska soldater. Fängelserna blefvo öfverfulla och fångarnes behandling så grym, att de stackars människorna dogo massvis; de fingo sofva på bara marken i fängelser, så fullpackade, att de kväfdes i sommarens stora hetta. I följd häraf tilltogo också sjukdomar och död i en så förfärlig grad, att efter sex månaders förlopp endast 3,000 Waldenser ännu voro vid lif. Enträgna föreställningar från de protestantiska makterna i Europa förskaffade ändtligen friheten åt denna lilla återstod, men de olyckliga landsflyktiga utgingo utblottade på allt, efter att i många fall hafva beröfvats sina barn och sina präster. De ställde sina steg mot Schweiz och måste midt i den kallaste vintern öfverskrida Alperna, där flera hundrade dogo af hunger och köld på vägen. Tre år senare banade sig en liten skara af åttahundra af dessa oförfärade landsflyktiga, anförda af Arnaud, åter väg tillbaka till sina dalar, och han har själf berättat historien, huru de därunder besegrade oöfvervinneliga svårigheter. (Waldensernas ärorika återkomst till sina dalar, af Arnaud.)

Äro flere prof på romerska påfvarnes förföljelsevanvett af nöden? Se då på Irland år 1641, då de romerska biskoparne kungjorde ett ”religionskrig” och genom alla medel, som stodo dem till buds, eggade folket till blodbad på protestanterne. I norr, i söder, i öster och väster, öfver hela ön flöt protestantiskt blod i strömmar, husen förvandlades till aska, byar och städer så godt som förstördes i denna förbittrade strid; till och med protestanternes nötboskap pinades omänskligt. Den enda begrafning, som bestods dessa martyrer, var att debegrofvos lefvande, och deras förföljare hade sin djäfvulska fröjd af att höra deras skrik och suckar utgå från jorden.

Papisternes barn upplärdes att slita ut ögonen på sina protestantiska lekkamrater, att sönderhacka deras späda lemmar och jaga dem till döds. Somliga tvingades att mörda sina egna anförvandter och dödade därpå sig självfva inför deras blodiga kvarlefvor; det sista ljud, hvilket i döden nådde deras öron, var prästernes vilda bedyranden, att deras dödskamp endast vore början till en evig pina. Endast Dublin undgick förstörelsen och blef en tillflykt för de olyckliga, men stadens alla papistiska invånare förbjödos vid risk af den förfärligaste förbannelse att lämna den ringaste hjälp åt de lidande. Tusenden dogo af hunger och köld, andra tusenden utvandrade och dogo under vintern af svält och umbäranden.

I Armagh dränktes fyra tusen protestanter, i Cavan var vägen på en sträcka af tolf eng. mil färgad röd af spåren efter de sårade flyktingarne, sextio barn måste därunder kvarlämnas af föräldrarne, hvilka hetsades till döds af påfvedömets rasande blodhundar, hvilka förkunnade, att den som hjälpte eller ens begrafde dessa små, skulle själf begrafvas vid deras sida, sjutton fullvuxna begrafdes lefvande i Fermanagh och sjuttiotvå i Kilkenny. Ensamt i provinsen Ulster blefvo omkring ett hundra femtiofyratusen protestanter mördade eller utdrifna från Irland. O'Niel, romerska kyrkans primas för Irland, förklarade detta uppror vara ”ett fromt och lagligt krig”, och påfven Urban VIII lämnade i en bulla, daterad maj 1643, ”full och absolut förlåtelse för alla synder” åt dem, hvilka deltagit i ”att redligt göra hvad dem ålegat för att utrota och alldeles förgöra den kätterska smittans förpestande surdeg.” (Historien om de irländskapapisternes försök att utrota protestanterne i konungariket Irland af Sir John Temple, riksregistrator.)

Men Frankrike blef ändå skådeplatsen för det största nationala brott, hvilket påfvedömet anstiftat och gillat, nämligen bartolomeinattens blodbad, till hvilket planen uppgjorts af den skändliga Katarina af Medicis och därefter påbjudits af hennes svage och usle son Carl IX. Den fasansfulla berättelsen om detta nidingsdåd är alltför känd, att vi här behöfva upprepa den. Endast i Paris öfversköljdes gatorna af mer än tio tusen oskyldiga protestanters blod, och under en hel veckas tid hördes blott rop: ”döda, döda!” från alla håll och kanter. I Rouen slaktades nära två tusen, i Lyon lika många, i Orleans fem hundra, och hvarje stad och by blef skådeplatsen för liknande blodblad. Några författare beräkna, att minst ett hundra tusen personer mördades i denna förfärliga massaker; andra uppställa en lägre siffra. Men allra lägst räknadt omkommo under denna ödesdigra Augusti månad år 1572 fyrtio tusen protestanter för sin tros skull. Alla Europas furstar utom konungen af Spanien och påfven uttryckte sin stora harm öfver detta nedriga förräderi. Den senare skref till Carl IX och lyckönskade honom till ”den stridande kyrkans seger”. hvilken åstadkommits genom hans åtgöranden. Påfven Gregorius XIII,

som var invigd i komplotten, höll ett högtidligt Te Deum, då han fick veta nyheten, samt påbjöd en jubelfest och en högtidlig procession, i hvilken han själf deltog, för att tacka Gud för denna ärorika framgång. Därjämte skickades en påflig nuntius till Paris för att lyckönska konungen, och påfven lät till minne af den lyckliga tilldragelsen prägla en medalj och måla en tafla om blodbadet, hvilken upphängdes i Vatikanen. Å en pergamentsremsa, fäst vid taflans öfre kant, kundepå latin läsas inskriften: ”Påfven gillar mordet på amiral Coligny.”

Detta förfärliga slag krossade likväl icke Frankrikes protestanter, en tolftedel af hela landets befolkning hyllade ännu den reformerta religionen. Henrik IV utfärdade, då han besteg tronen, Ediktet i Nantes, hvilket ställde protestanterne i jämnbredd med katolikerne i fråga om borgerliga rättigheter och gaf dem fri religionsöfning. Hugenotterne började snart åter repa sig från följderna af förföljelserna, men denna glimt af medgång var endast öfvergående. Den försvann åter med Henrik IV:s mord, och genom eröfringen af hamnstaden och fästningen La Kochelle förlorade protestanterne all politisk makt. Förtryck och orättvisor ökades alltmer, tills de vid Ludvig XIV:s tronbestigning blefvo så svåra, att åtta hundra tusen af Frankrikes bästa hugenottfamiljer utvandrade till England eller andra länder, som gåfvo dem frihet att dyrka sin Gud, hvilket nekades dem i deras fädernesland. Slutligen år 1685 blefvo Nanteser-ediktet och alla andra medgifvanden, hvilka gjorts åt de reformerta, *helt och hållet återkallade,* deras kyrkor nedrefvos, deras gudstjänster förbjödos, deras skolor stängdes och alla barn från fem till sexton års ålder togos ifrån föräldrarne för att uppfostras hos katoliker, under det att de senare samtidigt förbjödos att utvandra. Belöningar af fem tusen fem hundra livres utlofvades för underrättelser som kunde leda till tillfångatagandet af hugenotternes präster. Förföljelsen blef allt häftigare, hemliga möten, som upptäcktes af konungens dragoner, förvandlades genast till ett formligt slaktande. Otroliga pinosätt uppfunnos och grymheter, hvilka icke kunna i enskildheter berättas, föröfvades af det romersk-katolska partiet mot deras fredliga medborgare. Drifna af förtvinan reste sig slutligen protestanterne i Cevennernasbergstrakter och år 1702 började ”Camisardernes” krig. En hugenottisk historieskrifvare säger om detta förfärliga krig: ”Aldrig har helvetet förut i sina mörkaste förföljelser uppfunnit och begagnat så djäfvulska och omänskliga medel som dragonerne och de munkar, hvilka anförde dem, utöfvade för att förgöra oss. Dylika grymheter ägde rum öfverallt i Frankrike, men värst i Cevennerna.” Påfven Clemens XI gjorde allt som stod i hans makt för att möjliggöra ett fullständigt utrotande af de förföljda Camisarderne. Han lofvade en fullkomlig befrielse från skärseldens pina åt alla, hvilka grepo till vapen för att utrota ”det förbannade och vederstyggliga släktet.” Tre år räckte detta grymma korståg, innan Cevennernas vackra och bördiga berg och dalar förvandlats till en ödemark och protestanterne blifvit fullkomligt krossade.

Tid och utrymme äro otillräckliga för att berätta de upprörande liknande historierna från de påfliga förföljelserna i Spanien och Portugal, i Savoyen, i Polen, i Böhmen, och under Trettioåriga kriget i Tyskland, kejsar Karl V:s förfärliga förföljelser och framför allt de illdåd, hvilka påfvedömet lät utföra i Nederländerna genom den skändlige hertigen af Alba. Den fasansfullt intressanta berättelsen om det heliga hjältemodet hos dessa hundradetusenden kristna blodsvittnen förtäljes i Motleys arbete ”Republiken Holland”, och lägger sitt vittnesbörd till den sanningen, att påfvemakten till fullkomlighet uppfyllt den inspirerade förutsägelsen: ”han skall plåga den Högstes heliga, och strida med de heliga och besegra dem”. Foxe's ”Martyrernas bok”, berättelsen om Lollardförföljelsen i England och om ”den blodiga Marias” regering därstädes, i Mexiko, Abyssinien och Indien, foga sina bidrag till inkvisitionen och dess framfart, om jesuiterne och deras rysligheter, och Italienmå slutligen afslöja de uppträden, hvilka Ferrara och Venedig, Parma och Calabrien bevittnat, och hvilka alla tjäna till att bestyrka samma sanning. Denna förutsägelse har bekräftats och bevisats genom många, många, oräkneliga vittnens utsagor. Påståendet att förutsägelsen fullkomligt uppfyllts, har således bevisats vara sanning och en enkel förklaring göra alla vidare bevis öfverflödiga. *”Det har sanningsenligt uträknats, att påfvarne i Rom direkt eller indirekt mördat femtio millioner människor; endast för deras tros skull, femtio millioner män och kvinnor, hvilka nekade att deltaga i det romerska afguderiet, och hvilka hållit fast vid Bibeln såsom varande Guds ord och icke älskade sina lif högre än allt annat, allt intill döden, och hvilka offrat lif och blod i striden mot Antikrist.*

VI. Påfvedömets öfvervälde. Det mest i ögonen fallande draget hos den stora ondskans makt enligt de fyra profetiorna är ”dess vidsträckta herravälde.”

Vi läsa om det romerska rikets åttonde hufvud, som åter kommit till lif (Uppenb:b. 13: 7.), att ”det vardt gifven *makt* öfver alla stammar och folk och tungomål och folkslag”; och andra versar i samma kapitel säga, att denna makt skulle blifva så enväldig, att alla, både små och stora, både rika och fattiga, både fria och trälar skulle underkasta sig den, och att det skulle blifva nära på omöjligt att lefva för dem, hvilka motsatte sig denna underkastelse, de skulle ej ens tillåtas att köpa eller sälja.

Ett särskildt märke på beskaffenheten af denna makt lämnas äfven. Den underkastelse, som ägnas den, skulle blifva *frivillig.* Det säges om de tio hornen, att de skola hafva en själ och skola *gifva* sin makt och styrka åt vilddjuret”; det vill säga, det är förutsagdt, att de riken, i hvilka romerska väldet skulle delas, *frivilligt* ien eller annan bemärkelse skulle underkasta sig denna sista form af den romerska maktens välde. Deras underkastelse skulle icke ske genom eröfring, utan genom intalande och fintligt inflytande. De skulle medels smicker, löften, falska underverk och lögnens under, genom vidskeplig fruktan och genom andras inflytande, hvilka handlade på denna makts vägnar, blifva öfvertalade att underkasta sig; icke genom några af detta väldes egna kraftiga bemödanden.

Detta drag är så egendomligt, så olikt alla andra hos de tre första djuren eller riken, som Daniel omtalar, hvilkas herradöme förvärfvades genom att uppsluka, hårdt tränga, krossa och söndertrampa, med ett ord genom att de begagnade fysisk styrka i stället för ett fintligt andligt inflytande. Denna beskrifning kännetecknar med ens makten i fråga. Påfvedömet är den enda stora politiska makt, som någonsin härskat öfver alla stammar och folk och nationer utan att hafva behöft bekriga och underkufva de underlagda rikena. De mörka tidehvarfvens djupa okunnighet, hvilken så ifrigt underhölls af påfvedömet, skapade en så hög grad af vidskepelse, att den kom så väl konungar som folk att frivilligt lyda denna makt, hvilken så djärft gjorde anspråk på att vara öfvernaturlig och att äga inflytande såväl i himmel och helvete som på jorden, öfver alla människors själar så väl som öfver deras kroppar för tid och evighet.

Profetian tillkännagifver vidare tydligt, att denna makt icke skall blifva alltomfattande eller allenarådande icke ens i de länder, där den skulle härska. Den skulle stöta på motstånd från ett visst bestämdt håll: alla som bo på jorden skola tillbedja vilddjuret: *”alla de, hvilkas namn från världens grundläggning icke äro skrifna i det slaktade Lammets bok.”* Därmed förkunnas, att de

fromma — ”de heliga” — de utvalda kallade och trogna och de *allena* skola neka att underkasta sig denna makt. Och synen visar äfven, att de skola göra detta med *fara* för sitt lif och ofta äfven på *bekostnad* af självfva lifvet. Hur bokstafligt och förskräckligt denna förutsägelse gått i fullbordan i påfvedömets historia, visar oss föregående öfverblick öfver de förföljelser, hvilka anställts mot de så kallade kättarne.

Påfliga väldets utsträckning och karaktär under de mörka tidehvarfven kan man i våra dagar knappt göra sig en föreställning om. Det är icke lätt, när man betraktar den förruttnade stubben af en gammal ek, att föreställa sig, hurudant trädet varit under dess ärorika ungdomsdagar och i sin kraftfulla mogna ålder, huru dess väldiga grenar skjutit ut åt alla håll, öfverskuggande lägre växter i tusental, huru stormarna förgäfves angripit detta träd, hvilket orkanerna endast förmått att slå än fastare rot i marken, huru vackert trädet sett ut i sin ljusgröna vårdräkt, huru präktigt det lyst i sin rödaktiga höstskrud, och huru det ena släktet fåglar efter det andra kommit för att söka skydd på dess grenar, under det att vildsvinen närt sig af dess ollon. De århundraden, hvilka gått öfver trädet, hafva endast kvarlämnat otydliga spår af hvad det *varit,* och likväl berättar självfva stubbens omfång en historia om all denna nu förintade kraft och härlighet. På samma sätt är det med de romerska påfvarnes makt. Världen småler nu med fog åt den stackars gamle mannens barnsliga, stolta och orimliga anspråk, hvilken sitter på St. Peters stol i sitt fängelse i palatset Vatikanen i Rom. Världen lyssnar till hans högljudda fordran på ofelbarhet med ett hånlöje och hör hans vanmäktiga förbannelser mot vetenskap och litteratur, mot social och religiös frihet med detta lugna och medlidsamma förakt, hvarmed man betraktaren vansinnigs fantasier. Men fordomdags var

det helt annorlunda. Hvarje den tiara-krönte monarkens utlåtande åhördes med vördnad, hvarje hans befallning åtlyddes utan prut. Människorna darrade under hans förbannelser och fröjdade sig öfver hans välsignelser, liksom om dessa varit själfva gudomens. Hans bannstrålars åskor skakade nationerna och blixtarna från dem spridde död och fördärf öfverallt. Kejsarne Justinianus och Phocas öfverlämnade genom sina kejserliga edikt åt påfven i Rom laglig myndighet i allt, som rörde religionen, och redan mycket tidigt visade samtlige de götiska furstarne i kristenheten benägenhet att underkasta sig romerske påfven, liksom barn som lyda sin fader och underordnade sin öfverordnade. Redan under åttonde århundradet skröt Gregorius II för grekiske kejsaren med, *"att alla västerns konungar vörda påfven som en Gud på jorden",* och detta var en sanning, som fullkomligt berättigade honom till ett dylikt påstående. Då t. ex. Pipin sträffade efter franska kronan, bad han påfven godkänna detta inkräktande, och så snart som denne gjort detta, erkände Frankrike och i själfva verket hela den västra världen honom såsom Frankrikes konung. Till och med den mäktige kejsar Karl den store gick in på att af romerske påfven mottaga sin krona och sitt herravälde. "Herren Johannes, den allmännelige apostoliske påfven", säger rådet i Pavia, "har i Rom utvalt och med den heliga smörjeisen smort Karl den store till kejsare". Konungarne i västra Europa visade, att de ansågo sig såsom den härskande påfvens underlydande genom att i sin kröningsed aflägga löftet att vara de romerska påfvarne trogna och underdåniga."

I de första tiderna hindrades påfvedömet att utöfva borgerligt välde, och på samma sätt genom biskoparnes oberoende och kyrkomötenas myndighet, från att tillvälla

sig despotisk makt inom kyrkan. "Men från Leo IX:s tid", säger Mosheim, "begagnade påfvarne hvarje medel, hvilket den mest illistiga ärelystnad kunde utfundera, för att aflägsna dessa hinder och göra sitt välde så väl despotiskt som allmänt". Hildebrand, den mest äregiriga, sluga, listiga och öfvermodiga människa, man kan tänka sig, såg, då han blef påfve under namnet Gregorius VII, upp till världsrikets topp med ett begärligt öga och sträfvade uppför höjden med aldrig tröttnande ifver och okuflig ihärdighet. Han arbetade outtröttligt på att få envälde öfver den allmänneliga kyrkan, såväl som att få jordens kejsare, konungar och furstar att underkasta sig hans domslut och att göra deras välden skattskyldiga till påfliga stolen. Till och med när påfven återfordrade en krona, hvilken han förlänat, möttes han ofta af den mest slafviska underkastelse. Kejsarne Rudolf och Otto af Tyskland icke blott mottogo kronan såsom en gåfva, sedan påfven afsatt deras företrädare, utan de återlämnade äfven på hans befallning de kronor, de sålunda erhållit. Peter II af Aragonien och konung Johan af England äfvensom flere andra monarker afstodo från sitt oberoende, på det att de måtte återfå sina riken *såsom påfvens vasaller.* **"Under St. Petri efterträdares prästvälde",** säger Gibbon, **"började nationerna vänja sig att vid Tiberns stränder söka sina konungar, sina lagar, jämte orakelspråket om sina tillkommande öden".** Och på samma sätt, säger han, då han talar om den förste normandiske konungen af Sicilien: **"De nio andra konungarne i den latinska världen skulle troligen nekat att erkänna sin nye bundsförvandt, om han icke godkänts af hans helighet påfven".**

Om nu konungar och kejsare på detta sätt böjde sig för påfven, är det lätt att föreställa sig, att den stora massans vördnad för hans person och ämbete samt dess

underdånighet för hans pockande och hädiska anspråk måste varit gränslösa. "Hvem känner icke till den allmänna vördnad och tro på påfvens hädiska fordringar, hvilka af hela kristenheten allt igenom Medeltidens långa århundraden ägnades honom icke blott i fråga om väldsliga saker, utan i afseende å mycket högre och viktigare förhållanden? Se blott på dessa myllrande skaror, stadda på pilgrimsfärd till Rom, för att förvissa sig om den frälsning, han lofvat dem! Se, huru de antaga hans dogmer i trossaker, liksom om de, voro verkliga orakler från himlen! Se, huru de köpa hans syndaförlåtelser med sina ofta dyrt förvärfvade penningar, i tro, att de därigenom kunna befria sina aflidna släktingars själar, såväl som sina egna, från skärseldens och helvetets pina" (Elliott, III:e bd.). Betrakta huruledes många tusenden ur alla klasser på påfvens befallning deltogo i korståg och religionskrig och nekade att hjälpa till och med sina närmaste och käraste vänner, om de lysts i bann af honom! Ända ifrån de enskildas intimaste familjeförhållanden till kejsarrikenas offentliga nationala angelägenheter stod allt direkt eller indirekt under påfvens spira. Det sista högtidliga allmänna beslut, som skedde före

Reformationen, var när kristenhetens alla sändebud församlades till ett kyrkomöte för att underskrifva bullan *Unam Sanctum,* hvilken förklarar, att liksom det endast finns en kropp inom kyrkan och kristenheten, så finns det även endast ett huvud, kristi ståthållare, påfven och att det är nödvändigt för hvarje mänsklig varelses eviga frälsning att vara romerske påfven underdånig. Intet senare kyrkomöte har någonsin tillbakakallat detta dekret.

Det är alltså klart, att en vidsträckt och allt öfvervägande makt af den mest despotiska, absoluta och hädiska karaktär under tusen år *har* utöfvats af påfvarne

i Rom, och att de fortfarande göra anspråk på den; att denna makt under många århundraden härskat öfver alla västra Europas nationer, samt att den fortfarande godkännes af alla katoliker, hvarhelst de bygga och bo. Påfven Pius IX lyckönskade folket i Rom, att det öfverallt i världen hade mer än två hundra millioner bröder, hvilka äfvenledes voro hans undersåtar.

Genom påfvedömet har sålunda förutsägelsen: ”honom vardt *makt* gifven öfver alla stammar och folk och nationer”, på det mest underbara sätt gått i fullbordan. Tillämpningen af denna profetia på påfvedömet har ibland betviflats på grund af detta uttrycks vidsträckta bemärkelse. Men en jämförelse med andra ställen i den heliga Skrift aflägsnar denna svårighet. Vi läsa hos Matt. 3:e kap. 5 v.: ”Då gick Jerusalem och *hela* Judéen och *hela* landet omkring Jordan ut till honom, och de läto döpa sig af honom”. Och återigen i Apostlag. 9:e kap. 35 v.: ”Och honom sågo *alla,* som bodde i Lydda och i Saron och de omvände sig till Herren”. Orden *alla* och *hela* i dessa skriftspråk böra ju uppfattas med ”begränsning”, ehuru en sådan icke står angifven. Likaledes heter det i Dan. 3:e kap. 7 v., att då Nebukadnezar uppreste sitt beläte, ”*allt* folk, släkter och tungomål föllo ned och tillbådo". Men 2:dra versen i samma kapitel visar, att endast furstarne och de makthafvande bland dessa nationer voro *närvarande;* dessa betraktas alltså såsom representanter för folket. På samma sätt var hela kristenheten genom sina kyrkomöten, hvilka representerade nationerna, underkastad påfvarne i Rom. Förbehållet i texten af dem, ”hvilkas namn äro skrifna i Lammets bok”, visar — alldeles liksom när det heter, att alla, som voro i Israel, icke voro af Israel — att icke alla de, hvilka lydde under påfvedömet, äro till hjärtat, påfviska. Detta må icke förbises.Slutligen skall höras ropet: ”Gån ut ifrån henne, I, mitt folk”, ett rop, hvilket innefattar, att liksom Lot bodde i Sodom, det äfven inom romerska kyrkan skall finnas rättrogna vid tiden före dess slutliga fall.

Påfvemaktens tillväxt i så jättelika förhållanden är ett mycket märkvärdigt fenomen. Reformatorn Tyndale säger i fråga härom: ”Låtom oss för att se, huru den helige fadern sålunda växte i makt, taga murgrönan som exempel! Först skjuter den upp ur jorden, kryper därpå en tid långs marken, tills den träffar på ett stort träd. Då klänger den sig fast vid trädets stam och kryper upp så småningom, stilla och obemärkt. I början, så länge som den ännu är tunn och liten, känner trädet icke bördan; tvärtom, murgrönan utgör en präktig prydnad under vintern. Men den håller sig fortfarande fast och slutar icke upp att klättra, förrän den uppnått toppen och äfven kommit *upp öfver denna.* Nu sprider den sina skott långs trädets grenar, öfvertäcker snart allt och växer sig stor, tung och tjock. Och härunder utsuger den fullständigt saften ur trädet och dess grenar, så att den slutligen förkväfver och stryper det. På detta sätt har den lömska, illaluktande murgrönan växt till en mäktig företeelse, men på bekostnad af det stora trädets kraft och must, och utgör därefter ett säte och ett näste för vederstyggliga fåglar och för blinda ugglor, hvilka häcka i mörkret och icke våga sig fram i dagens ljus”.

”På liknande sätt smög sig äfven romerske biskopen, som nu kallas påfve, till en början långs jorden, och alla trampade på honom. Men så snart som det kommit en kristen kejsare, klängde han sig ödmjukt fast vid dennes fötter och kysste dem, kröp därpå upp en liten bit tid efter annan och begärde än den ena än denandra förmånen. På detta sätt lyckades han medels smicker och lögn och eländig vidskepelse under namn af S:t Peter krypa småningom allt högre upp, till dess han fått rotfäste i kejsarens hjärta. Medels *hans* svärd klättrade han högre upp, öfver alla sina biskopliga bröder och underkufvade dem. Och liksom han gjort detta med tillhjälp af kejsarens svärd, så klättrade han, sedan *bröderne* svurit honom trohet, med *deras* hjälp slutligen *upp öfver kejsaren* och underkufvade äfven honom, kom *honom* att kasta sig för hans fötter och kyssa dem! — Och sålunda har påfven, alla hycklares fader, medels falskhet och list vändt om världsordningen och vändt dess

afvigsida upp”.

Uti ett följande kapitel vilja vi afhandla uppfyllelsen af den *dom* som förutsagts om denna stora ondskans makt genom den fyrfaldiga profetian, hvilken vi här granskat.

Den består af två afdelningar, dess gradvisa förfall, hvilket slutligen skall efterföljas af en plötslig och förskräcklig förstörelse. Den senare afdelningen erbjuder, emedan den ännu hör framtiden till, icke något tillfälle till jämförelse mellan profetiorna och de historiska händelserna; men det förra däremot, hvilken redan delvis gått i fullbordan och alltjämt håller på att fullbordas, kunna vi se, och ingenstädes är den fullkomliga överensstämmelsen mellan förutsägelsen och verkligheten mera klar och tydlig än här.

Såväl hos Daniel som ock i Tessalonikerbrefvet och i Uppenbarelseboken sättes förstörelsen af denna romerska makts sista form i samband med Kristi personliga uppenbarelse, då han återkommer för att upprätta sitt Tusenåriga rike på jorden. Men i hvar och en af dessa profetior särskildt antydes det äfven, att ett förtärandeoch förödande utvecklingsarbete skall komma att äga rum under någon tid *förut* före sluthändelserna, så att den en gång så väldiga makten skall blifva försvagad och maktlös, innan den slutligen helt och hållet förgöres.

*

TREDJE KAPITLET.

Domen öfver det stora vilddjuret och skökan samt tiderna för dess fullbordan.

”Hans välde skall tagas ifrån honom, så att han skall *i grund fördärfvas* och förstöras” (Daniel 7:e kap. 26). ”Hvilken Herren skall *dräpa* med sin muns anda och *tillintetgöra* genom uppenbarelsen af sin tillkommelse”. (2 Tess. 2:a, 8). ”Och de tio hornen skola hata skökan och *göra henne öde och naken* och *äta hennes kött* och uppbränna henne i eld” (Uppenb.-b. 17:e, 16). Den slutliga förstörelsen af makten i fråga beskrifves i Uppenbarelsebokens 19:e kap. 20 v. sålunda: ”Och vilddjuret vardt gripet och kastadt lefvande i eldsjön, som brinner med svafvel”. Detta är dess tillintetgörelse genom uppenbarelsen af Kristi tillkommelse, och *dräpandet* genom Guds muns anda måste hafva föregått denna slutliga dom.

Farao och Egyptens härskaror förstördes på liknande sätt efter att förut hafva hemsökts af tio plågor, innan de begrafdes i Röda hafvets vågor. Det dräpande förstörelsearbetet framställes i Apokalypsen såsom ägande rum därigenom att vissa vredesskålar uttömmas öfver vilddjurets konungarike och dess efterföljare.

Vi vilja då undersöka, huruvida det i påfvedömets historia finnes några händelser, hvilka motsvara denna och förödande utvecklingsarbete skall komma att äga rum under någon tid *förut* före sluthändelserna, så att den en gång så väldiga makten skall blifva försvagad och maktlös, innan den slutligen helt och hållet förgöres.

*

TREDJE KAPITLET.

Domen öfver det stora vilddjuret och skökan samt tiderna för dess fullbordan.

”Hans välde skall tagas ifrån honom, så att han skall *i grund fördärfvas* och förstöras” (Daniel 7:e kap. 26).

”Hvilken Herren skall *dräpa* med sin muns anda och *tillintetgöra* genom uppenbarelsen af sin tillkommelse”. (2 Tess. 2:a, 8). ”Och de tio hornen skola hata skökan och *göra henne öde och naken* och *äta hennes kött* och uppbränna henne i eld” (Uppenb.-b. 17:e, 16). Den slutliga förstörelsen af makten i fråga beskrifves i Uppenbarelsebokens 19:e kap. 20 v. sålunda: ”Och vilddjuret vardt gripet och kastadt lefvande i eldsjön, som brinner med svafvel”. Detta är dess tillintetgörelse genom uppenbarelsen af Kristi tillkommelse, och *dräpandet* genom Guds muns anda måste hafva föregått denna slutliga dom.

Farao och Egyptens härskaror förstördes på liknande sätt efter att förut hafva hemsökts af tio plågor, innan de begrafdes i Röda hafvets vågor. Det dräpande förstörelsearbetet framställes i Apokalypsen såsom ägande rum därigenom att vissa vredesskålar uttömmas öfver vilddjurets konungarike och dess efterföljare.

Vi vilja då undersöka, huruvida det i påfvedömets historia finnes några händelser, hvilka motsvara dennabild, huruvida någon *dräpande* process, någon lutning mot förfall i fråga om dess hjälpkällor, någon minskning af dess välde och någon inskränkning i dess inflytande och myndighet tydligen kunnat spåras.

Händelserna äro härvidlag så vältaliga, att det är onödigt att framhålla dem i alla enskildheter. De romerska påfvarnes världsliga makt, hvilken, såsom vi sett, en gång var en hemsk verklighet i Europa, har för alltid försvunnit från jorden. Den är numera endast ett minne från förflutna tider, icke något verkligt faktum. Påfvens världsliga besittningar i land och jordområden hafva för alltid gått förlorade. Kyrkostaten, såsom den förr kallades, utgör numera blott en del af konungens af Italien besittningar, och själfva Rom har blifvit det förenade konungariket Italiens hufvudstad. Under loppet af de senaste tjugu åren hafva alla de mellan påfven och Europas olika stater upprättade konkordat eller öfverenskommelser gått till ända. De ofantliga *landområden,* hvilka tillhört de många olika munk- och nunneordnarna, och på hvilka påfvedömet litade så säkert, alldenstund de innehades af dess ombud öfver hela världen, hafva alla blifvit konfiskerade och indragna till staten så väl i Italien som i Frankrike, England och andra länder. År 1513, då påfven med en bulla afslutade det stora konciliet, som hållits i hans palats Lateranen, förklarade han däri öfvermodigt, att alla kättare utrotats; icke en ”enda kättare” störde samhälligheten inom påfliga kyrkan. Men hurudant är förhållandet i dag? Icke mindre än etthundrasextio millioner protestanter finnas nu uti världens alla stater, och hvilka alla förneka påfvens lärosatser och välde.

Storbritannien, Skotland, Tyskland, Sverige-Norge, Danmark, Finland och Amerikas Förenta stater, världens mest upplysta och framåtskridande nationer och

riken, äro *hvad Bibeln gjort dem till,* och de latinska nationerna i Europa, Frankrike, Italien, Spanien, Portugal, äro hvad påfveväldet uppfostrat dem till — katolska till namnet men otrogna i hjärtat. De äro också i sitt innersta numera nästan lika stora motståndare till påfven och påfvedömet som själfve protestanterne.

Reformationen gaf det påfliga religionssystemet det första slaget, och det sår det då erhöll har aldrig kunnat helas. De protestantiska staterna, i stället att tillintetgöras under påfvens bannstrålar, reste sig hastigt för att blifva de ledande nationerna i Europa. Dock måste de allestädes utkämpa hårda strider och lida svåra nederlag. Påfvens ifrige tjenare, kejsar Ferdinand, sökte med all makt förinta såväl den borgerliga som religiösa, friheten i Tyskland, och han hade nära lyckats häri, då Gud uppväckte den tappre och gudfruktige protestantiske hjälten, Gustaf Adolf af Sverige, hvilken frälsade Tyskland och satte en gräns för och återkastade påfvedömets öfversvämmande flod. Och de katolska makterna, hvilka se frihet och välstånd blomstra hos protestanterne, darra icke längre för åskviggarna från Vatikanen.

I den officiella berättelsen, hvilken för påfliga stolen sammanfattat Reformationens verkningar, heter det: ”England, Skotland, Sverige, Norge, Danmark och de andra norra länderna äro fullkomligt förlorade, Tyskland till större delen, Böhmen och Polen äro hårdt angripna, och i Nederländerna har det gått så långt, att icke ens en hertig Alba kan bota dem. Och slutligen är Frankrike fullkomligt förvirradt; endast Italien och Spanien äro ännu friska och synas säkert tillgifna påfvedömet”. Men huru är väl förhållandet i dessa land nu för tiden?

Påfvarnes välde öfvermänniskornas såväl kroppar som själar har således minskats i en förvånande grad,ehuru det i fråga om det senare ännu icke på långt när tillintetgjorts.

Och vi bedja att särskildt få läsaren att noga lägga märke till, att det medel, genom hvilket detta påtagliga och obestridliga *dräpande* af påfliga makten åstadkommits, just är samma medel, hvilket särskildt omtalas af aposteln Paulus i brefvet till Tessalonikerna. Han säger, att Herren skall dräpa denna onda makt genom sin muns anda, det vill säga genom kraften af sitt Ord.

Den heliga Skrift är naturligtvis den form, hvarigenom Herrens Ord, eller Ande från Hans mun, antagit en för våra sinnen påtaglig tillvaro, hvarigenom det kan inverka på de mänskliga samhällena. ”Orden, hvilka jag talar till er, de äro anda och de äro lif”.

Utgör icke just den utomordentliga ängslan, med hvilken påfvedömet alltjämt och i alla tider försökt hålla Bibelordet gömdt under ett obekant språk eller att åtminstone genom falska uttydningar göra dess lärdomar om intet, ett fullkomligt bevis för dess inrotade motvilja emot att låta den makt blifva allmänt känd, hvilken är utsedd att *dräpa?* ”Det finnes en rädslans instinkt, ett medvetande, hvilken på förhand omedvetet känner faran, och en sådan kan tydligt urskiljas i den fasa, hvilken kommer papisterne att undvika all beröring med den heliga Skrift”, säger O'Sullivan i sin bok ”The Apostasy”.

Pius IV:s trosbekännelse — denna bekännelse, hvilken man enligt påfvens förklaring nödvändigt måste hylla för att blifva frälst — förklarar uttryckligen, att Bibeln icke är till för folket. ”Den, som vill blifva frälst, måste *afstå* från den och dess läsande”. Den är en förbjuden bok. Bibelsällskapen äro ”Satans påhitt”. Att bränna upp Bibeln utgör de påfviskes mest omtyckta förlustelse. All denna fruktan för den heligaSkrift, detta våldsamma motstånd emot dess spridande, är ett tydligt bevis på att påfvedömet *i Guds Ord känner igen sin värste motståndare.* Erfarenheten visar också, att det sett alldeles rätt härutinnan.

Hvar helst Guds ord fritt förkunnas, där är det slut med påfvedömet. Reformationen vällde fram i följd af att man upptäckt en Bibel, och hvarhelst såsom t. ex. i Skotland folkets sinnen grundligt insupit Skriftens lärdomar, där har katolicismen alls inga utsikter. Det är endast bristande eller ringa kännedom om Bibelns innehåll, som sätter påfvedömet i stånd att ännu behålla sitt välde i Spanien och andra europeiska länder, i Mexiko, i Brasilien och i vissa delar af Irland.

Detta visade sig klart och tydligt under Uppfostringskongressen 1846, då bland 400 studenter vid Maynooths universitet endast tio stycken ägde Biblar eller Testamenten, under det att hvarje student fått sig ålagt att anskaffa ett exemplar af jesuiterne Bailly's och Delahogue's arbeten.

Att skolor på Irland, vid hvilka Bibeln utan anmärkningar eller kommentarier skall begagnas, ännu ej kommit att allmänt inrättas, tillskrifver Lord Stanley endast det förhållandet, att de katolska prästerna arbetade med energi och framgång mot införandet, mot hvilket de på förhand voro afvogt sinnade. De sade åt föräldrarne, att de begingo en ”dödlig synd” genom att skicka sina barn till dylika skolor, och om de ändå fortforo därmed, förnekades dem sakramentet till och med på dödsbädden.

Pius IX benämner i sin rundskrifvelse af 1850 studiet af Bibeln såsom ”en giftig läsning” och uppmanar enträget alla sina vördnadsvärde bröder i Kristo att med vaksamhet och ifver hejda all sådan läsning. En präst, som tillhörde engelska statskyrkan, förlorade i Rom sinhustru och önskade att sätta ett bibelspråk på hennes grafsten. Påfven nekade imellertid att gifva tillåtelse därtill, icke blott emedan ”det var olägligt att en kättare gaf uttryck för hans hopp om uppståndelse och odödlighet”, utan äfven ”emedan det vore emot lagen att inför romerska folkets ögon offentliggöra någon del af Guds ord”!

”Rom sträfvar fortfarande emot att gifva tillbörlig hyllning åt Bibelns majestät; det har gjort sitt bästa för att förvisa denna bok ur världen, jämte alla de skatter den innehåller — dess gripande berättelser, dess rika poesi, dess djupa filosofi, dess upphöjda läror, dess välsignelserika löften, dess härliga profetior, dess ärorika försäkringar och hopp om odödlighet. Om någon varelse vore nog grym att utsläcka dagsljuset och döma kommande släkten att tillbringa sitt lif i en oändlig natts mörker, hur skulle man väl kunna finna ord starka nog för att fördöma ett så himmelskriande brott? Men Roms brott är mycket större. Sedan kristendomens ljus börjat tändas för människorna, blef påfvedömet i stånd att hölja Europa i mörker, och genom att undanhålla dem Bibeln

lät hon mörkret fortfara från den ena tidsåldern till den andra. Den förfärliga vidden af detta brott kan icke fattas af dödliga. Men numera kan påfvemakten icke längre dölja för sig själf, att Bibeln i trots af hennes bannstrålar, hennes *indices expurgatorii,* hennes tyranniska edikter, medels hvilka hon försöker resa en mur kring sina mörkrets områden, *att Bibeln,* säga vi, *är bestämd att utgå med seger ur denna strid.* Däraf kommer denna oförsonliga fiendskap, en fiendskap, hvilken till sin största utsträckning är grundad på fruktan. För påfvedömet synes en enda Bibel mera fruktansvärd än en armé på tio tusen man . . . När det möter Bibeln på sin väg, blir det bestört och utropar med fasa: ”Jag

vet hvem du är! Har du kommit för att plåga mig förrän tid är”? (Wylie, Påfvedömet). Under de sista tre hundra åren, allt sedan Reformationen, har påfvedömet varit underkastadt att lida detta *dräpandets tillintetgörelse genom Guds muns anda.* Det återstår nu icke mer någon lång tid, innan det skall fullkomligt förstöras *genom uppenbarelsen af Hans tillkommelse.*

Detta kommer oss att öfvergå till den sista afdelningen, hvilken vi måste taga i öfvervägande i denna vår kortfattade undersökning af denna märkvärdiga fyrfaldiga profetia om påfvedömet — nämligen tiden för dess tillvaro.

Tiden för det ”lilla hornets” välde bestämmes hos Daniel att utgöra ”en tid och tider och en half tid”, och det sista romerska vilddjurets tid, hvilket, såsom vi sett, endast är samma makt under en annan sinnebild, har förut bestämts till ”fyratiotvå månader”, alltså samma tid under en annan benämning. Dessa perioder äro hvardera liktydiga eller till tiden lika bestämda med andra jämnlöpande profetiors 1260 dagar. Tolkad enligt dag-år-systemet har denna tid på ett i ögonen fallande sätt fullbordats genom den tidslängd, som påfliga maktens välde räckt; och denna tidutsträckning är dessutom en nykel till hela systemet af tider och årstider, såväl de naturliga som de uppenbarade.

Hela detta system, som sålunda fullkomligt kan förklaras, utgör en bekräftelse på uttydningen, hvilken gör allt begripligt inför våra Ögon. Systemets allmänna omfång, dess fullkomliga inneboende samstämmighet jämte dess djupa underliggande samband med vår tros innersta sanningar, göra detta till ett storartadt vittnesbörd i fråga om den rätta tolkningen af de mystiska ord, hvilka lämna nyckeln till dess lösning.

Längre fram skola vi återkomma härtill litetutförligare. Vi nöja oss här att enkelt försäkra, att den förutsagda tiden, d. v. s. huru länge denna stora ondskas makt skulle äga bestånd, nämligen under 1260 år, lika klart som alla öfriga, drag angifver, att denna makt förverkligats genom påfvedömet. Biskoparne i Rom tillvällade sig sin öfverhöghet i början af sjunde århundradet och hafva utöfvat den allt sedan. Det är en allvarlig sanning, att dessa inspirerade profetior, hvars alla förutsägelser så underbart gått i fullbordan, klart förkunna, att detta välde icke kommer att räcka ännu så särdeles lång tid. Dess dagar äro räknade, och slutet är nära för handen. — —

Denna påfliga makts slutliga fall och undergång kommer sannolikt att äga rum *såsom en Guds dom,* en följd af så många och förfärliga synder under en så lång följd af år. Liksom de patriarkaliska ”sju tiderna” för Judafolket gingo till ända under Egyptens plågor och i och med öfvergången af Röda hafvet, och liksom de judiska ”sju tiderna” slutade under blodsutgjutelsen och lågorna från Jerusalems belägring och förstöring af Titus, så äro ”hedningarnes sju tider”, såsom Uppenbarelseboken förkunnar, bestämda att uppnå sin afslutning under det ”Guds vredes sju skålar” utgjutas såsom en följd af den affälliga kristenhetens synder.

En mycket enkel aritmetisk beräkning visar oss, att om vi räkna 2520 år från Babyloniska fångenskapens år, som började och räckte under Pul, Salmanassar, Esarhaddon och Nebukadnezar, eller från åren 770—766 och 622 till 598 före Kristus, komma vi till åren 1751—55 och 1919—1923. Ett år måste frånräknas på grund af skilnaden i tideräkningen före och efter Kristus. Nu blir alltså frågan: Har denna tid af 168 — 172 år från år 1750, så långt som vi ännu känna till den, haft en sådan vredesutgjutande prägel? Har det under dennatid varit år, hvilka särskildt utmärkt sig genom, tilldragelser, hvilka måste anses vara otvifvelaktiga kriser i denna process af förfall och förstörelse? Och om så är, motsvara då dessa år de kritiska åren under judarnes fångenskap, då vi gå tillbaka 2520 år i tiden, eller således ”sju tider”.

Svaret på denna fråga är af djupt intresse och af stor vikt, ej heller är det svårt att finna. Under vårt sökande efter svaret behöfva vi icke taga alla världens kejsarstater och riken med i räkningen. Självfva profetian har härvidlag utstakat gränsen för våra forskningar.

Hedningarnes herradöme öfver Israel har varit inskränkt till en slaktlinie. Kineser eller amerikaner hafva aldrig bekrigat Judéen eller eröfrat Jerusalem. De hafva aldrig skändat helgedomen eller förföljt Guds Israel, vare sig i bokstaflig eller i andlig mening. Den slaktlinie bland de hedniska makterna, som *har* gjort båda delarna, angifves tydligen i Daniels två fyrfaldiga syner om den stora bildstoden och de fyra djuren, hvilka båda syner förebildade och förutsade de fyra olika herraväldena, det Babyloniska, det Medisk-Persiska, det Grekiska och det Romerska väldet, hvilka skulle efterträda hvarandra. De tre första rikena hafva för längesedan upphört att finnas till; *vår forskning inskränker sig alltså endast till det fjärde riket.*

Detta rike förutsades skulle komma att finnas till uti två olika former — först som ett odeladt och därefter såsom ett deladt rike. Det första af dessa två har äfven försvunnit liksom det Babyloniska, det Persiska och det Grekiska. *Vår forskning är därför inskränkt till den tid och det område, som upptagas af de konungariken; hvilka uppstodo ur det gamla Romerska kejsardömets spillror.* Två politiskt-religiösa makter eller dynastier, hvilka i synen förebildas och förutsägas såsom två"små horn", framställas höjande sig upp och tagande öfverherradömet bland dessa riken. Dessa små horn, Påfvedömet och den Muhammedanska makten, utgöra därför det sista viktiga utvecklingsskedet af den hedniska makt, som åskådliggöres genom profetiorna; båda hafva satt sig upp emot Guds heliga, skändat hans helgedom och förtrampat den heliga staden såväl bokstafligt som andligt. Frågan är således inskränkt inom ganska trånga gränser. *Endast i historien rörande dessa två makter behöfva vi söka efter svaret,* och om vi af historien vilja bedöma den relativa karaktären och vikten af de olika tilldragelserna, behöfva vi *icke* jämföra dem med några händelser i andra makters historia, utan endast med *andra tilldragelser i dessa samma makters egen historia.*

Med mindre vi noga hafva detta i minnet, är det omöjligt att riktigt uppskatta de historiska händelser, hvilka vi måste granska i samband med denna fråga. Vi upprepa alltså frågan: Hafva de 168 åren mellan 1755 och 1923, eller fastmera de redan förflutna åren under denna tid, visat sig på ett anmärkningsvärdt och oomtvistligt sätt hafva varit *en tid af förfall och omstörtande för de en gång så väldiga makterna — den Påfliga och den Muhammedanska?*

Historieskrifvarne skola alla enstämmigt svara: Ja, det har det, detta står utom allt tvifvel! Men eftersom icke alla andra äro så förtrogna med den nyare tidens alla tilldragelser, och emedan äfven många, ehuru de känna till dem, likväl aldrig skärskådat dem i detta sammanhang, blir det nödvändigt att i minnet återkalla några viktiga tilldragelser i Påfvedömets och Muhammedanismens nyare historia.

Frankrike intog, allt sedan Clovis omvändelse och Pipins och Karl den stores frivilliga afträdelser tillpåfven, genast platsen såsom det förnämsta af alla de påfliga landen, och dess konung har från början betraktats såsom den katolska kyrkans äldste son. Frankrike, som länge gått i spetsen så snart det blef fråga om kättareförföljelser, intog äfven en ledande ställning genom sitt motstånd mot den ärorika Reformationen. Det hade satt sin makts järnbeslagna häl på och förtrampat det nyuppspirande andliga lifvet och nästan fullkomligt utsläckt det glädjande ljus, som denna rörelse hade försökt upptända genom Evangeliets förkunnande. Bartholomeinattens blodbad hade så godt som utrotat protestanterne, och genom återkallandet af ediktet i Nantes hade franska regeringen från sina landamären förvisat de ännu lefvande bland sina reformerta undersåtar. Påfviskt sinnadt ända in i hjärtroten, har Frankrike under mer än tusen år *varit påfvedömets grundpelare i Europa.*

Medlet af adertonde århundradet fick likväl skåda början till en underbar förändring i Frankrike. Under mindre än ett hälft århundrade, räknadt från 1750, hade denna den första af alla påfviska nationer småningom blifvit alldeles motsatt sinnadt, hvilket yttrade sig på ett ytterst våldsamt, ja vansinnigt sätt. Detta förr till ytterlighet för påfven slafviskt sinnade och vidskepliga folk hade tydligt för alla gripits af en uppenbar och obändig otro Vid medlet af adertonde århundradet, eller med andra ord just i början af ifrågavarande tidrymd, stod Voltaire's

inflytande på sin högsta punkt. Vinet säger i fråga om Voltaire: ”Räknadt från år 1750, var han Frankrikes mest populäre och inflytelserike författare... Andra hälften af adertonde århundradet erhöll genom sina skriftställare en prägel, i hvilken Voltaire icke alltid igenkände sina personliga åsikter eller sin andes drifkraft... Om vi jämföra första hälften af det århundrade, med hvilket vi sysselsätta oss, med Louis XIV:s tidehvarf, förefaller det som om man då redan hunnit till midten af adertonde århundradet. Men när man sedan öfvergår till andra hälften af denna stora tidrymd, känner man, att den förra endast varit förspelet, iscensättningen af dramat. Utbrottet hade ännu icke ägt rum.... Voltaire är så att säga adertonde århundradet personifieradt, till och med hans lif kan sägas vara deladt i två delar, liksom denna stora period.... År 1750, eller rättare sagdt 1746, betecknar vändpunkten i århundradets lopp och riktning.... Tiden från år 1750 till 1780, en epok, hvilken utmärkes af utgifvandet af den fullständiga upplagan af Raynals verk, förefaller oss vara liksom det sista skenet från en eldsvåda, där det ej finns något mer som kan brinna upp”... Midten af adertonde århundradet anses således af historikerne såsom tiden för begynnelsen af franska revolutionen..

Den franska otrons store apostel och öfverstepräst, Voltaire, stod på denna tid på höjden af inflytande. Med tillhjälp af likasinnade gudsförnekande eller förnuftsdyrkande filosofiske författare öfversvämmade han Frankrike med en flod af kvicka skrifter af den djärfvaste och mest hädiska art, alla riktade mot konungamakten och den kyrkliga makten. Dessa män, hvilka för sin strid vunno anhängare såväl ibland talangens som vetenskapens män och därjämte begagnade sig af förlöjligandets hvassa vapen, lyckades med allt detta fullkomligt uppväcka folkets alla dåliga och tygellösa passioner. De väckte särskildt till lif ett ytterligt hat och förakt för denna affallets och fördärfvets religion, hvilken var den enda, med hvilken Frankrike var fullkomligt förtrogen, och de eftersträfvade med fanatisk ifver att tillintetgöra dess inflytande på folkets själar. Och på ett orättvist men alldeles naturligt sätt läto de hela kristenheten umgälla påfvedömets falskhet, orimligheter, hyckleri, lastfullhet och grymheter, äfvensom alla dess skurkstreck. ”Ecrasez l'infâme!” (krossa den eländige!) utgjorde den moderna omskrifningen på Bibelns”korsfäst Honom!”, och deras öppet erkända syfte var att åstadkomma en fullkomlig förkastelse af den uppenbarade religionen.

Häri lyckades de blott alltför väl! Frankrike upphörde att vara katolskt och blef i stället — otroget, utan någon religion, och sedan det afskuddat sig alla lagens och ordningens så väl naturliga som gudomliga band, störtade detta otrogna Frankrike sig före århundradets slut i revolutionens och brottets mest vansinniga utsväfningar.

Denna förfärliga, enastående och oemotståndliga rörelse kom år 1793 till det utbrott, hvilket på en gång gjorde slut på envåldet, på adelsväldet och på den prästerliga makten i Frankrike, på samma gång detsamma till grannländerna inom Europa spridde revolutionens skakningar och folkväldets vilda raseri, jämte ett fortsatt angrepp emot statskyrka och egendom, angrepp, som sedan dess aldrig kunnat dämpas.

Franska revolutionen anses allmänt såsom början till ett nytt tidsskifte för Europas nationer; men härvid kommer man icke alltid ihåg, att närmaste orsaken till denna revolution, nämligen *nationens otro,* härleder sig från en närmast föregående generation. Man glömmer, att revolutionen aldrig kunnat få dess karaktäristiska prägel, om icke hela franska folket dessförinnan förlorat såväl all gudsfruktan som aktning för människorätt, om icke nationens förstånd varit förmörkadt och dess hjärta förhärdadt mot alla så väl mänskliga som gudomliga anspråk, och detta i följd af sina gudsförnekande filosofers fördärfliga läror.

Det är onödigt att här i alla enskildheter skildra denna revolution, våra läsare känna säkert till största delen af dessa sorgliga händelser. Man vet, huru det otrogna folkväldet plötsligt uppreste sig i all sin makt,stormade och förstörde Bastiljen, utfärdade sin förklaring rörande människans rättigheter, huru det om natten öfverrumplade konungen och drottningen i Versailles genom att döda några af dess lifgarde och tvingade dem att såsom fångar följa med till Paris, under det att de mördades blodiga hufvuden på pikar buros omkring den kungliga vagnen; vidare huru folket till förmån för staten indrog alla kyrkans ofantliga inkomster, alla kronans egendomar och alla de flyktande adelsmännens gods; huru det tillvällade sig all så väl kyrklig och borgerlig som domfällande makt öfver hela landet, mördade lifgardet jämte omkring fem tusen framstående rojalister, afsatte, inspärrade, förföljde, domfällde och slutligen halshöggo konungen och sedermera drottningen; huru det förklarade alla

konungar krig, men sin sympati för alla revolutionära öfverallt i världen, huru ”skräckväldet” orsakade slaktandet af en million, tjugutvå tusen personer ur alla klasser, af alla åldrar och af båda könen, tills gatorna i Paris blefvo öfversvämmade af blod och afrättningsmaskinerna icke hunno uträtta sitt arbete; huru tusentals personer nedgjordes medels gevärssalvor, dränktes i så kallade ”noyader”, det vill säga att med människor fullpackade fartyg afsiktligt borrades och sänktes i floderna, eller stektes lefvande i glödgade ugnar samt pinades till döds genom andra helvetiska grymheter; huru kristendomen offentligen afskaffades och i stället en prostituerad kvinna i kyrkan Nôtre-Dame upphöjdes till ”förnuftets gudinna” och som sådan dyrkades af nationalkonventet och pöbeln i Paris under tygellöshetens vildaste orgier, ty sedlighet och barmhärtighet hade gjort religionen sällskap i grafven; huru den högtidliga gudstjänsten på alla sätt förlöjligades, i det att man t. ex. offentligen lät en åsna dricka ur nattvardsvinet; huru sabbaten afskaffades och decaden, en vecka af 10dagar, trädde i stället för den vanliga veckan, och huru hundratal och tusental präster massakrerades eller drefvos i landsflykt, under det att kyrkor och domkyrkor förvandlades till stall och baracker. Man kan med ett ord källa franska revolutionen en krampryckning, i hvilken människornas vildaste lidelser, sedan de frigjorts från allt tvång, gåfvo sig luft mot alla monarkiska, aristokratiska, kyrkliga och religiösa inrättningar med en styrka och ett raseri, hvilka aldrig dessförinnan haft ett motstycke i världshistorien, *eller under det fjärde stora kejsarrikets historia.*

Det sålunda störtade enväldet hade varit förfärligt lastfullt och orättfärdigt, och fasansfullt fördärfvade voro äfven såväl religionen som dess präster, hvilka nu helt och hållet och med afsky förkastades. Alla den franska revolutionens till och med mest utpräglade utsväfningar bära också en högtidlig prägel af att utgöra en fruktansvärd *vedergällning.* Påfvedömet fick, då timmen för dess dödskamp kommit, på ett storslaget sätt skäl att påminna sig sina egna på liknande sätt föröfvade grymheter mot protestanterne, och påfvedömets anhängare behandlades efter de exempel, hvilka gifvits af forna dagars papister, men det revolutionära Frankrikes värsta grymheter öfverträffade dock icke det påfliga Frankrikes tidigare barbariska verkställande af dödsdomar.

Ju djupare och mera allvarligt man betraktar franska revolutionen, desto tydligare visar sig dess öfverlägsenhet framför alla andra besynnerliga och förfärliga tilldragelser på denna jord. Aldrig någonsin har världen bevittnat en så öfverväldig vedergällning, och om den åstadkom ofantligt mycket ondt, så hade den dock uppkommit såsom en följd af en mängd förut gängse orättvisor, hvilka därigenom omstörtades. Att allt detta kunde hända i ett land, där hvarje gammalt brukoch alla dittills vördade lagar och sedvänjor kunde på ett enda ögonblick försvinna, hvarest hela det sociala och politiska systemet dukade under för det första slaget, och konungamakt, adelskap och kyrka nästan utan motstånd undanröjdes, där måste hela statsbyggnaden hafva varit genomrutten, och såväl konungamakten som adeln och prästerskapet gjort sig skyldiga till svåra synder. I ett land, där denna världens alla förmåner — börd, rang, rikedom, fina kläder och uppfostran — så plötsligt kunde förvandlas till lika många orsaker till fara och fördärf för sina innehafvare, där måste dessa företräden hafva svårt missbrukats. En nation, som afskaffar och bannlyser kristendomen, som aflägsnar religionen till förmån för förnuftet, och i dess ställe uppsätter en ny gudomlighet på tronen i Nôtre Damekyrkan i en skökas person, måste hafva hemsökts oändligt svårt genom en orättfärdig och fördärfvad form af kristendom. Ett folk, som utför ett så grundligt utrotningskrig mot allt bestående, så att det till och med afskaffar af ålder brukliga tilltals- och hälsningsord och tidräkning, som afskyr tilltalsordet ”herre” som en förolämpning, som förvandlar veckorna till decader och ej vill veta af de gamla månaderna, detta folk måste säkerligen hafva haft goda skäl att hata dessa gamla sedvänjor, hvilka det öfvergaf på ett så löjeväckande, öfverdrifvet sätt. Aristokratiens sköflade palats, konungahusets plundrade grafvar, den afrättade konungen och drottningen, den lille så sorgligt dödade tronföljaren, furstarnes förnedring till tiggare, de mördade prästerne och adelsmännen, guillotinens herravälde, de republikanska giftermålen, där de förenade paren hopbundna kastades i floderna, och garfveriet i Meudon, där man beredde handskar af mäns och kvinnors afflådda skinn, allt detta är förfärliga saker, men de tala alla högt ett vedergällningens språk,kunna en straffande Nemesis och närvaron af en hämnande makts skräckinjagande hand. De påminna om det förra Frankrikes ohyggliga synder, om dessa stackars bönder, hvilka under långa tider utarmades under massor af pålagor, från hvilka adeln och de rika voro fritagna, ofta hemsökta af hunger, orättvisa krig och en oerhördt usel förvaltning och slutligen hängda eller nedskjutna i hopar af tjugu till femtio åt

gången, emedan de klagat öfver dessa orättvisor, och allt detta under flere århundraden! De återväcka minnet af protestanterne, hvilka mördades massvis på Paris' gator, under åratal plågades af dragonerne i Poitou och Bearn och jagades till döds som vilda djur i Cevennerna, om protestanterne som slaktades och dödades i tusental, ja, i tio tusental, på många smärtsamma sätt och under långa skräckfulla år af förföljelse.

I intet annat afseende bär franska revolutionen så tydligt en prägel af vedergällning som just i dess uppträdande mot romerska kyrkan och påfvedömet. Det blef Frankrike förbehållet, att, sedan det genom rasande strider förkastat Reformationen och därefter begått så förfärliga brott, plötsligt vända sitt raseri emot denna samma romerska kyrka, för hvilken det förut visat en så ursinnig tillgifvenhet, så att det nu afskaffade denna romerska gudsdyrkan liksom det förut afskaffat den protestantiska, att det mördade massor af präster på de stora städernas gator, jagade dem till döds öfverallt i landet eller kastade dem i land i tusental på främmande kuster, alldeles såsom det förut slaktat, jagat och förvisat hundra tusentals protestanter, och att det till slut förde kriget öfver på påfligt område och lät all skam och olycka hopas öfver det försvarslösa påfvedömet. Det revolutionära Frankrikes excesser blefvo lika mycket ett straff öfver det påfliga som en naturlig följd af detfeodala och kungliga Frankrike. Revolutionen kan därför kallas en reaktion mot såväl andliga som religiösa öfverdrifter, hvilka romersk-katolska religionen begått i fråga om protestanterne. Knappast hade strömmen sprängt alla fördämningar, förrän den störtade sig mot romerska kyrkan och påfvedömet. Kyrkans gods indrogos åt staten, det franska prästerskapet sjönk från att vara, stora ägendomsägare ned till aflönade tjänare, munkar och nunnor återskänktes åt världen, sedan alla deras ordnars ägodelar gått förlorade, protestanterne erhöllo full religionsfrihet och politisk likställighet med katolikerne, den romersk-katolska religionen afskaffades formligen kort efter, och slutligen drog Napoleon svärdet mot den hjälplöse Pius VI . . . Påfven kom i en beroende ställning, general Berthier marscherade mot Rom, proklamerade romerska republiken och bemäktigade sig påfvens person. ”Hans Helighet” fördes till de otrognas läger, från det ena fängelset till det andra, och slutligen *till Frankrike som fånge.* Här drog han sin sista suck i Valence, samma land där hans präster blifvit dödade, där hans makt nedbrutits och hans namn och ämbete hånades och begagnades som skällsord, samt under bevakning af de råa soldaterne i denna otrogna republik, som nu sedan tio år hållit framför hans läppar denna kalk, fylld af en så ofantlig bitterhet och förödmjukelse. ”Det var en fullständigt genomförd vedergällning, som vid slutet af adertonde århundradet väckte hela världens häpnad, denna vedergällning som medförde romerska kyrkans fridlöshet genom just detta franska folk, som förut på samma kyrkas befallning mördat myriader protestanter. Denna vedergällning medförde den förut så mäktige påfvens ömkliga död i just detta Dauphiné, hvilket helgats genom protestanternes strider och lidanden, och denna död egde rum i närhetenaf dessa alpdalar, hvarest Waldenserna hetsats till döds af franska soldater. På samma gång följde Kyrkostatens förvandling till en romersk republik och detta omstörtande af påfvedömets världsliga makt genom just densamma franska nation, hvilken jämt tusen år förut genom Pipin och Karl den store eröfrat denna stat åt påfven. Människorna trodde att påfvedömet låg i själtåget och frågade: ”Skall Pius VI blifva den siste påfven?” Men *franska revolutionen var domens början, icke dess slut.* Frankrike hade endast begynt verkställandet af domen, denna säkra och oundvikliga, ehuru långvariga och dröjande akt, som skulle blifva så omväxlande genom egendomliga tilldragelser, men som endast skulle dragas ut på längden genom många lidanden och förödmjukelser.” (Gill, ”The papal drama”, X.)

Napoleons regering, andra afdelningen af franska revolutionen, blef ett nytt, än mera märkvärdigt utvecklingsskede i påfvedömets fall. Napoleon förde öppet krig mot Pius VI och nödgade honom att underteckna den ytterligt förödmjukande traktaten i Tolentino, genom hvilken Ferrara, Bologna och Romagna (S:t Petri arfvedel) afstodos åt Frankrike jämte en godtgörelse af tjugusju millioner kronor och hundra af Vatikanens utmärktaste statyer och målningar. General Berthier tillfångatog kort därefter Pius VI; trikoloren vajade från Kapitolium, och påfvens världsliga makt förklarades vara slut. Han själf fördes som fånge till Frankrike och dog där i landsflykt år 1799.

Då Napoleon af politiska skäl åter införde romersk-katolska religionen i Frankrike, skedde detta, enligt hvad kyrkans egna dignitärer påstå, endast för att åsamka den ökadt hån och förakt. Den ställdes i jämbredd med alla andra religioner och knappast fördrogs.

Det finns icke spår till medgifvande af påfligt öfverherradöme eller ens påfligt inflytande i de konkordatsom uppgjordes mellan Napoleon och påfven beträffande Frankrike af år 1801, för Italien år 1803. Napoleon befallde den nye påfven att närvara vid hans kröning år 1804 och lät Pius VII företaga resan öfver Alperna midt i vintern, icke för att skänka bort en krona, utan för att förhärliga en ceremoni. Napoleon satte själf kronan på sitt hufvud och påfven stod bredvid som ett "vördnadsbjudande" vittne, men som afsiktligt bemöttes med ringaktning. Napoleon önskade icke vid denna tidpunkt att afskaffa påfvedömet, såsom direktoriet gjort under revolutionen, utan ville behålla hans helighet påfven som sin vasall. Men då påfven några få år senare vågade motsätta sig Napoleons vilja, visade han honom, hvilken som var herre. Napoleon, som då, år 1809, stod på höjden af sin makt och hade öfverväldet inom Europa, utfärdade från slottet Schönbrunn i Wien ett dekret, genom hvilket återstoden af påfvens besittningar delades och utdelades och själfva staden Rom förklarades för franska kejsardömets andra stad. På samma gång förvandlades den "helige fadern" i rang till fransk undersåte, hvarjämte han i egenskap, af präst blef en af franska hofvets aflönade tjänstemän, och hans årliga inkomst fastställdes till en och en half million kronor.

Den bannlysningsstråle, hvilken påfven till svar härpå utslungade mot Napoleon, gjorde honom endast löjlig i Europas ögon. Liksom sin föregångare fördes han som franska arméens fånge först till Savona och därpå till Fontainebleau, där han tvingades att underteckna ett nytt konkordat, i hvilket han för alltid afsade sig alla anspråk på Rom.

Då Napoleon störtades, insattes påfven åter i Rom; men "han satt icke mera på sin tron såsom förr i världen. Hans makt var stympad, hans stol vacklade, kyrkans rikedomar hade plundrats, hvarigenom han utgjordeett efterföljansvärdt exempel på huru han borde behandlas i framtiden, hvilket knappt kunde annat än följas af liknande bittra frukter. (Elliott, Horæ. 3. kap. sid. 375).

Återupprättandet af påfvens öfverhöghet i Frankrike blef icke af långvarighet. År 1830 utbröt en ny revolution, allt igenom äfven riktad mot prästväsendet. Karl X, som bestigit tronen år 1824, nödsakades lämna den och såväl som hans rådgifvare fly till utlandet för att rädda lifvet, under det att hertigen af Orléans proklamerades såsom konung under namn af Ludvig Filip.

År 1848 förklarades Frankrike åter efter en ny revolution för republik. Ett nytt uppror utbröt i Paris i februari, Tuillerierna plundrades och förfärliga oordningar ägde rum. Ludvig Filip störtades och måste söka en tillflykt i England. "Den andra republiken" proklamerades i Frankrike. Fjorton dagar efter Ludvig Filips fall utbröt en revolution i Rom och en ny statsförfattning proklamerades därstädes. Före årets slut mördades grefve Rossi, påfven Pius IX:s förste minister, och påfven själf måste fly från Rom. Han afsattes från sin världsliga myndighet och en italiensk republik proklamerades. Det var endast genom fransmännens vapen som påfven återigen för en tid kunde återfå sin tron, sedan Louis Napoleon blifvit franska republikens president. Med några tillfälliga uppehåll och med endast några glimtar af snart öfvergående medgång har påfvedömets bana allt sedan dess varit stadt i nedgående och mot sitt förfall. Det är onödigt att här upprepa alla enskildheterna i denna dräpandets fortgång, som ägt rum under senaste fyra eller fem årtionden: men några af de senaste tilldragelserna måste i all korthet omnämnas.

"Fredagen d. 8 dec. 1854 förkunnade biskopen af Rom, påfven Pius IX, i Peterskyrkan, i närvaro af enstor människomassa från alla delar af världen, såsom en trosartikel, och hvilken nödvändigt måste antagas af alla. att "den välsignade Jungfru Maria är fri från arfsynd", och han förklarade högtidligt, att alla, hvilka motarbeta denna dogm, "göra sig skyldiga till kätteri" och ådraga sig den Allsmäktige Gudens äfvensom hans välsignade apostlars, S:t Petrus och S:t Paulus vrede och straff."

Genom denna handling tillvällade sig påfven i Rom en gudomlig egenskap. Han gjorde nämligen anspråk på makten "att lägga någonting till den tro, som en gång för alla öfverlämnats åt de heliga". (Jude ep. 3 v.) Han tillvällade sig rätt att förkunna en ny uppenbarelse. Han våldförde sig äfven emot Kristus, hvilken är den ende som är född utan synd. Han påstod, att en mänsklig varelse, den välsignade Jungfrun, och icke hennes gudomlige Son, hvilken är aflad af den Helige Ande, är den enda källa, hvarifrån vi kunna hämta lifvets vatten till våra fallna

själars rening och helgelse. Han förringade därigenom läran om Guds Sons människoblifvande. Han förkastade Apostlarne och de apostoliska kyrkorna och lyste i bann aderton århundradens kristna, hvilka icke erkänt denna lära, utan alla antingen direkt eller indirekt förnekat och förkastat den. (Wordsworth).

På så sätt bekräftade romerska kyrkan äfven de här förut anförda påståenden, att hon är Uppenbarelsebokens otrogna kvinna, som i handen håller sina falska lärors gyllene kalk och tvingar alla, så långt som hennes makt sträcker sig, att dricka därur.

År 1866 besegrades det romersk-katolska kejsardömet Österrike af det protestantiska Preussen i det minnesvärda slaget vid Sadowa, ett slag, hvars följder voro lika afgörande som slaget vid Waterloo. Österrike erhöll en stöt, efter hvilken det ännu icke repat sig, och tvingades att afstå Venedig, som införlifvades medkonungariket Italien, under det att Preussen steg i makt och värdighet till en af Europas stormakter. År 1868 ägde spanska revolutionen rum; drottning Isabella flydde och Spanien invecklades i en mångårig inbördes strid, under loppet af hvilken jesuiterne förjagats, deras kloster och kyrkor indragits, sålts eller jämnats med marken och martyrernas ben bragts i dagen i Quemadero.

Samma år utsände Pius IX sin ryktbara rundskrifvelse, genom hvilken han sammankallade deltagarne i det Ekumeniska mötet i Rom år 1870. Sex furstlige ärkebiskopar, 49 kardinaler, 11 patriarker, 680 ärkebiskopar och biskopar, 28 abboter, 28 ordensgeneraler och 803 andlige ledare, hvilka öfver hela världen företrädde den romerska kyrkan, antogo och bekräftade högtidligt dogmen, att innehafvaren af påfliga stolen i alla sina uttalanden i fråga om tro och sedelära är ofelbar! Åtskilliga anordningar hade gjorts för att genom speglar uppfånga solens strålar och därigenom kasta ett återsken liksom af en gloria omkring påfvens hufvud, då denna dogm vid middagstiden skulle högtidligt förkunnas. Men solen ville icke lysa denna dag, den 18 Juli 1870. I stället förmörkades himmelen af svarta moln, som bredde ett nattligt mörker öfver den ”heliga staden”, hvilket mörker endast afbröts af förskräckliga blixtar. En rasande orkan medförde strömmar af vatten och förenade sig med det rullande dånet af en stark åska. Allt detta utgjorde ett det mest förfärliga oväder staden Rom i mannaminne fått erfara. Ett ögonvittne berättar härom följande: ”Utan att vilja lägga obehörig vikt vid dylika naturens fenomen, kunna vi likväl icke alldeles förbigå de händelser, som ägde rum, såväl då detta kyrkomöte i Vaticanen öppnades, som då det slutade. Öppnandet, som ägde rum i början af vintern, d. 8 Dec. 1869, ledsagades af ett skyfall och den mest våldsamma storm,och afslutningen i och med kungörandet af dogmen om påfvens ofelbarhet, som skedde under högsommaren den 18 juli 1870, utmärktes genom ett än mera fruktansvärdt oväder. Då vi den 8:de dec. foro till Peterskyrkan, tycktes himmelens alla slussar vara öppnade, och vi höllo på att kastas ut ur våra vagnar. Äfven i går, d. 18 juli, hade vi, i stället för en klar romersk himmel och en strålande brännande sol, hvad jag skulle vilja, kalla årstidens stora storm. Alltså utmärkte sig kyrkomötets såväl öppnande som afslutning genom en våldsam naturrevolution.

Uppläsningen af dogmen efterföljdes af uppropandet af de vördade fädernes namn, och det ena ”placet” (det medgifves) följde på det andra ehuru icke i någon särdeles hastig följd. Ehuru ordet uttalades med högre och starkare röst, än hvad som vid dylika tillfällen brukar användas, kunde rösterna knappast höras på grund af ihållande starka åskskrällar. Stormen, hvilken varit ganska hotande hela förmiddagen, bröt äfven lös med den yttersta våldsamhet. Och fädernes ”placet” sökte härunder kämpa sig fram genom stormen, under det att åskan dånade oafbrutet öfver våra hufvuden, blixtarna ljungade in genom fönstren ned genom domens hvalfbågar och in i alla de små sidokapellen och tvang församlingen att dela sin uppmärksamhet, så vidt de icke bemäktigade sig densamma helt och hållet. ”Placet”, skrek en eminens eller en annan nådig herre, och ett förfärligt, dånande åskslag följde som svar, under det blixtarna oafbrutet flammade kring baldakinerna och in i alla kyrkans och kyrkomötets hvalfbågar, liksom för att öfverallt låta svaret förnimmas.

Ovädret var på sin höjdpunkt, då resultatet af omröstningen lämnades åt påfven, men mörkret var så svart, att man nödgades hämta ett ofantligt vaxljus ochställa det bredvid påfven, för att han skulle kunna se att uppläsa de ord, hvilka förlänade honom en gudomlig makt. ”Nosque, sacro approbante Concilio, ita decernimus, statuimus atque sancimus”. Och åter flammade ljungande blixtar rundt omkring hvalfven och åskans dån skrällde förfärligt.

Jag stod i detta ögonblick i södra tvärskeppet och försökte med blicken genomtränga det mörker, som omgaf påfven, då ett ljud, liksom af någon slags mäktig frambrusande kraft — jag kunde ej på något sätt förklara hvad det kunde vara — kom mig att häftigt spritta till och se mig omkring åt alla håll. Kunde det vara en hagelstorm? Detta var åtminstone under ett ögonblick det intryck jag mottog; men ljudet växte och tilltog, och plötsligt blef mysteriet uppenbaradt för mig, då jag såg ett moln af hvita näsdukar, hvilka svängdes i luften. De vördade fäderne hade själfve gifvit signalen härtill genom handklappningar.

Stormen beskrifves i en påflig romersk veckotidning, ”Correspondance de Rome”, nummer 623, och äfven denna bekräftar, ”att åskan dånade från himmelen under det att Peterskyrkan genljöd af de rättrognas bifall, samt att blixten slog ned och träffade kyrkans kupol och krossade några af fönstren i S:t Processus och S:t Martiani relikkor, på hvilket den påfliga tronen var uppställd”. Författaren jämför i sin artikel detta oväder med åskan och blixten på berget Sinai, då Lagen lämnades åt Moses”. (Wordsworth.)

Daniels bok, af hvilken Uppenbarelseboken är en fortsättning och afslutning, berättar för oss tvänne händelser i fråga om det verkliga eller assyriska Babylon; dessa händelser äro liksom förebud för de tvänne tilldragelser i det hemliga Babylons eller romerska kyrkans historia, hvilka vi nyss omtalat, och, om vi jämföra deförra med dessa två timade händelser, få vi ett ytterligare ljus öfver frågan, hvarför kyrkan i Rom i Apokalypsen kallas med namnet Babylon.

Den första af dessa tvänne händelser i det verkliga Babylons historia var den, då Nebukadnezar uppreste den gyllene bildstoden, som vid dödsstraff skulle dyrkas af alla. Detta var från hans sida en själfförgudande handling, och den kan fullt jämföras med denna den romerske påfvens befallning, att alla vid straff af evig fördömelse skola erkänna honom vara i besittning af den gudomliga egenskapen *ofelbarhet.*

Den andra stora tilldragelsen i det verkliga Babylons historia var Belsazars gästabud. Denna fest firades på en religiös högtidsdag. Det var då, som konungen af Babylon och hans hofmän tillbådo sina egna händers verk och skändade Jerusalems tempels heliga kärl; men i samma stund, då de endast tänkte på sina afgudiska och vanhelgande orgier, visade sig Guds dom genom skriften på palatsets vägg, och Babylon föll samma natt i Medernes och Persernes händer.

Finns det också icke äfven i det hemliga Babylons, eller kyrkans i Rom, nyare historia ett motstycke till denna tilldragelse?

Firandet af den obefläckade aflelsen ägde rum på en stor kyrklig högtidsdag; den högtidlighölls af kyrkan i Rom till ära för ett föremål för tillbedjan, hvilket påfven själf skapat, och han skändade vid denna fest den Högstes majestät. Denna fest blef äfven signalen till verkställandet af Guds domslut i fråga om kyrkan samt till öfverlämnandet i andra händer af hennes världsliga makt, på liknande sätt som det verkliga Babylons makt vid en religiös fest öfvergick i Medernes och Persernes våld.

Låtom oss lägga märke till hvad Uppenbarelsebokensäger om detta ämne. Det förespås där, att det hemliga Babylon skulle blifva straffadt för sina synder (Uppenbarelseb. 18: 4—5), samt att liksom det verkliga Babylon straffades genom Mederne och Perserne, hvilka förut varit Babylons vasaller, men nu uppreste sig mot henne och eröfrade staden i enlighet med Daniels tolkning af Skriften på väggen, så skulle äfven det mystiska Babylon blifva tuktadt af Gud genom sina underlydande och vasaller. Det är förutsagdt, att några af dessa skulle resa sig mot henne och hata henne och göra henne öde och naken och äta hennes kött (Uppenb.-b. 17: 16), med andra ord, att de skulle beröfva henne hennes världsliga makt, härja hennes besittningar och fråntaga henne denna blodbesudlade öfverhöghet, på hvilken hon så mycket förlitade.

Just på själfva den dag, som följde på denna höjdpunkt af påfligt öfvermod och själfupphöjande, blef det förfärliga tysk-franska kriget förklaradt, genom hvilket Louis Napoleons franska kejsardöme störtades. Frankrikes soldater hade hittills hållit påfven kvar på hans vacklande tron, nu föll, på samma gång som Napoleons, äfven påfvens världsliga herradöme. Så snart de franska trupperna hemkallats från Rom och det franska kejsardömet fallit sönder, tillkännagaf italienska regeringen sin afsikt att besätta Kyrkostaten och denna

åfsikt sattes äfven i verket. Den 20 sept. 1870 förklarades Rom såsom konungariket Italiens hufvudstad och blef äfven Viktor Emanuels residensstad och hans regerings säte. I sin öfversikt öfver år 1870 säger Times: ”Det märkligaste vid konungariket Italiens besittningstagande af Rom och Kyrkostaten är den slappa liknöjdhet, hvarmed denna maktförändring betraktats af den katolska kristenheten. Denna förändring, hvilken förr i tiden skulle hafva framkallat våldsamma rörelser i

hela den öfriga världen, lyckades nu icke afleda uppmärksamheten från fransk-tyska krigets allt uppslukande skådespel. *Under loppet af ett och samma år tillvällade sig påfvedömet den högsta andliga upphöjelse, hvilken det var möjligt att kunna, eftersträfva, men förlorade på samma tid det världsliga herradöme, hvilket det ägt under mer än tusen år”.*

Om vi taga dessa och andra snarlika händelser i betraktande, så är det utom all fråga, att ju de år, hvilka förflutit sedan 1751, hafva medfört i ögonenfallande, enastående och ödesdigra olyckor för påfliga makten.

Dessa år hafva utgjort den period, för att nyttja Uppenbarelsebokens så träffande sinnebild, då Guds vredesskålar skulle utgjutas, innan den slutliga domen öfver denna nådeshushållning skall äga rum. Dessa skålar (Uppenb.-b. 16 kap.) skulle innehålla ”ett ondt och svårt sår”, mörker, gräshoppor och blodfärgade floder; de återkalla ovillkorligen minnet af dessa andra liknande plågor, hvilka drabbade Egypten strax före judarnes uttågande och Faraos undergång. Då gingo de i bokstaflig uppfyllelse i full öfverensstämmelse med de gifna löftena; här åter bestå de i motsvarande verkligheter, af hvilka bölderna, mörkret, m. m. endast utgöra sinnebilderna. Men dessa sinnebilder äro så egendomliga, tydliga och betecknande, att vi endast med tillhjälp af dem skulle kunna upptäcka de tilldragelser vi granskat. Adertonde århundradets gudsförnekande otro och den förskräckliga frukten däraf, franska revolutionens ohyggligheter, hafva länge erkänts såsom varande den dom, hvilken sinnebildats genom förutsägelsen af ”ett ondt och svårt sår på de människor, som hade vilddjurets märke och som tillbådo dess bild”, det vill säga på bekännarne af den papistiska läran. En dylik sjukdom på en mänsklig kroppär ett bevis på djupt inrotad orenhet och osundhet i den mänskliga kroppskonstitutionen. Utbrottet af ett dylikt våldsamt moraliskt och socialt ondt på en politisk kropp har samma betydelse och är tecken på en långvarig och allt förstörande otro och ett djupt sedefördärf.

Den andra, tredje, fjärde och femte skålen sinnebilda under olika former de domar, hvilka stodo i samband med de napoleonska och antipåfliga krigen, hvilka följde efter franska revolutionen; utgjutandet af den sjette skålen för oss till denna andra tilldragelse, hvilken vi tagit till uppgift att betrakta, nämligen *den muhammedanska maktens förfall och omstörtande.*

De år, hvilka förflutit sedan midten af adertonde århundradet, hafva varit nästan lika ödesdigra för det ”lilla hornet” i östern som för det i västern. Vi hafva ännu icke skådat den *fullkomliga* förintelsen af sultanens politiska makt, såsom vi gjort det i fråga om påfvens; men den är *nästan* tillintetgjord inom Europa, den är stympad och begränsad, där den ännu finns till, och åtskilliga tilldragelser i förening med Skriftens profetior förkunna, att dess välde i Syrien ej kommer att räcka mycket längre. Utrymmet och tiden tillåter oss likväl icke ingå i närmare granskning af alla enskildheter och bevis för den Muhammedanska maktens förfall. Historien lämnar full bekräftelse härpå.

Den tid, som förflutit sedan midten af adertonde århundradet och som motsvarar tiden för judarnes fångenskap, och hvilken utgör slutet på de 2520 åren eller ”hedningarnes sju tider”, *har alltså i hög och påtaglig grad utmärkt sig i fråga om de två ”små hornens” förfall och undergång, dessa horn, hvilka utgöra sista formen af hedningarnes herravälde öfver Israel samt öfver Guds helgedom såväl i andligt som bokstafligt hänseende.* Och dessa makters — såväl Påfvedömets som Muhammedanernes — särskildt kritiska år hafva, så långt som vi ännu hunnit i tiden, motsvarat de kritiska åren hos Israel, hvilket kan ses af efterföljande tabell. Vi hafva ännu icke hunnit till den sista slutpunkten i framtiden; ännu hafva icke fullt 2520 år förflutit efter det slutliga omstörtandet af Davids tron och det fullkomliga upprättandet af hedningarnes herravälde, därigenom att Nebukadnezar störtade Jojakim, icke heller hafva alla de händelser, hvilka förutsagts skola komma att inträffa såsom en

afslutning af denna sista tid, ännu ägt rum.

Vi ämna icke uppställa några förmodanden angående framtiden; ”må tiden själf blifva uttydaren”, såsom den store sir Isak Newton sade. Vi hafva endast påpekat tilldragelserna i det förflutna. Ingen kan betvifla, att ju det plötsliga och våldsamma utbrottet af otro och gudsförnekelse under midten af förra århundradet, och hvilket betecknades genom Rousseaus och encyclopedisternes skrifter, tronbestigningen af det olyckliga konungapar, som föll som offer för franska revolutionen, höjdpunkten af själfva denna förfärliga rörelse genom det så kallade ”skräckväldet”, på hvilket följde den påfliga maktens i Italien fall, samt, när vi vända blicken mot öster, sultanens nödtvungna undertecknande af det första religiösa toleransediktet — ingen kan, säga vi, betvifla, att ju alla dessa tilldragelser varit i *ögonenfallande och kritiska händelser* i de påfliga och muhammedanska väldenas förfall. Andra tecken skola i korthet leda oss öfver till andra data, men vi äro redan nu i stånd att se, att det ligger en tid af precis 2520. år eller ”sju tider” mellan judiska fångenskapens kritiska år och de årtal, hvilka tillhöra denna tidsålders slut.

Om vi gå en dylik stor ”vecka af år” tillbaka i tiden från midten af förra århundradet räknadt, så

komma vi till Menahems, konungen i Israel, regering och till Puls infall i riket; gå vi en lika lång period tillbaka från Ludvig XVI:s tronbestigning, så komma vi precis till tiden för Nabonassars, den förste konungens af Babylon tronbestigning; räkna vi samma tidrymd tillbaka från störtandet af påfliga makten genom franska revolutionen, befinna vi oss vid Samarias fall under Salmanassar och samma tidrymd, från turkiska toleransediktet räknad, passar precis in med fullbordandet af de tio stammarnes fångenskap genom Asarhaddon. En enkel räkning skall bevisa detta, men vi måste påminna oss, att vi, när vi addera data före och efter Kristus, alltid måste draga ifrån ett år för att noggrant finna uträkningen på mellantiden.

TIDPUNKTER FÖR EFTERFÖLJANDE HÄNDELSERS BÖRJAN, HVILKA MOTSVARAS AF VISSA ANDRA HÄNDELSERS SLUTPUNKT, EFTER EN MELLANTID AF "SJU TIDER" ELLER 2520 ÅR.

Från Assyriernas första infall i Palestina under Pul, konung af Assyrien, och tillfångatagandet och bortförandet af första delen af de tio stammarna, till utbrottet af det ”stora otrons sår” i midten af adertonde århundradet:

Före Kristus år 770. 2520 år Vår tidräkn. år 1750—1.

Från Samarias belägring och fall och tillfångatagandet af större delen af de kvarvarande tio stammarna genom Salmanassar till påfliga väldets undergång genom franska revolutionen:

Före Kristus år 723. 2520 år Vår tidräkn. år 1798.

Från Manasses fångenskap och det samtidiga tillfångatagandet och bortförandet af återstoden af de tio stammarna genom Asarhaddon och till det första toleransediktet af väldet i östern, Muhammedanska Porten,

komma vi till Menahems, konungen i Israel, regering och till Puls infall i riket; gå vi en lika lång period tillbaka från Ludvig XVI:s tronbestigning, så komma vi precis till tiden för Nabonassars, den förste konungens af Babylon tronbestigning; räkna vi samma tidrymd tillbaka från störtandet af påfliga makten genom franska revolutionen, befinna vi oss vid Samarias fall under Salmanassar och samma tidrymd, från turkiska toleransediktet räknad, passar precis in med fullbordandet af de tio stammarnes fångenskap genom Asarhaddon. En enkel räkning skall bevisa detta, men vi måste påminna oss, att vi, när vi addera data före och efter Kristus, alltid måste draga ifrån ett år för att noggrant finna uträkningen på mellantiden.

TIDPUNKTER FÖR EFTERFÖLJANDE HÄNDELSERS BÖRJAN, HVILKA MOTSVARAS AF VISSA ANDRA HÄNDELSERS SLUTPUNKT, EFTER EN MELLANTID AF "SJU TIDER" ELLER 2520 ÅR.

Från Assyriernas första infall i Palestina under Pul, konung af Assyrien, och tillfångatagandet och bortförandet af första delen af de tio stammarna, till utbrottet af det ”stora otrons sår” i midten af adertonde århundradet:

Före Kristus år 770. 2520 år Vår tidräkn. år 1750—1.

Från Samarias belägring och fall och tillfångatagandet af större delen af de kvarvarande tio stammarna genom Salmanassar till påfliga väldets undergång genom franska revolutionen:

Före Kristus år 723. 2520 år Vår tidräkn. år 1798.

Från Manasses fångenskap och det samtidiga tillfångatagandet och bortförandet af återstoden af de tio stammarna genom Asarhaddon och till det första toleransediktet af väldet i östern, Muhammedanska Porten,hvilken nödtvunget stack svärdet i skidan, ett tecken till att dess *oberoende* gått förloradt:

Före Kristus år 676—7. 2520 år Vår tidräkn. år 1844.

Från Judarnes fullbordade fångenskap och det slutliga omstörtandet af Davids tron genom Nebukadnezar och till den slutpunkt i framtiden enligt de förutsagda 2520 åren, hvilken vi ännu skola upplefva:

Före Kristus år 598. 2520 år Vår tidräkn. år 1923.

Såsom bevisadt af historien utgöra sålunda hedningarnes tider en stor fullbordandets vecka af 2520 år, eller sju tider, hvilken sträcker sig från tiden för Israels fångenskap 770—598 före Kristus till tiden för de sista domar, hvilka skola drabba vilddjurets välde, eller hela den tid, då Uppenbarelsebokens vredesskålar skola utgjutas, alltså under åren 1750 till 1923. Denna tid utgör de ”sju tider”, under hvilka, såsom det är framstäldt genom Nebukadnezars sinnebildande beläte, den gyllene bildstoden, hedningarnes herravälde öfver Israel skall räcka.

Denna stora ”vecka” har sålunda både en tidigare och en senare början och ett motsvarande tidigare och senare slut, alldeles liksom under en förmörkelse, då halfskuggan först kommer i kontakt och föregår, med ett kort mellanrum, den mörka skuggan. Detta är tydligen äfven fallet i fråga om andra Bibelns profetior. Jeremia t. ex. förkunnade, att Juda skulle tjäna konungen af Babylon under en tid af ”70 år” (Jer. 25: 11—12). Historien lär oss, att denna period hade en dubbel början och ett dubbelt slut — *alltså en tvåfaldig fullbordan.* Först från år 606 f. Kr. till Cyrus dekret och sedan från år 587 f. Kr. och till Darius' edikt. Detta är lättförklarligt. Försynens såväl som historiens majestätiska rörelser fordra tid; ett rike uppstår eller faller icke på en dag, men den Allseende Guden lägger vikt äfven på den jämförelsevis obetydliga begynnelsen till en väldig rörelse likaväl som på dess höjdpunkt. Vi se ju, hurusom så väl påfvedömets som muhammedanismens förfall fordrat en hel tidsålder, ej blott en kortare tid, och så har varit fallet äfven med andra stora väldens undergång under andra tidehvarf. Häraf det lämpliga i att anteckna flere olika data för uppkomst och fall. Men man bör lägga märke till, att mellantiden, genom hvilken den första af dessa begynnande och afslutande tidpunkter skiljer sig från den sista, jämförd med hela den mellanliggande tiden, är så kort, att den knappt är märkbar, så att det till och med är svårt att angifva den på en tabellarisk uppställning. Det påståendet t. ex., att dagen vid dagjämningen är tolf timmar lång, slår i självfva verket äfven in en dag eller två före och en dag eller två efter dagjämningen, emedan skillnaden jämförd med hela dagens längd knappt kan iakttagas.

Men under det att de mått, hvilka begagnats i denna stora fullbordandets vecka, äro tillräckligt tydliga, äfven om vi blott hålla oss till de förnämsta ändpunkterna, så blifva de det ännu mer, om vi gå ett steg längre och äfven granska veckans underafdelningar och indelning. Hela veckans mått äro tydliga nog; men den ”halfva stora

veckans” — profetians ”en tid, två tider och en half tid” — äro det ännu mera, och dessa tider vilja vi nu undersöka.

Hela den stora veckan, eller ”de sju tiderna”, begynner med tiden för det *verkliga* Babylons uppkomst och betecknar de fyra stora världsrikenas hela bana; *halfva* veckan, eller ”en tid, två tider och en half tid”, begynner med uppkomsten af det andliga Babylon ochbetecknar tiden för de stora affälliga makter, hvilka upptaga senare hälften af ”hedningarnes sju tider”. När uppstodo då dessa makter?

Påfliga makten uppstod under tiden mellan det stora Västromerska rikets fall under Romulus Augustulus, Roms siste kejsare, och de Östromerska kejsarnes Justiniani och Phocas' dekret, hvilka lade öfversta stenen på den långsamt stigande triumfbågen af påfliga anspråk och påflig makt, därigenom att dessa kejserliga dekret upphöjde biskopen i Rom till allmännelig biskop och således därigenom till hela kristenhetens öfverhufvud. Och den muhammedanska makten i Östern uppstod något så när vid samma tid; ty, som Luther brukade säga: ”Påfven och Turken kommo sig upp på samma gång”, Västromerska rikets fall inträffade år 476 eft. Kr. och Muhammedanska tidräkningen (Hegira) börjar år 622 eft. Kr., eller från Muhammeds flykt från Mekka. De etthundrafemtio åren, hvilka ligga mellan dessa tvänne data, kan man kalla: Tiden för uppkomsten af Österns och Västerns affall. Denna tid innefattar nästan alla hufvudhändelserna i de ”två små hornens” uppkomst och öfverensstämmer så väl till sin karaktär som till sin längd med tiden för Israels fångenskap samt utgör midtpunkten i de stora ”sju tiderna”.

Denna tid är följdriktig med fångenskapsperioden till *karaktären,* ty denna period var för det verkliga Israel en tid af förfall och smälek, samt en tid, under hvilken det verkliga Babylons makt och välde alltjämt ökades, tills det under Nebukadnezars regering nådde sin höjdpunkt. Tiden för de två affälliga makternas uppkomst var en liknande förfallets tid för det andliga Israel — Kristi sanna kyrka — och en tid, under hvilken det hemliga andliga Babylons makt och välde alltjämt ökades, tills det nådde sin höjd genom påfligadynastiens — den store Antikrists, Nebukadnezars motbild — tronbestigning i Rom.

Denna tid öfverensstämmer äfven med fångenskapsperioden i fråga om dess varaktighet, ty mellan Nabonassars regering och Jojakims fall förflöt en tid af 146 solår eller 150 månår, och mellan Västromerska rikets fall år 476 till tiden för Muhammeds flykt år 622 förflöt en alldeles lika lång period.

Denna tid utgör midtpunkten i de stora ”sju tiderna”. Den mellantid, som skiljer fångenskapens början och fullbordan från denna centraltidsålders början och fullbordan, utgör 1260 månår; och den tid, som skiljer dessa senare data från ”yttersta tidernas” motsvarande data, utgör äfvenledes 1260 år.

Att denna centraltidsålder utgör hälften af de ”sju tiderna”, har länge i allmänhet erkänts af dem, som hafva granskat och studerat profetiorna; men det är endast genom att samtidigt därpå tillämpa astronomiens noggranna beräkningar och uppgifter, som det kan bevisas, hur underbart och noggrannt det hela slår in. Först och främst måste vi härvidlag också komma ihåg, att tre olika slags år — solår, kalenderår och månår — bevisligen användts af den store Upphofsmannen till den profetiska tidräkningen. Kalenderår eller år med 360 dagar nyttjas i såväl Daniels som Uppenbarelsebokens förutsägelser; endast om vi räkna med dylika år, få vi 1260 dagar på tre och ett halft år.

Men äfven sol- och månåren tagas med i räkningen, hvilket bevisas af det sakförhållandet att — såsom vi se i Daniels 12. kap. — 75 år blifvit lagda till de 2520 åren, och 75 år utgöra just skillnaden mellan 2520 solår och 2520 manår.

Vi äro således berättigade att mäta de historiska mellantiderna efter *hvilken måttstock som helst af dessatre*, men där det af något skäl varit Guds afsikt att för en tid eller till en del dölja den verkliga längden af en tidrymd, finna vi vanligtvis, att månåren nyttjats, och det är just från detta slags år som den så kallade dolda tidräkningen härleder sig.

Förrän vi gå vidare, kan det vara viktigt att undersöka, hvilka år som varit kritiska år under denna tid för den

Påfliga och Muhammedanska maktens uppkomst. Här befinna vi oss i världshistoriens klara dager, ty åsikterna kunna möjligen vara delade i fråga om den relativa vikten af vissa händelser i historien, men det kan aldrig uppstå något tvifvel i fråga om dessa händelsers data.

”Den som hindrar” — nämligen uppkomsten af det stora affallet — ”måste undanrödjas”, sade aposteln Paulus, och *då* skall Antikrist blifva uppenbar (2. Tessal. 2 kap.). Påfvarne hade inga utsikter att få makten, så länge Cæsarerne härskade i Kom. Det första steget för påfvedömets uppkomst måste således nödvändigt vara det Västromerska rikets omstörtande, och detta ägde, såsom vi sett, rum under Romulus Augustulus år 476 eft. Kr. Ända från den tiden och framdeles ökades ständigt biskoparnes af Rom anspråk; de grundade dem att börja med på romerska stolens metropolitanska karaktär, men småningom på mera öfvernaturliga och andliga skäl. De uppnådde likväl icke något lagligt godkännande på sin fordran om öfverhöghet öfver alla andra biskopar, förr än Östromerske kejsaren Justinianus år 533 i sitt ryktbara dekret erkände, biskopen af Rom *”såsom öfverhufvudet för alla heliga kyrkor och för alla Guds helige präster”.*

I sjuttifemte året därefter, år 607, utfärdade kejsar Phocas ett annat lika anmärkningsvärdt dekret, som bekräftade påfvens rätt till högsta ledningen öfver allakyrkor, såväl i Östern som i Västern, och erkände honom som öfverhufvud, *primas, öfver alla de andra biskoparne, kejsarstaden Konstantinopels ej undantagen.* År 608 skänkte Phocas åt påfven Roms Pantheon, ett tempel, som förr i världen varit helgadt åt Cybele och alla de hedniska gudarne, men hvilket från denna tid helgades åt Jungfru Maria och alla martyrerna, med andra ord, det hade förut varit ett tempel för hednisk *afgudadyrkan*, men helgades nu åt den påfliga helgondyrkan. Phocas dog år 610. År 1818 uppgräfdes i Rom en pelare, hvars inskrift förkunnar, att den upprests till ära för Phocas år 608, såsom bevis på påfvens tacksamhet för kejsarens stora medgifvanden.

Mördaren Phocas' tronbestigning godkändes med glädje af påfven Gregorius den store. (Gibbon, 46 kap.) *Gregorii egen tronbestigning år 590* utgör ett mycket viktigt årtal beträffande påfveväldets uppkomst. Gregorius den store var den siste bland de latinske kyrkofäderna och *den förste, enligt den af påfven själf införda moderna betydelsen af ordet Påfve;* ”och han gjorde mer än någon annan påfve före honom i att leda kyrkan in på det nya spår, hvilket den framdeles skulle följa för att upprätta en latinsk kristenhet med dess egna särskilda kännetecken, hvilka betydligt skilja den från den grekiska kristenheten”. (Ärkebiskop Trench, Medeltidens kyrkohistoria, sid. 14.)

Ett annat ännu mera anmärkningsvärdt steg i fråga om påfveväldets uppkomst, och hvilket mycket bidrog till förökandet af dess så fördärfliga inflytande öfver Europa, blef påfven Vitalianus' dekret, som påbjöd, att all gudstjänst öfver hela kristenheten skulle hållas på latin — ett dekret, hvilket, som vi veta, ännu tyvärr åtlydes och efterföljes af alla romersk-katolske präster i hela världen. Detta skedde år 663. Det gaf kyrkanen särskildt romersk eller latinsk prägel, åstadkom en fullkomlig enhet och förening i kyrkogudstjänst-ceremonierna mellan Rom och alla andra kyrkor och blef ett säkert medel, genom hvilket ”Vilddjuret kom alla människor att låta gifva sig dess märke och dess namns tal, eller vilddjurets tal, ty det är en människas tal, och dess tal är sexhundrasextiosex”. (Joh. Upp.-b. 13: 16—18).

De äldsta kristne kyrkofäderne uttydde detta tal enligt det grekiska ordet *ΛΑΤΕΙΝΟΣ* (Lateinos), efter det talvärde, som de grekiska bokstäfverna hade:

Λ = 30, *Α* = 1, *Τ* = 300, *Ε* = 5, *Ι* = 10, *Ν* = 50, *Ο* = 70 och *Σ* = 200, Summa **666.**

Redan från tiden för romerska rikets delning erhöll det Västromerska riket i själfva verket namnet: det Latinska, i motsats till det Grekiska eller Östromerska riket, hvilket senare namn, besynnerligt nog, började användas af de östromerske kejsarne i fråga om dem själfve och deras rike. I Västern bortlades äfven ordet romersk. Det talades hädanefter endast om den *latinska* världen, de *latinska* konungadömena, den *latinska* kyrkan, det *latinska* prästerskapet, den *latinske* patriarken och de *latinska* koncilierna. Gibbon, som är så noga i fråga om begagnandet af ord, nyttjar alltid denna benämning om påfvedömet i Västern. ”De latinisera allt: mässan,

bönerna, hymnerna, litanierna, de kanoniska böckerna, dekretalierna, bullorna, allt affattas på latin; de påfliga kyrkomötena hållas på latin, Skriften läses under påfveväldet på intet annat språk än latin, kort sagdt allt är latin”. (Eliott, vol. 3: s. 232.) Från tiden för Vitalianus' dekret hölls den offentliga gudstjänsten öfverallt i hela den papistiska kristenheten från början till slut på latin. Därigenom blefvo sanningens Ord och all gudsdyrkan endast tomma ljud för folken i allaländer, och det påfliga prästerskapets makt ökades i förhållande därtill En annan uttydning på det hemlighetsfulla talet 666, hvilken torde komma sanningen lika nära, i betraktande af att talvärden före denna tid och allt framgent betecknas med latinska bokstäfver, må här anföras. En högtstående engelsk officer, hvilken år 1799 af särskild gunst sattes i tillfälle att i Rom på nära håll betrakta påfvens alla klenodier och dyrbarheter, upptäckte härvid, att den påfliga tiaran bär denna inskrift:

”VICARIVS FILII DEI”. (Guds sons vikarie, eller ställföreträdare.)

Då man tager ut de latinska bokstäfver, hvilka hafva talvärde och ännu fortfarande begagnas för att beteckna tal, och hvilka här äro V, I, C, L och D, bilda dessa bokstäfver nedanstående talvärden. Det finnes i dessa latinska ord två V, hvilken bokstaf betecknar 5, sex I, hvilken betecknar 1, ett C, hvilket betecknar 100, ett L, hvilket betecknar 50, och ett D, hvilket betecknar 500, således V,V = 10, I,I,I,I,I,I = 6, C = 100, L = 50 och D = 500, summa **666.**.

Såsom hufvudpunkter med afseende å påfliga maktens uppkomst nämna vi alltså:

1. Justinianus' dekretalbref. . . . . . år 533 2. Gregorius den stores tronbestigning. år 590 3. Phocas' edikter och donationer åren 607—610 4. Vitalianus' latiniseringsdekret. . . år 663.

Det östra lilla hornet, den Muhammedanska maktens, uppkomst, detta horn, hvilket uppväxte ungefär vid samma tid, reste sig med förfärande hastighet och uppnådde ett ofantligt inflytande, hvilket begagnades att undertrycka och förgöra de kristna nationer, hvilka lyddeunder dess spira — innefattar äfven två hufvudpunkter, nämligen:

1. Hegira eller Muhammeds flykt från Mekka till Medina, denna vändpunkt i den falske profetens lif, genom hvilken han från att vara den föraktade ledaren för en fanatisk sekt förvandlades till sitt folks furste och profet, samt

2. Jerusalems och Syriens eröfring af kalifen Omar, hvarvid en moské uppbyggdes på den plats, där Salomos tempel stått. Härifrån hördes för första gången och ännu alltjämt i den heliga staden Muezzinens rop, som kallar ”de rättrogna” till bön, och som sedan dess aldrig upphört, om man undantager en kort tid under korstågen. Det var äfven vid detta tillfälle, som Sophronius, Jerusalems olycklige patriark, under det att han åtföljde den segerrike kalifen på hans vandring omkring de heliga platserna, mumlade: ”Förödelsens styggelse står på det heliga rummet!”

Under de tio år, som Omars kalifat räckte — från 634 till 644 — utvidgades Muhammedanernes makt med rasande hastighet. Saracenerne underkufvade under loppet af dessa år 36,000 städer och fasta platser, förstörde 4,000 kristna kyrkor och uppbyggde 1,400 moskéer.

”Vid slutet af första århundradet räknadt från Hegira, sträckte sig Arabernes kejsardöme 200 dagsresor från öster till väster och nådde från Tartariets och Indiens gränser till Atlantens kust”, säger Gibbon. ”Och öfver detta ofantliga område förorsakade muhammedanska religionens framsteg en allmän likhet i rätt och åskådning”. Öfver detta ofantliga område, kunna vi tilllägga, frätte giftet från eröfrarnes skorpionstyng i de undertryckta kristnas bröst. Ty det bittra förakt och det hat, hvarmed museimännen bemötte dem, kunde ej annat än kännas ytterligt hårdt, helst det gaf sig luft iuttryck sådane som: ”kristna hundar”, ”otrogna” o. s. v. De stadgan den, hvilka fastställts vid underkastelsen, påminde de kristna dagligen om deras slafveri. De voro beröfvade allt bruk af vapen liksom forntidens Heloter, tvungna att betala en skatt för att få lefva, måste kläda sig annorlunda än sina herrar, vid ridt sitta på ett mera ödmjukt sätt, skyldiga att vördnadsfullt resa sig upp i den ringaste muselmans närvaro samt kostnadsfritt under viss tid härbergera hvarje muselman, som på resa begärde gästfrihet. En dylik i yttersta grad personlig förnedring, ålades de kristna genom arabernes eröfring, men förutom detta tillades dem, till tecken på deras religions förnedring — denna religion, vid hvilken de i trots af all vidskepelse hängde fast

med innerlig tillgifvenhet — förbud att bygga nya kyrkor, att ringa med klockorna i dem, de hade kvar, samt att icke neka den hånande muhammedanen tillträde dit, ehuru de kristnas besök i Muslems kyrkor betraktades såsom besudlande. Lägga vi härtill lockelser till affall, hvilka verkade i otrolig grad, i synnerhet på de yngre och mera tanklösa medlemmarne af församlingen, samt att det straffades med döden att återgå till den kristna tron, alla förolämpningar de kristna kvinnorna fingo lida, samt tusentals andra bevis på skymf och förtryck, måste vi väl medge, att det ej vore möjligt annat, än att de kristna bittert skulle känna sin förlust, och att giftet skulle fräta deras inre, så att de i likhet med de judiska fångarne i Babylon kände lifvet som en börda. (Elliott, I. B, s. 424.)

De två viktigaste åren i fråga om Muhammedanska maktens uppkomst äro alltså:

1. Hegira . . . .år 622 2. Omars eröfring af Jerusalem . år 637

Må vi nu lägga märke till följande:

1. Mellan Nabonassars, den förste konungens afBabylon, tronbestigning till Komulus Augustulus', den siste romerske kejsarens, afsättning ligger *på dagen* en en tid af 1,260 månår.

2. Mellan Jojakims störtande af Nebukadnezar (602 f. Kr.) och till Muhammeds Hegira ligger äfven en tid af 1,260 månår.

3. Mellan Nebukadnezars uppbrännande af Templet i Jerusalem under hans regerings 19:de år (587 f. Kr.) och till Omars eröfring af Jerusalem (år 637 eft. Kr.), som efterföljdes af uppbyggandet af en muhammedansk moské på templets grund; ligger återigen en tid af 1,260 månår.

4. Melian Muhammeds Hegira och till Muhammedanska maktens förfall, hvilket vi förut påpekat, eller slutet på dess oberoende genom dess dem aftvungna författning om fri religionsöfning. år 1844, ligger äfven en tid af 1,260 månår. Turkarne räkna såsom bekant sin tidräkning i månår.

5. Om vi från Justiniani ryktbara dekret år 533, hvilket upphöjde biskopen af Kom till öfverhufvud för alla kyrkor, räkna 1,260 år fram i tiden — enligt månår, kalenderår och solår — komma vi till de viktigaste och mest kritiska åren under franska revolutionen, nämligen :

År 533 eft. Kr. utfärdades Justiniani dekret.

1,260 månår

år 1755.

Från år 533

1,260 kalenderår

år 1774.

1,260 solår

år 1793.

Om vi från kejsar Phocas' dekret, som bekräftade biskopens i Rom primats-rätt Öfver alla såväl Österns som Västerns biskopar, Konstantinopels inberäknad, pådessa tre olika sätt räkna 1,260 år fram i tiden, så komma vi till de tre stora omstörtningarna af påfliga makten, om hvilka vi redan talat — revolutionerna 1830 -1848-9 och 1866—70.

1,260 manår

år 1830.

År 607

1,260 kalenderår

år 1848-9.

1260 solår

år 1866-1870.

7. Om vi räkna från det viktiga centralårets datum, den 3 sept. 590 eft. Kristus, då påfven Gregorius den store besteg tronen, och hvilket *egentligen är att anse såsom påfvedömets första datum*, så börjar det 1260:de solåret i sept. 1849, hvilket år äfven är slutåret, räknadt enligt 1,260 kalenderår, från Phocas' dekret.

8. Om vi från Jojakims fångenskap och Juda slutliga fall, år 598 f. Kristus, räkna 1,260 solår fram i tiden, så komma vi till kungörelsen af Vitalianus' dekret år 663, hvilket bestämmer, att gudstjänsten öfverallt i hela kristenheten skall hållas på latin. Detta sista datum utgör följaktligen hälften af de "sju tiderna" enligt solårsräkningen, emedan "de sju tiderna" räknas från det slutliga omstörtandet af Juda tron. Men 1,260 solår, räknade från Yitalianska dekretets tid, utlöpa icke förrän år 1923 efter Kristus.

9. Och slutligen komma vi, genom att från Jerusalems eröfring under Omar år 637 eft. Kristus räkna 1,260 *kalenderår* fram i tiden, till Turkiets senaste olyckliga krig med Ryssland, till Berlin-traktaten, den engelsk-turkiska öfverenskommelsen i fråga om Cypern och Englands protektorat öfver Mindre Asien, hvilket allt otvifvelaktigt utgör en ny station på den Muhammedanska maktens väg till sitt fall, ty denna makts förnämstaplats är Konstantinopel. Ännu hafva vi icke hunnit till slutet på 1260 *solår,* från samma datum räknade; dessa löpa först ut år 1897. 1260 solår räknade från Hegira — den rätta början till den Muhammedanska tidräkningen — slutade år 1882.

Nu frågar man kanske: Om fullbordandet af dessa kronologiska profetior så tydligt kan spåras, huru kommer det då till, att detta förhållande icke förrän nu blifvit uppmärksammadt?

Vi svara härpå, att det var Guds nu uppenbarade afsikt, att dessa kronologiska profetior enligt vishetens och nådens skäl icke skulle blifva tydliga förrän vid ”ändens tid” (Daniel 12.)

För att åstadkomma detta har icke blott ett sinnebildligt system begagnats vid förutsägelser af händelser och deras varaktighet, utan om ock en eller annan kronologisk sinnebild blifvit riktigt utlagd enligt dag-års-systemet, har det förut icke varit fullt tydligt, hvilket slags år som skulle vara det *rätta uttrycket,* och för hvilka händelsers inträffande en dag begagnats såsom sinnebild för ett år, och på grund häraf har den förespådda periodens verkliga längd allt hittills till en viss grad kunnat förblifva dold.

Några af de ofvan anförda perioderna slå in på dagen, om man beräknar dem efter månår, men erbjuda däremot ett mera vidsträckt fält för antaganden, om de mätas efter solår.

Men ehuru det varit omöjligt att begripa dessa gudomliga profetior så länge som ej en delvis fullbordan lämnat rätta nyckeln till dag-år-systemet, och ehuru somliga af de förutsagda perioderna förblifvit dunkla till och med efter det denna nyckel erhållits, så har likväl deras betydelse blifvit allt mera tydlig för hvarje nytt släkte af forskare, hvilka sökt den rätta uttydningen, tilldess att vi nu — med tillhjälp af det ljus, som erhållits genom sådane fullbordanden som förlusten af påfvedömets makt och Ottomanska rikets timade förfall och nära förestående omstörtande, hvarigenom ett bjärtare ljus kastats öfver såväl dessa som andra händelser under, denna tidsålders sig närmande slut, samt genom upptäckten af den astronomiska måttstock som öfverensstämmer med dessa hemlighetsfulla tider — *tills dess nu*, säga vi, *hela raden synes ordna sig i bestämda led, så att vi ej längre stå inför en hopplös, förvillande och dunkel labyrint, utan inför en fullständig, storartad och tydligt upptäckt*

plan.

Till slutsatserna alltså! Påfvedömets uppkomst motsvarade hvarje antydan, som lämnats i profetiorna därom. Dess karaktär motsvarar äfven noggrant den egendomligt fördärfvade och onda karaktär, som af den inspirerade Anden tillagts den förespådda makten. Själfupphöjande yttranden, stora ord mot Gud och människor hafva varit ett af dess mest utmärkande drag; afguderi och falska läror hafva genom dess försorg kungjorts och inskärpts för hela kristenheten; denna makt har stridit mot de heliga och besegrat dem; femtio millioner kristna blodsvittnen hafva dödats på dess bud; den har härskat öfver alla släkter och nationer i den katolska kristenheten under mer än tolf århundraden; och den har under de sista tre hundra åren råkat i förfall, sedan den undergräfts och blottställts genom Reformationen, hvilken i sig själf blef den gifna följden af ett återupplifvande af Skriftens lärdomar och spridandet af Bibelns sanningar. Påfvedömet har aldrig stått så lågt i fråga om makt, hjälpkällor och inflytande som just i denna tid. I enlighet med den gudomliga ordningsföljd, som lämnats genom dessa heliga, en gång hemlighetsfulla, men nu klara förutsägelser, har det påfliga dramat spelats tillslut. Endast själfva slutscenen återstår — påfvedömets fullkomliga tillintetgörelse genom uppenbarelsen af Kristi tillkommelse.

Inför en fullbordan sådan som denna — en fullbordan efter en så stor måttstock i fråga om omfattningen af de händelser den omhandlar och den tid den upptager — en fullbordan, som varit af betydelse för oräkneliga massor af mänskliga varelser under dess tolfhundraåriga förlopp — en fullbordan, hvilken så föga varit att förvänta, men som just därför varit väl värd att göras till föremål för profetiska varningar — inför en dylik fullbordan måste vi sannerligen, såvida vi vilja vara uppriktiga, medge, att detta är hvad profeten förutsagt; *detta* är det system af öfvernaturlig och själsmördande villfarelse, detta förfärliga och fruktansvärda affall, som uppenbarats genom den inspirerade Anden, såsom en ondskans makt, hvilken skulle uppstå under mellantiden mellan vår Herre Jesu Kristi första och andra tillkommelse.

Då de fyra sinnebildande djuren framställdes för Daniel, var det det *fjärde* djuret, som fängslade hans blick, och det var det *lilla hornet* på detta fjärde rike, hvilket särskildt ådrog sig hans uppmärksamhet; äfven ängeln-uttolkaren dröjer med tiofaldt större vidlyftighet vid den makt, som framställdes medels denna sinnebild. Då Paulus förutsade kyrkans på jorden framtid, var det återigen samma onda makts uppkomst, herravälde och förfall, hvilken han framställde såsom den förnämsta händelsen, hvilken skulle äga rum, innan den sanna kyrkan upptages för att möta Herren i himmelens skyar, och då Johannes mottog den uppenbarelse af Jesus Kristus, hvilken Han förunnade honom, var den förnämsta sinnebilden i hela gruppen af syner, den som intog den främsta platsen i hela profetian, också alldelesdensamma som omhandlade denna makt, ”vilddjuret”, den store motståndaren till ”Lammet” och Hans efterföljare.

Har icke påfvedömet visat sig värdigt ett sådant i ögonen fallande omnämnande i det heliga orakelspråket och en sådan högtidlig förkastelse genom den Helige Ande? Har det icke visat sig värdigt en dylik utomordentlig ryktbarhet, eller snarare vanära, genom mängden af svåra hemsökelser, hvilka drabbat människosläktet? Har det icke visat sig väl förtjäna hvarje svart benämning, som ägnats det, äfvensom ock denna hemska dom, som förespåtts det? Kristi själfuppkallade ställföreträdare Påfvedömet har varit världens värste fiende, den krönte prästen på påfliga tronen har varit kyrkans på jorden fördärf. Denne falske öfverstepräst, som påstår, att frälsning utan hans medgifvande är omöjlig, har tillintetgjort oräkneliga människors så väl andliga som timliga välfärd. Genom sin prästerliga förmätenhet och bedrägliga fromhet, genom sin i ögonen fallande girighet och sina vinningslystna tilltag, genom sina plumpa förvrängningar af sanningen och sitt skamlösa sedefördärf, genom sina mot allt förnuft stridande lärosatser, sin barnsliga vidskepelse och sina oändliga käringsagor, genom sitt envisa motstånd mot vetenskapliga och sociala reformer och framåtskridande och sitt ständiga förbund med politiskt tyranni har han ådragit religionen i allmännelighet ett vidt spridt förakt och uppväckt massor af bespottare, otrogna och gudsförnekare öfver hela den katolska kristenheten.

I hvarenda enskildhet af profetians pålitliga ord kan sammanhanget mellan den fyrfaldiga förutsägelsen och dess fullbordan genom påfvedömet spåras, och vi kunna icke underlåta att allvarligt varna mot detta andra skadliga tolkningssystem, som påstår, att denna tydliga,oomtvistliga och i sanning förfärliga fullbordan icke är den

fullbordan, som åsyftats genom profetiorna.

Ansikte mot ansikte med Jesus Kristus frågade Johannes lärjungar honom i sin mästares namn: ”Är du den, som skall komma, eller skola vi förbida någon annan?” Jesus svarade dem genom handlingar. Herren gjorde sina messianska underverk i deras närvaro och sade: ”Gån och berätten för Johannes hvad I hören och sen.” Det vill säga: *Han gjorde de gärningar, hvilka det blifvit förutsagdt, att Messias skulle utföra,* och alla voro skyldiga att däraf draga den slutsats, att Han var *Messias.* På liknande sätt hänvisa vi till de tolf sista århundradenas kyrkohistoria, och säga: Se! Påfvedömet har gjort de handlingar, hvilka profeteras och omtalas på flere ställen i Guds Ord att denna ondskans makt skulle utföra! Och vi tro, att de kristna äro skyldiga att från dessa historiska sanningar draga den slutledningen, att *påfvedömet måste vara den makt, hvilken sålunda förutsagts.*

Att ringakta de påtagliga vittnesbörd, hvilka nästan solklart bevisa detta sakförhållande, och att i stället göra betraktelser rörande en möjlig bokstaflig fullbordan i *en oviss framtid,* hvilken skulle bringa till uppfyllelse dessa heliga sinnebildade profetior, är att afkläda dem deras helgande kraft och att vända bort den praktiska tillämpningens hvassa egg. Om påfvedömet är den rätta fullbordan, om det är den onda makt, som förutsågs skola blifva af så stor betydelse, och som den i själfva verket visat sig vara, är det sannerligen ingen småsak, om Ordets förkunnare missleda andra i fråga om denna sak. Genom att göra detta befrias påfvedömet från det förskräckliga brännmärke, som påtryckes det af den profeterande Anden, och den sanna kyrkan beröfvas det gudomliga bedömandet af detta Antikrists system för atti ersättning gifva henne vilda och omotiverade betraktelser rörande någon framtidens människa, hvilken under tre och ett hälft år skall i alla enskildheter motsvara dessa gudomliga lämnade profetior, hvilka kyrkan studerat under aderton århundraden.

Vi uppmana enträget våra vänner bland framtidsskolans anhängare att öfverväga, hvilket som är mest sannolikt, antingen att den allvise Guden förkunnat dessa högtidliga förutsägelser till förmån för *så många släkten* af sina heliga eller att han gjort det uteslutande till ledning för denna tidsålders *sista släkte.* Skulle Han väl med tystnad förbigått denna jättelika och i alla afseenden så inflytelserika makt, som med despotiskt välde och obeskrifligt olycksbringande resultat härskat öfver världen under mer än tusen år, för att i alla enskildheter och många gånger om beskrifva *en enda människas* handlingar, en enstaka personlighets korta bana, och hvilken ännu icke uppenbarat sig? Var det väl för att varna nittonde århundradets kyrka mot någon kortlifvad Napoleon som den Helige Anden afslöjade framtidens hemligheter för profeten Daniel och Herren Jesus åt aposteln Johannes öfverlämnade Uppenbarelseboken?

De vidlyftiga och upprepade beskrifningar på denna onda makt, de enastående beskyllningarna, de högtidliga varningarna till Guds folk att undvika hvarje samband med densamma, allt förbjuder en sådan tanke. Icke för ett, utan för femtio släkten af heliga, icke för att fullbordas inom den obetydliga tiden af tre år, utan under den majestätiska tidrymden af tolf århundraden, icke för att varna för stora materiella faror, utan för illfundiga andliga och kyrkliga olyckor af lång varaktighet, och hvilka skulle utöfva inflytande öfver hela världen, förkunnades dessa profetior. Antikrists uppenbarelse är icke någon kortvarig tilldragelse, som ännu hör framtidentill, och hvilken ännu skiljer oss från vårt välsignade hopp, vår Frälsares återkomst, nej, Antikrist uppenbarade sig för mer än tusen år tillbaka, han har nu i det närmaste fullbordat sin bana, sedan han lefvat sin förut bestämda tid. Under de senaste tre hundra åren har han hållit på att dräpas af Guds muns Ande och genom hela den anmärkningsvärda raden af tilldragelser, hvilka stodo i samband med hans långt förut förespådda utvecklingslopp. Numera finnes ingenting annat ofullbordadt än hans slutliga sammandrabbning med Lammet och hans tillintetgörelse genom uppenbarelsen af Kristi tillkommelse.

Vi måste nu sluta. *Den riktiga tolkningen af profetian om det stora Babylon — det är Romerska kyrkan — styrker ofvan anförda åsikt rörande profetian om ”vilddjuret” och är i själfva verket nyckeln till hela Uppenbarelseboken.*

Det är en vidsträckt skillnad mellan påfvedömet, hvilket grundlade denna lastbara kyrka, öfver hvilken det härskar, och som det begagnat som sitt verktyg, en olikhet som är mindre till sin storlek men snarlik till

karaktären med den, som finnes imellan Hufvudet för den sanna kyrkan, hvilken Kristus grundlade, öfver hvilken Han härskar, och hvilken Han begagnar som redskap för att verkställa sin vilja i världen. Många saker äro sanningar om vår Herre Jesus Kristus, hvilka icke äro sanningar om kyrkan, som utgör hans kropp, huru innerligt och oskiljaktigt än sambandet dem imellan är. På samma sätt kan mycket sägas om påfvarne i Rom, hvilket icke med skäl kan sägas om den romersk-katolska kyrkan, huru innerligt förenade de sins imellan äro. Vidt skilda sinnebilder nyttjas i Uppenbarelseboken för att framställa dessa två, Antikrist och påfvekyrkan, men likväl förkunnas sammanhanget dem imellantydligt; de kunna aldrig förväxlas men heller aldrig åtskiljas.

Nu är varaktigheten af den lastbara kyrkan icke omtalad i Uppenbarelsebokens profetia, ehuru en lång lifstid är underförstådd; men hennes namn angifves, och detta bevisar med så godt som matematisk säkerhet, såsom vi sett, att den åsyftade kyrkan är *Romerska kyrkan.* Denna kyrka har, det veta vi, som ett historiskt faktum redan funnits till i ett tillstånd af fördärf och affall under mer än tolf århundraden. Dess *fall* framställes i Apokalypsen såsom ägande rum under utgjutandet af den *sjunde* vredesskålen, (Uppenb.-b. 16 kap.) och hvilket skall inträffa samtidigt med Lammets bröllop, (Uppenb.-b. 19: 1—4). ”Vilddjurets” (eller påfliga dynastiens) makt säges äfven blifva dräpt under utgjutandet af skålarna, under det att det själf och dess härskaror förgöras genom Jesu tillkommelse, hvilken är liktydig med Lammets bröllop. Det vill säga, *”Babylons” och ”vilddjurets” slut förutsäges komma att inträffa på en och samma gång.*

Deras banor äro äfven samtidiga, ty kvinnan framställes *sittande på* romerska vilddjuret — ”vilddjuret som var men är icke — d. v. s. icke det gamla hedniska Rom, utan det återuppstandna Rom, hvilket fått lif under en alldeles ny styrelseform. Detta djur, ”som var men är icke”, säges uttryckligen vara det åttonde (v. 11), det vill säga den sista förfärliga styrelseformen i det återuppståndna romerska väldet, hvilket så utförligt beskrifvits i 13:e kapitlet, detta samma välde, om hvilket vi talat.

Det är klart, att eftersom kyrkan i Rom redan varit till under mer än tolf århundraden, måste äfven det sista regerande öfverhufvudet för romerska makten, detta hädiska, förföljande, själfupphöjande hufvud (eller makt)som här förutsagts, hafva lefvat under samma tid, hvilket i självfva verket är den tid, som blifvit det anvisad, på profetians sinnebildliga spåk — 1260 år.

Men *hvilken makt* har nu bokstafligen härskat öfver kristenhetens nationer med Rom som sitt säte under de senaste tolf århundradena? Härpå är endast ett svar möjligt. Påfvedömet! Detta måste således vara den genom ”vilddjurets” sinnebild framställda makten.

Därnäst äro de vredesskålar, under hvilkas utgjutande ”Babylons” och ”vilddjurets” fall sägas komma att inträffa, till tiden sammanfallande med slutet på basunernas ljud; de händelser, hvilka förutsagts genom de första basunerna, måste således sökas i kristenhetens tidigare historia, d. v. s. under tiden för påfvedömets oförminskade makt och i de händelser, hvilka gingo före och åtföljde dess *uppkomst.*

Martyrerne, hvilka framställas i bokens femtonde kapitel såsom stående på glashafvet, sedan de *vunnit seger öfver vilddjuret* och öfver hans beläte, måste vara desamma, hvilka dödats af det hedniska Rom. En tidigare grupp blodsvittnen framställes i sjette kapitlet, dessa måste vara desamma som de, hvilka ledo martyrdöden genom det hedniska Roms tio första stora förföljelser under Cæsarerne.

Nu är det under ”femte inseglet” som denna tidigare grupp ses under altaret; följaktligen måste de händelser, hvilka skildras hafva ägt rum under de fyra *föregående* inseglen, sökas till tiden före den sista stora förföljelsen under Diocletianus, d. v. s. under de första tre hundra åren af kyrkans historia.

På så sätt kunna vi genom klara och enkla tidssammanställningar, hvilka lämnas i självfva Boken, komma till en slutledning med afseende å Uppenbarelseboken i likhet med den, till hvilken vi hunnit genom andrabevisledningar, nämligen, att profetiornas fullbordan måste sökas bland den kristna tidräkningens händelser och att dessa syner, långt ifrån att helt och hållet höra *framtiden* till, nästan alla, ifrån sjette till nittonde kapitlet, tillhöra det *förflutna.* Ej heller kan beviskraften bortförklaras utom genom att förneka, att Uppenbarelsebokens

Babylon är detsamma som Romerska kyrkan.

*

alltigenom framlägger, skola mötas af en hel här fördomar, jämte det de betraktas och förvaras af den sansade pröfningen såsom ett klart visande ur eller tidstecken. Det är ock dem, men icke tidens Ivanister, för att icke säga otrosmän, vi hänvisa till det märkvärdiga arbetet, ett värdigt utförligare sidostycke till den lilla skriften af Dimbleby: "En ny tid är nära", så högeligen värdt deras begrundande. För att rätt fattas och förstås, måste det läsas i sin helhet, hvadan om vi ville göra vidare utdrag, utan att hafva utrymme för deras skärskådande i det stora sammanhanget, vi lätt kunde blottställa det för den fördom, som gärna ser i alla framställningar af hufvudämnet något svärmeri. Men att förf:n är därifrån i allo fjärran, därför borgar såväl hans stora vetenskapliga namn, som hans stora heliga allvar. Man säger gärna, där det gäller om diktens och den skapande fantasiens produkter, att de hafva värde i samma mån som de läsas med ett "spännande intresse;" men detta som endast sällan kan sägas om vetenskapliga och därtill om theologiskt allvarliga arbeten, våga vi påstå tillkomma föreliggande arbete af professor Totten i hög grad, om vi än icke kunna fullt fatta eller underskrifva hans åsigter i alla delar, och äro säkra att ingen som tillegnar sig det för det mycket billiga boklådspriset, skall ångra sin uppgitt i anseende till den sällan i så hög grad vunna behållning, som bokens läsning ofelbart skall erbjuda.

C. W. S.

En ny tid är nära.

af **J. B. Dimbleby.**

Profetiorna om de yttersta tiderna eller bibliska och astronomiska bevis rörande den stora domen inför "den gamle af dagar", slutet på "hedningarnes och judarnes tider", de rättfärdiges uppståndelse, återställelsen af Juda rike, Jesu Kristi återkomst och det tusenåriga riket, på vetenskaplig grund uppställda och utgifna. Öfversättning från engelskan. Pris 65 öre.

—

man måste framför allt vara vaken, om man vill räddas i den yttersta skräckperiod, som, enligt vår författare, snart förestår. I en af de många tidskrifter, som spridt hans artiklar, innan de samlats till den bok, hvilken nu föreligger till granskning, yttrar en vetenskaplig granskare, sid. 117: "genom att trycka professor Tottens artiklar, har ni börjat utföra den största missionen i hela er tidnings tillvaro." "Märkvärdigt nog", säger T., "för spridningen står jag mest i förbindelse till den världsliga pressen, när jag sökt göra mig hörd i den moderna tidens predikstolar, nämligen pressen." (27). I jämförelsevis få af den "religiösa pressens" organer har han blifvit det, men i de förra har hans ord blifvit desto mer uppmärksammadt. — Öfver hufvud kan det därmed sägas gått och gå, som med det ur, hvilket en dansk kung sände Czar Ivan, hvilken ej bättre förstod gåfvan af detta konstverk, än att han betraktade det såsom ett trolltyg och sände det tillbaka till Köpenhamn, där det ännu lär förvaras som en af dess yppersta konstskatter. Ty det är klart och säger sig själft, att sådana upptäckter som professor Tottens verk
alltigenom framlägger, skola mötas af en hel här fördomar, jämte det de betraktas och förvaras af den sansade pröfningen såsom ett klart visande ur eller tidstecken. Det är ock dem, men icke tidens Ivanister, för att icke säga otrosmän, vi hänvisa till det märkvärdiga arbetet, ett värdigt utförligare sidostycke till den lilla skriften af Dimbleby: "En ny tid är nära", så högeligen värdt deras begrundande. För att rätt fattas och förstås, måste det läsas i sin helhet, hvadan om vi ville göra vidare utdrag, utan att hafva utrymme för deras skärskådande i det stora sammanhanget, vi lätt kunde blottställa det för den fördom, som gärna ser i alla framställningar af hufvudämnet något svärmeri. Men att förf:n är därifrån i allo fjärran, därför borgar såväl hans stora vetenskapliga namn, som hans stora heliga allvar. Man säger gärna, där det gäller om diktens och den skapande fantasiens produkter, att de hafva värde i samma mån som de läsas med ett "spännande intresse;" men detta som endast sällan kan sägas om vetenskapliga och därtill om theologiskt allvarliga arbeten, våga vi påstå tillkomma föreliggande arbete af professor Totten i hög grad, om vi än icke kunna fullt fatta eller underskrifva hans åsigter i alla delar, och äro säkra att ingen som tillegnar sig det för det mycket billiga boklådspriset, skall ångra sin uppgitt i anseende till den sällan i så hög grad vunna behållning, som bokens läsning ofelbart skall erbjuda.

C. W. S.

En ny tid är nära.

af **J. B. Dimbleby.**

Profetiorna om de yttersta tiderna eller bibliska och astronomiska bevis rörande den stora domen inför "den gamle af dagar", slutet på "hedningarnes och judarnes tider", de rättfärdiges uppståndelse, återställelsen af Juda rike, Jesu Kristi återkomst och det tusenåriga riket, på vetenskaplig grund uppställda och utgifna. Öfversättning från engelskan. Pris 65 öre.

—